شیخ الاسلام اسبق جمال الدین افندی مرحومک

خاطرات سیاسیه

۱۳۳۰ سنه سنده مصرده تحریر ایتمشلردر

در سعادت

۱۳۳٦

شیخ الاسلام مرحوم جمال الدین افندی حضرتلرینك

خاطرات سیاسیه‌سی

۱۳۳۰ سنه‌سنده مصرده تحریر ایلمشدر

۱۳۳٦

م. هوواغیمیان مطبعه‌سی — درسعادت

شیخ الاسلام مرحوم جمال الدین افندی حضرتلرینك

خاطرات سیاسیه‌سی

۱۳۳۰ سنه‌سنده مصرده تحریر ایلمشدر

ساحهٔ کائناتده سرزدهٔ ظهور اولان شؤنات؛ و علی الخصوص بین‌الملل وقوع بولان محاربات بر چوق اسباب و عواملك محصله‌سی اولوب ظاهرده کوریلدیکی کبی علی‌الفور حادث اولمش شیلر دکلدر، صحائف تاریخ بو حقیقتی ناطقدر. بناءً علیه حرب اخیر مشئومی [۱] تولید ایدن اسباب صحیحه‌یی حقیله اکلامق ایچون ماضی‌یه ارجاع نظر ایتمك ودور انقلابمزك مبدأندن حربك نتیجه‌سنه قدر جریان ایدن وقوعاتك باشلیجه‌لرینی برر برر سجیدهٔ میزان تدقیق ایلك مقارن حق و صواب اولور.

مشروطیتك بو دفعه‌کی اعلاننده خدمت فتواده بولنیور ایدم. تموزك اون برنجی صباحی غزته‌لرده منظورم اولان اعلان رسمیدن استبشار کیفیت ایلدم. چونکه او کیجه صدراعظم سعید پاشا [۲]نك تحت ریاستنده اوله‌رق ییلدیز سرای همایوننده فوق‌العاده انعقاد ایدن مجلس وکلایه دعوت اولنمامش ایدم.

یوم مذکورده بر معتاد باب فتوایه کیتدم. صنوف اهالیدن بر جم غفیر باب‌عالی‌یه عزیمتله اظهار شادمانی ایتدکلری کبی اورادن دائرهٔ حربیه‌یه اوغرایه‌رق وقت عصرده باب فتوایه کلدیلر. درحال دائرهٔ مشیختك حولی‌یه ناظر اولان مدخلنه چیقارق جماعت حاضره‌نك حسیات مسرتکارانه‌لرینه اشتراك ایله کندیلرینی تبریك و کوستریلن آثار منتداری‌یی تلغرافله ذات حضرت پادشاهی‌یه عرض ایده‌جکمی افاده و تبلیغ ایتدم. نشوهٔ حریتله پك جوشمش اولان بو کتلهٔ ناسك ناصیه‌لرنده علائم سروردن زیاده مشروطیتك ینه دولم و استقرار

---

[۱] بالقان حربی.

[۲] اعیان ریاستنده وفات ایدن کوچوك سعید پاشا.

ایده‌میه‌جکی اندیشه‌سندن متولد بر عصبیت و هیجان آثاری نمایان اولمقده ایدی. او اثناده خلقك اوموزلری اوستنه چیقان بر ذات، اسکی ماجرالردن طوتدیره‌رق شدید بر نطق ایرادینه باشلادی. ذاتاً متهیج اولان بو جماعتك تأثیر نطق ایله غلیانه کلمکده اولدیغنی حس ایدنجه مومی‌الیهن سوزینی کسه‌رك «بك افندی نائل اولدیغمز نعمت مشروطیتی چکمینلر، تقرر و دوامنی ایسته‌مینلر یوقیدر ظن ایدییورسکز. اوروپالیلر بو کون بزه نظر حیرت و تقدیر ایله باقیور، نه یولده حرکت ایده‌جکمزه عطف نظر دقت ایدیور. بو دفعه‌ده مشروطیتك تأسس وبقاسنه موفق اولامازسه‌ق حالمز یمان و عدم قابلیتمز بتون جهانه عیان اولور. هپ ال برلکیله و کمال اعتدال و وقار ایله مقصدمزك حصولنه چالیشه‌لم. حس انتقامی اویاندیره‌جق اوفق بر وقعه حدوثنه سبب اولدیغمز حالده او وقعه بیویه‌رك معاذالله قان دوکولمه‌سنه باعث اولور و مملکتمزده اجانبك کثرتنه بناءً مداخلهٔ خارجیه وقوعیله قورقدیغمز باشمزه کلیر. تعمیرینه چالیشدیغمز بوبنای عظیمی کندی الیمزله‌می ییقه‌جغز. الله‌عشقنه تعدیل لسان‌ایت. شمدی جمله‌مزه فرض اولان؛ بو نعمتك خالصانه شکرینی ایفا ایله قانون اساسینك تطبیقنه حصر آمال ایتمك و بو بابده حکومته مظاهرت ایله‌مکدر» دیه‌مله مومی الیه سوزینی مجرای دیکره تحویل و خلقك هیجاتنی بر آز تعدیل ایلدی. مع‌هذا مواجهه‌مده بولنانلردن بعضیلری عصبیتلرینه غلبه ایده‌میه‌رك «بو دفعه‌ده حریتمزی الیمزدن آلیرسه‌کز هپکزی پاره‌لرز» دیه‌لرینه جواباً «افندیلر، اصول مشورت اساساً موافق احکام شریعت اولوب زمان دخی بوکا احتیاج کوسترمکله اردونك و بالجمله اصحاب حمیتك ارزوسنه و پادشاهمزك‌ده بو احتیاجی تقدیر ایله ارزوی عمومی‌یی تصویب بیورمالرینه بناءً صورت قطعیه‌ده تأسس ایتمش و فیمابعد نقض و ابطاله امکان قالمامشدر.» کلمات مقنعه‌سیله تطمین افکاره مسارعت ایتدیکمدن جمله‌سی اظهار ممنونیت و فرداسی کون برای تشکر ییلدیز سرای همایونه کیتمك اوزره دائرهٔ حربیه میداننده اجتماعه قرار ویره‌رك عودت ایتدیلر. بو صره‌ده جماعتك سر آمدانندن اولوب اطرافی احاطه ایدن ذواته خطاباً «بویله بر جمعیت عظمی ایله سرای همایونه کیدیلیرسه ذات شاهانه‌جه موجب خلجان اولمق احتمالنه بناءً محظوردن سالم اوله‌ماز. بوکون باب عالی ایله حربیه و مشیخت دائره‌لرنده ابراز ایتدیککز آثار منتداری‌یی پادشاهمزك وکیللری اولدیغمزدن همان مابین همایونه عرض ایتمکلکمز طبیعیدر» مقدمه‌سیله جماعتی بوفکردن واز کچیرمك صواب اوله‌جغنی اخطارده قصور ایتمدم.

ایرته‌سی بازارکونی علی‌العاده مجلس وکلاده بولنیور ایدم. وقت عصرده باب عالی‌یی احاطه ایدن بر جمعیت عظیمه بو عاجزی خارجه دعوت ایتملریله غلبه‌لك ایچنده سوء تفاهمه محل قالمامق

اوزره ایچلرندن برقاچ ذاتی انتخاب ایله دائرهٔ صدارته کوندرملرینی بالواسطه رجا ایتدیکمه بناء تنفس اوطه‌سنه کلن درت ذات ایله ملاقات اولندی .

بونلردن بری باب فتوایه کانلر میاننده کوردیکم مکاتب اجنبیه مفتشی صادق بك ایدی . کلامه ابتدار ایله « اهالی دونکی نصیحتکزی حسن تلقی ایده‌رك ییلدیزه عزیمتدن صرف نظرله سزه مراجعت ایتمك اوزره کلدك . حاضرلادیغمز عریضهٔ تشکریه‌یی ملت نامنه ذات شاهانه‌یه تقدیم ایتمکزی جملةً رجا ایدییورز » دیمکله مع الافتخار بو وظیفه‌یی ایفا ایده‌جکمی افاده وقبالی اوله‌رق ویردکلری بر ظرفی مستصحباً مجلسه کیروب کیفیتی وکلایه حکایه ایتدم . مظروفك مضمنوننه اطلاع آرزوسنی کوسترملری بریکیلرده عریضهٔ تشکریه‌یی مکشوفاً تقدیمه موافقت ایتملری اوزرینه مجلسده لدی القرائه مشروطیتك قان دوکلمکسزین احسان بیورلمسندن ناشی عرض تشکرات ایله برابر پادشاهك مرضیسنه و مملکتك منفعتنه مخالف حرکتده بولنمالرندن طولایی حقلرنده امنیت عمومیه منسلب اولان مابین همایون ارکان نافذه‌سندن ذوات معروفه‌نك قرب شاهانه‌دن تبعیدلری استدعاسندن عبارت اولدیغی آکلاشیلدی وتقدیمه و ساطتم وکلاجه تصویب ایدلدی . یالکز صدراعظم سعید پاشا بویله بحرانلی وقتلرده مقام مشیختده بولنان ذاتك مابین همایونه اعزاملری نه‌کبی مقصده مستند اولدیغی تاریخجه مضبوط اولمسنه نظراً بالذات عزیمتم ؛ توهم شاهانه‌یی موجب اولمق احتمالنه مبنی عریضهٔ تشکریه‌نك برتذکرهٔ خصوصیه ایله تقدیمی مناسب اوله‌جغنی محرمانه اخطار ایتمش ایسه‌ده بو باشدن صاومه حرکت؛ خلقك اعتمادینی سلب ایده‌جکندن بالذات تقدیمی اولی کوردم. او صره‌ده مابین همایوندن کلن بر تلغرافنامه اوزرینه صدر مشارالیه همان عزیمت ایتمش ومجلسك مذاکراتی ختام بولمش اولدیغندن بو عاجزده مشارالیهی تعقیباً سرای همایونه کیتدم و بعدالاستیذان یالکزجه حضور شاهانه‌یه قبول اولنه‌رق تفصیل حالی عرض ایله عریضه‌یی تقدیم ایتدم .

مکر اوکونده طبیه مکتبی طلبه‌سیله اهالیدن خیلی کیمسه‌لر ییلدیزه کیده‌رك پادشاهم چوق یاشا زمزمه‌سیله ذات شاهانه‌نك کندیلرینه کورنمسنی استرحام و مابین همایون ارکانی ایسه مومی الیهمه محظوظیت سنیه و سلام شاهانه‌یی تبلیغ ایله طلبه‌نك عودتی جهتنی التزام ایتملرینه وطلبه استرحاملرینی تکرار ایده‌رك ساعتلرجه دوام ایدن بو حال مابین خلقنجه و باخصوص حرم همایونجه موجب اندیشه و خلجان اولماسنه مبنی بونلرك صورت حکیمانه‌ده طاغیدلمسی ایچون صدر مشارالیه جلب اولونمش و حضور همایونده بولوندیغم اثناده سرای خارجنده‌کی خلقك آره صره یوکسك صدا ایله زمزمهٔ دعائیه‌لری ایشیدلمکده بولنمش ایدی .

بناءً علیه سلطان عبدالحمید خان حضرتلرینی برحال تهیج واضطرابده بولدم. مع هذا سکینت

و وقارینی محافظه ایله معروضاتمی استماع ومآل عریضه‌یه کسب اطلاع ایتدکده «معیتمده بولنانلردن عزت پاشا چوق سویلر برکیمسه اولدیغندن سوزلرینه اهمیت ویرمم، یالکز حجاز تیموریولی ایشنده یرارلغنی کوردیکم جهتله استخدام ایدییورم. خطك رسم کشادنده بولونمق اوزره بو پنجشنبه کونی شامه عزیمتی مقرر ایدی. دها اول حرکت ایتمسنی تنبیه ایده‌رم. ابوالهدی افندی ایسه سرایده بر وظیفه‌ایله مکلف دکلدر. یلکه ایکی آیده برکندیسنی کوریبورم دیکرلرینك‌ده حکم واهمیتی یوقدر. سزك قارشوکزده ایراد نطق ایدنلر؛ برادرك پاره‌سی‌ایله سوز سویلیه‌نلردر. بونلر هپ تحریکات اثریدر.» بیورملریله خاقان مشارالیه حضرتلرینك محاکمات فکریه‌لری حالا قوة و اهمیتك تحت تأثیرنده بولوندیغنی و حقمده سؤ ظن و اشتباهه دوشدکلرینی حس ایلدیکمدن بویله بحرانلی کونلرده هر وقتدن زیاده حقایق احوالی خلیفهٔ ذیشانه تصویر و بیان ایتمك عهدهٔ دیانتمه ترتب ایدن بروظیفهٔ دینیه اولدیغنی وبناءً علیه معروضاتمك بررحقیقت‌محضه ایدوکنی دین وناموسم اوزرینه قسملرله تأیید ایتدکدن صکره «مشهود همایونکز اولان بوتهیجات؛ نه برادر مکرملریکزك و نه‌ده بشقه کیمسه‌لرك اثر تشویق و القاسیدر، آنجق احسان بیوردیغکز حریتك حاصل ایتدیکی سرور الجاسیدر. سنه‌لردنبری دوچار تضییق اولان افکار عمومیهٔ عثمانیه دفعةً فرجهٔ انبساط بولنجه بویله سرور ایله ممزوج برهیجانك حصولی طبیعیدر. نته‌کیم برمحلده تضییق ایدن هوا دیکر جهته جریان ایتدیکی صره‌ده فورطنه شکلنی اکتساب ایتمك قانون طبیعت اقتضاسیدر. افندیمز بو بابده آرزوی عمومی‌یی بحق تقدیر ایله مشروطیتی قان دوکولمکسزین احسان بیوردیغکز جهتله قلوب امتده یکی بر موقع و احترام محبت قازاندیکز.

دها طوغریسی بوکون یکیدن جلوس بیوردیکز»، کیاست مسلمهٔ شاهانه‌کز ایجابنجه بو حقیقتی تقدیرایله موقع جدیدکزی محافظه بیوروکز. بوده مشروطیتك تأییدواستقراری حقنده‌کی حسن نیتله عزم همایونکزك موجب اطمئنان اوله‌جق صورتده افکار عمومیه‌یه تلقین و تبعهٔ شاهانه‌کزله ازسرنو مناسبات حسنه تأسیس بیورلماسنه متوقفدر. زیرا کوردیکمز هیجانك، سابقی وجهله مشروطیتك دوام ایده‌مامسی ظن و مطالعه‌سندن ایلری کلمی‌ده احتمالدن بعید دکلدر» دیدم.

خاقان مشارالیه بو معروضاتمی کمال دقتله دیکله‌دکدن صوکره صاغ طرفده اوطوردقلری قولتوقدن قیام ایله بولندیغم موقعك صول جهتنده‌کی صندالیه‌یه قعود ایده‌رك «بدایت جلوسده قانون اساسی‌یی ملتك هنوز قابلیتی اولمادیغنی اخطار ایدنلره رغماً کندم اعلان ایتمشدم. مؤخرا روسیه محاربه‌سی ظهور ایتدی. اثنای حربده طلبهٔ علوم مجلس مبعوثانه مراجعتله مطالب غیرمناسبه‌ده بولندیلر. بوحال‌ایله مجلسك دوامی دولتجه داعیٔ محذورات اوله‌جغنی اکلادیغمدن قانونك بخش ایتدیکی صلاحیته بناءً صورت موقته‌ده تعطیله مجبور اولدم. مؤخراً برقاچ دفعه

کشاد ایتمك نیتنده بولندیغم حالده مانعلر ظهور ایتدی. مع‌ذلك ملکیه مکتبی کبی تربیهٔ افکاره خادم اوله‌جق مؤسساتی وجوده کتیرمکله استحضار قابلیته چالشدم. بودفعه کوستریلن ارزوی عمومیدن او قابلیتك حصولنی استدلال ایده‌رك وکلانك قرارینه انتظار ایتمکسزین مجلس مبعوثانك کشادینی اراده ایتدم. سز شیخ‌الاسلامسکز، ایشته حضور کزده قسم ایدیبورم. مشروطیتی هیچ برزمان رفع و ابطاله تصدی ایتمیوب دوام مرعیتنی بالذات التزام و سلطنتده بولندقجه محافظه‌سنه سعی واقدام ایله بومسلکدن انحراف ایتمیه‌جکمه والله بالله تالله » دیه ایمان مؤکده اتیان ایتدکدن صوکره « سزده بو یمینمی مع‌القسم اعالی‌یه تبلیغ ایدیکز . انشاالله جمعه کونی دول معظمه سفراسنی‌ده دعوت ایده‌رك بو بابده‌کی عزم و نیتمك قطعی اولدیغنی دولت متبوعه‌لرینه تبلیغ ایتملرینی توصیه ایله بتون اوروپایه تأمینات سیاسیه ویره‌جکم » بیوردیلر ، و ارکان مابیندن بعضیسنی اوکیجه عزل ایله دیکرلرینك‌ده سرای همایونی ترك ایده‌رك خانه‌لرینه کیتمه‌لرینی اراده ایتدیلر.

بعدالمغرب ساعت درده تقرب ایتدیکی حالده طبیه طلبه‌سی هنوز عودت ایتمامش اولدقلرندن مابین دائره‌سنده بو ایشله مشغول اولان صدراعظمك نزدینه عزیمتله مسئله‌نك حلی ایدلمه‌سنی فرمان بیوردقلرینه بناءً مشارالیهك بولندیغی محله کیتدم. حربیه ناظری عمر رشدی پاشا ایله طوپخانه مشیری زکی پاشاده اوراده ایدی. صدر مشارالیه باب عالیدن سرای همایونه ورودندن بری بونلره نصایحدن خالی اولمامش ایسه‌ده اسماع کلام قابل اولمادیغنی بالافاده اتخاذ اولنه‌جق تدبیر حقنده آرایه مراجعت ایتدی . بر طرفدن غیرمسلح عسکر معرفتیله معاملهٔ شدت کوسترلمسی رای عجیبی اورته‌یه سوریلنجه « بو یولده بر معامله قطعیاً جائز اولاماز، شوکتمآب افندمزك همان مابین دائره‌سنی تشریف ایله بونلری تلطیف بویورملری مناسب اولور . » دیمکلکم اوزرینه اوراده حاضر اولان قرنادن رضا بك فی‌الحال ذات شاهانه‌یه عرض کیفیت ایتمسنی متعاقب تشریف همایون وقوع بولدی. و صالونك پنجره‌لری آچیله‌رق طرف شاهانه‌دن جمله‌سنه التفات بیورلمقله طلبه دعای سابقی تکرار ایده‌رك طاغیلدی . وقت عصردن کیجه یاریسنه قدر مابین همایونی اشغال ایدن کوچوك بر مسئله بو صورتله حل اولوندی .

شایان عبرتدرکه بعض مقربین علیهلرنده شکوی اولنمسی احتمالنی ملاحظه ایده‌رك پادشاهله ملت آراسنده تماس وقوعنی آرزو ایتمدکلری بر زمانده او صورتله شکایتی حاوی اولان عریضه بو عاجزه تودیعا حضور همایونه تقدیم اولنمش ایدی .

خاقان مشارالیه « بر آز استراحت ایده‌لم » دیه‌رك صدراعظم سعید پاشا ایله بو عاجزی کندیلرینه مخصوص اوطه‌یه قبول بویوردیلر. صدر مشارالیه خطاباً « مجلس مبعوثانك کشادینی اراده ایتدك. شیمدی انتخاب اجراسیله مبعوثلرك بر آن اول طوپلانمسی اسبابنه توسل اقتضا

ایدرکن خلقك اعلان شکر و شادمانی وسیله‌سیله بویله فوج فوج مابینه ودوائر حکومته کیتملری و طاقم طاقم زقاقلرده طولاشملری دوام ایدرسه وظیفهٔ اساسیه معطل و مملکتك راحتی مختل اولور . بو بابده دولتجه بر تدبیر اتخاذ اولونمالیدر . » بیوردقلرنده سعید پاشا حقمده برجملهٔ ثنائیه ایله توطئهٔ کلام ایده‌رك «قولکز اهالیمزك هنوز مشروطیته قابلیت کسب ایتمدکلرینی بالدفعات افندمزه عرض ایتدیکم حالده اصغا بیورلمادی . » دیمسی اوزرینه خاقان مشارالیه «عجایب، بن برشی سویلدیکم وقت مقصدمی کتم ایله ضمیرمك خلافنی سویله‌یورم ظننده بولنه‌رق هپ عکسنی جهتنی التزاماً ادارهٔ کلام ایدییورسکز. مبادیٔ جلوسمده سز خدمت کتابتده بولونیورایدیکز، جریان‌ایدن احوال ومعاملاته تمامیله واقفسکز. وقتیله مشروطیتی ملتمه جمیله اولارق ویرمشدم. او زمانده بو عدم قابلیت اورته‌یه سورولدی . فقط عزممده ثبات ایتدم. صوکره مجلسك موقتاً تعطیلی و شمدی‌یه قدر کشاده موفق اولامدیغمك اسبابی سزجه معلومدر . بو دفعه کوستریلن آرزوی عمومی، فقدانی ادعا اولونان قابلیت ملیه‌نك حصولنه دلالت ایتدیکی جهتله مجلسك همان کشاد ایدلمسنی اراده ایتدم. بناءً علیه بو بابده لازم کلن وسائلی استحضاره غیرت بیورمالیسکز» کلماتنی متهورانه ایراددن صوکرا صدر مشارالیهی مستصحباً دیکر اوطه‌یه کیده‌رك بر از مدت صورت خصوصیه‌ده قونوشوب ینه بولندیغم محلی تشریف وکیجه اذانی ساعت بشده ایکیمزك‌ده عوتمزه مساعده بیوردیلر .

ایشته او زمان صدر مشارالیهك ماهیت افکاری و اعلان مشروطیت ایچون جمعه ایرتسی کیجه‌سی ییلدیز سرای همایوننده انعقاد ایدن مجلس وکلایه دعوت اولنمقلغمك اسبابی نظر حقیرانه‌مده تعین ایتمکله شو نازك مسائلك حلنده نه‌کبی مشکلاته تصادف ایده‌جکمزی بالتأمل جناب حقك عون و صون الٓهیسنه قلباً التجا و توسل ایتدم. [١]

بازار ایرته‌سی کونی حکم ارادهٔ سنیه‌یی وسائط مناسبه ایله خلقه اعلان ایتمشیدم . صالی کونی

---

[١] استطراد: واقعا سعید پاشانك ملتده هنوز مشروطیته قابلیت اولمادیغی حقنده‌کی فکر و ملاحظه‌سنی وقوعات اخیره تأیید ایتمکده ایسه‌ده قانون اساسینك ایلك اعلانندن شیمدی‌یه قدر مکاتب عسکریه وملکیه‌ده و قسماً‌ده آوروپاده تحصیل علوم و معارف ایدن کنجلرمزده فکر تجددله حصوله‌کلن غلیان و اونك نتیجه‌سی اوله‌رق اوچنجی اردوده وقوع بولان اعلان اوزرینه بونك تأخیری جائز اولاماز ایدی. بناء علیه ذات حضرت پادشاهی‌یه بو یولده فکرتردد القاسیله جهت ممکوسه‌یه سوق داخلاً بر بادره ظهورینه وعالم مدنیتجه بردرجه‌یه قدر حاصل اولان توجه و اعتمادك زوالنه سبب اولابیله‌جکندن مشارالیهك بوفکرینه اشتراکده معذور ایدم. حتی خاقان سابق حضرتلریله وقوع بولان ملاقات خصوصیه‌مك برنده مشارالیه حضرتلری بو عدم قابلیت ملاحظه‌سنی تذکار ایله قانون اساسینك مقام سلطنته بخش و تأمین ایتمش اولدیغی حقوق وصلاحیتی استعمال ایدرك دولتی صورت مشروطیته‌ده اداره‌یه موفق اولابیله‌جکلرینی درمیان بیورمشلر ایدی.

باب فتوایه ورودمده دائرهٔ مشیختك خارج و داخلنی صنوف اهالی و معتبران اجانبله مالامال بولدم. یشیل پوشیده اورتولمش بر مصحف شریفی ید یمنای تعظیمه آلارق دائره‌نك مدخل داخلیسی اوکنده‌کی مرتفع محلدن قسم همایونی لسان پادشاهیدن صدور ایتدیکی وجه ایله حاضرونه تبلیغ و صدق افاده‌می تأییداً کندم دخی کتاب الله اوزرینه قسم ایدرك ایجاب حال وموقعه کوره بعض نصایح و وصایا ایله اراحهٔ قلوبه سعی بلیغ ایتدم. فالله‌المنه تأثیرات حسنه‌سنی کورمکله مستریح القلب اولدم.

دائره‌ده اهالی و اجانبدن خیلی معتبر ذوات نزد عاجزانه‌مه کله‌رك بیان تبریکات ایتدکلری اثناده کیفیتك صورت رسمیه‌ده مطبوعات ایله‌ده اعلانی ایچون قلمه آلدیغم مسوده‌نك لفیله ذات حضرت پادشاهی‌یه خطاباً یازدیغم عریضهٔ مخصوصه‌یی کوندرمك اوزره ایکن دعوتی متضمن مابین همایون باش کتابتندن آلدیغم تلغرافنامه اوزرینه سرای همایونه عزیمت و سجاده‌جی‌باشی معرفتیله عریضه‌یی تقدیمه مسارعت ایتدم. متعاقباً حضور همایونه قبول اولوندم.

سلطان عبدالحمید خان حضرتلری مطالعات معروضه‌می اساساً تصویب ومحظوظیت سنیه‌لرینی تبلیغ ایده‌رك «بن بو مقصدی دها مهم بر وثیقه ایله تایید ایمك فکرنده‌یم. یارین صباح صدراعظمی دعوتله مذاکره ایده‌جکم. بلکه سزی‌ده جلب ایدرم.» بیوردیلر. چهارشنبه صباحی برخبر ظهور ایتمدیکندن علی‌العاده مجلس وکلاده بولنمق اوزره باب عالی‌یه کیتدم. وکیفیتی صدر مشارالیهه حکایه ایتدم. کندیلری‌ده بو یونده بر ارادهٔ سنیه تلقی ایتدکلرینی بیان ایله شمدی مذاکره ایده‌جکز دیدکدن صوکره مجلس وکلایه مأمور کامل پاشا ایله وکلادن ممدوح و حسن فهمی پاشالری و صدارت مستشارینی بالاستصحاب کندیلرینه مخصوص اوطه‌یه کیده‌رك تخمیناً برساعت صوکره مجلسه عودت ایتدیلر. قولتغی یانمه مصادف اولان کامل پاشادن استکناه کیفیت ایتدیکمده «برخط همایون اصدار بیوریله‌جقمش. اونی مذاکره ایتدك» دیمه‌لری اوزرینه اعلان ورقه‌سنك خط همایونه تحویل و مقصد عاجزانه‌مك مع زیادة تأمین بیوریله‌جغنی آکلادیغمدن صورت مذاکره‌یی تعمیقه لزوم کورمدم.

جمعه ایرتسی کونی مراسم مفتاده ایله باب عالیده خط همایون قرائت اولنه‌جغندن بحث ایله دعوتی متضمن آلدیغم تلغرافنامهٔ سامی اوزرینه نزد صدراعظمی‌یه کیتدم. بعدالعصر باش مابینجی نوری پاشا، خط همایونی کتیرمکله عرض اوطه‌سنده قرائت اولندی.

خط همایون قانون اساسی احکامنی توضیح وتقویه ایده‌جك صورتده پك کوزل یازلمش ایسه‌ده صدراعظم و شیخ‌الاسلام کبی حربیه و بحریه ناظرلرینك دخی طرف شاهانه‌دن انتخاب وتعیین اولنه‌جغنه دائر بر فقره‌یی محتوی اولدیغنی آکلاینجه عقلم باشمدن کیتدی. چونکه بو فقره هم قانون

مذکورك صراحتنه همده قسملرله توثیق بیوریلان مقصد عالیه مغایر اولدیغندن خط همایونك هیئت مجموعه‌سنی حکمدن اسقاط ایدییور ایدی .

صدراعظم اوطه‌سنه عودت ایتدیکندن سامعهم خطا ایتمشدر ظنیله برای استیضاح مشارالیهك نزدینه کیتدم و وکلادن خارجیه ناظری توفیق پاشا ایله حسن فهمی پاشا و حقی بك — که اخیراً صدارته تعیین بیوریلان حقی پاشادر — وباش‌مابینجی نوری پاشا اوراده بولنمقده ایدی. سعیدپاشا خط همایونده فقرهٔ مذکوره‌نك موجودیتنی تصدیق ایله « شوکتمآب افندیمز قوماندن اعظم اولدقلری جهتله حربیه و بحریه ناظرلرینك طرف همایونلرندن انتخاب و تعیینی حقوق مقدسهٔ شاهانه‌لرندندر . » دیدی. مشارالیهه جواباً « بو ناظرلر قوماندایه مأمور اولمایوب بولندقلری دائره‌نك اداره مأموری و برنجی آمرلریدر. حتی بوندن مقدم جلال پاشا کبی ملکیه وزراسندن بعض ذوات بحریه نظارتنه تعیین بیورلمشلر ایدی اساس اعتباریله استدلالکز طوغری اولمادیغی کبی قانون اساسی انتخاب خصوصنده‌کی صلاحیت شاهانه‌یی مقام صدارتله مشیخته حصر ایتدیکندن بو توسیع قانون مذکورك مادهٔ معلومه‌سنه و تأمینات همایونه صراحةً مخالفدر . بناءً علیه افکار عمومیه‌یی غلیانه کتیره‌رك معاذالله بر بادره ظهورینه سبب اولمق احتمالی قویدر . خط همایونی‌ده تبدیله وقت مساعد اولمادیغندن هیئت وکلاجه مسئولیتی درعهده ایدرك برای اعلان غزته‌لره ویریله‌جك صورتندن فقرهٔ مذکوره‌یی طی ایده‌لم وخاکپای شاهانه‌یه کیفیتی علی التفصیل عرض ایله خط همایونی تصحیح ایتدیره‌لم » دیدم .

سعید پاشا علم حقوق متخصصلرندن اولان مشاهیر علماء غربك بعض اقوالیله استدلاله قیام و طریق مغالطه‌یی التزام ایدنجه « اساسه تعلق ایدن بو شیلری مابین همایون باش کتابتنده بولندیغکز وقت قانون اساسی مسوده‌سی قلم تصحیح فخیمانه‌کزدن کچرکن نظر مطالعه‌یه آلمق ایجاب ایدردی. شمدی قانونك کوستردیکی طریقه توسل اولنمقسزین بر خط همایون ایله او ماده تعدیل ایدیله‌مز . تکلیف داعیانه‌م قبول بیورلمادیغی حالده خطای واقعدن ترتب ایده‌جك مسئولیت عظیمه‌یه اشتراکده معذورم » دیدم و کیفیتی اولدیغی کبی ذات شاهانه‌یه عرض ایتمسنی نوری پاشادن رجا ایله ساحلجانهٔ عاجزانه‌مه عودت و خدمت فتوادن استعفایی متضمن ذات حضرت پادشاهی‌یه خطاباً یازدیغم عریضهٔ مخصوصه‌یی علی الصباح تقدیمه مسارعت ایتدم . آراسی چوق کچمکسزین واقع اولان دعوت همایون اوزرینه اسباب استعفایی ذات مصلحته تأثیری طبیعی اولان سؤتفهمه میدان ویرمیه‌جك صورتده ایضاح ایتمك مقصدیله سرای همایونه کیده‌رك سلطان عبدالحمید خان حضرتلرینه دائرهٔ مخصوصه‌لری صالوننك قاپوسی یاننده ملاقی اولدم : بوعاجزی کورنجه « امان شیخ الاسلام افندی بویله کونده بنی ناصل یالکز براقیورسکز استعفا کزی قطعیاً قبول ایتمم عریضه‌کزی

شق و امحا ایتدم» دیه‌رك بوینمی تقبیل‌ایله اظهارتوجع بیورملری رقت قلبمی مؤدی اولدیغندن بلا اختیار بکا ایله «آولی نعمتم ذات همایونکزه و وطنمه اولان صداقت و ارتباطم ایجابنجه قسملرله وقوع بولان معروضاتمه نیچون اعتماد بیورلمیور؟ ذات شاهانه‌کزك و دولت علیه‌کزك سلامتی، اوغرنده حدمجه صرف ایتدیکم غیرت و مساعی وهم و غرض محصولی اولان تلقینات ریاکارانه ایله محو و تباه اولیور» دیه کستاخانه سرزنشدن کندمی آلامادم.

خاقان مشارالیه «حقکز وار بن‌ده ایشك اهمیتنی اکلادیغمدن خلقجه حصوله‌کلن غلیانی تسکین ایده‌جك تدبیر اتخاذینی صدراعظمه توصیه ایتدم. تصحیح افکار ایچون شمدی برشی قلمه آلمقده‌در. سزده باب عالی‌یه کیدیکز مشارالیه ایله بو ایشه برحسن نتیجه ویریکز» بیورمه‌لرینه جواباً «افکار عمومیه‌نك متهیج اولدیغی شو صره‌ده فوق‌المعتاد باب عالی‌یه عزیمتم تزیید غلیانه سبب اوله‌بیله‌جکندن صدراعظم قولکز هرنه یازاجق ایسه افندیمزه عرض وتقدیم ایتسون معروضاتی حقنده‌کی ملاحظات قاصرانه‌می ذات شاهانه‌کزه عرض ایتمك اوزره عبد داعیکزك بوراده انتظارم مصلحته دها موافق اولور» دیدم. بناءً علی ذلك تعجیل کیفیت ضمننده صدارته تلغراف کشیده‌سنی مابین باش کاتبی جواد بکه اراده بیوردیلر.

اقشامه قدر چیت قصرنده بعدالانتظار یاتسو وقتنه قریب قرنادن امین بك صدارتدن حضورهمایونه تقدیم اولنان عریضه‌یی کتیردی و مندرجاتی حقنده‌کی مطالعهٔ قاصرانه‌مك تحریراً عرضی فرمان بیورلدیغنی تبلیغ ایتدی. ایکی صحیفه اوزرینه مضبطه طرزنده یازلمش اولان بو عریضه‌ده سعید پاشا اوکون سلانیکدن کلمش اولان طلعت و جاوید بکلرله باب عالیده جریان ایدن مذاکراتی بسط و تمهید ایتدکدن صوکره فذلکسنده مشارالیهما طرابلس غرب فرقهٔ عسکریه‌سی قوماندانی رجب پاشانك حربیه نظارتنه تعیینی لزومنده اصرار ایدوب حال بوکه حربیه و بحریه ناظرلرینك طرف اشرف حضرت پادشاهیدن انتخابی حقوق مقدسهٔ شاهانه‌دن اولدیغی حالده «مجلس وکلانك عضو مهمی اولان ذات شیخ‌الاسلامی بوکا مخالفت» و افکار عمومیه‌ده اوجهته تمایل ایتدیکنی و بر مسئلهٔ مهمه‌دن دولایی بین الوکلا اختلاف آرا وقوعنده قابینه‌نك استعفایه مجبوریتی قانون اساسی احکامندن بولندیغنی درمیان ایله خدمت موکوله‌دن عفولرینی استرحام ایتمش و ذیل عریضه‌ده صدر مشارالیه ایله وکلادن ممدوح و حسن فهمی پاشالرك و برده خاطر عاجزانه‌مده قالمیان وکلادن دیکر بر ذاتك خدمتلری کورلمشدر.

صورت استعفا حکم قانونه و قبولی‌ده ایجاب مصلحته موافق اولدیغندن برموجب قانون اساس خدمت صدارت نزد شاهانه‌ده حائز امنیت بر ذاته تودیع بیوریله‌رق مشیختدن باشقه دیکر نظارتلره صدر جدید طرفندن مناسبلری بعدالانتخاب اجرای مأموریتلرینه ارادهٔ سنیه شیرفصادر

اولور و علی‌الاعاده خط همایون ایله‌ده تأیید بیوریلورسه خطای سابق تصحیح و افکار عمومیه‌ده‌کی غلیان تسکین ایدلمش اولور مألنده بر مطالعه‌نامه عرض وتقدیم ایتدم.

صدارت کامل پاشایه تفویض بیورلدیغندن برلکده هیئت وکلانك تشکیلی فرمان بیورلدیغی مشارالیه امین بك تبلیغ ایتمکله مابین دائردسنده بولنان صدرمشارالیهك نزدینه عزیمت وکندیلرینه مظاهرته مأمور اولدیغمی افاده ایتدیکمده حاضرلامش اولدیغی لیسته‌یی ارائه ایتدی.

حقی و اکرم بکلرك دخل اولدیغی بو ترتیبی موافق بولوب انجق حربیه نظارتنه مشیر رضا پاشانك انتخاب اولندیغنی کوردیکمده قدم و اهلیتیله برابر عامه‌جه مظهر اعتماد اولان رجب پاشانك تعیینی دها مناسب اوله‌جغنی اخطار ایتدم. ذات شاهانه مشارالیهك رئیس جمهور یاپیله‌جغی اندیشه‌سیله نظارت مذکوره‌یه تعیینی تنسیب بیورمادقلرندن دیکر اوطه‌ده حاضر اولان طلعت و جاوید بکلرك اخطاری اوزرینه رضا پاشایی یازدیغنی سویله‌دی.

صدر مشارالیه طعام ایتمك اوزره دیکر اوطه‌یه چیقارق یالکز قالدیغمده سرقرنا نوری پاشایی جلب ایله «پاشا، سز دیندار و ناموسلی بر عسکرسکز. دولتك سلامتی نخبهٔ آمالکز اولدیغنی بیلیرم. افکار عمومیه‌جه رجب پاشانك حربیه نظارتنه تعیینی ارزو اولنیور. شوکتآب افندیمز ایسه رئیس جمهور نصبی احتمالیله احتراز بیوریورلر ایمش. حالبوکه قانون اساسی ناطق اولدیغی اوزره دولتمزك دین رسمیسی اسلامدر. نصب امام ایسه شرعاً امت اوزرینه واجبدر. جمهوریتله اداره اولنان حکومتلرده اولدیغی وجهله بزده هیچ بر زمان صورت توقیندہ جمهور رئیسی تعیینه امکان یوقدر. بوکا شریعت احمدیه و اکثریت عظیمه‌یی تشکیل ایدن تبعهٔ مسلمه مساعده ایده‌مز. خدانکرده بو جهته کیدیله‌جك اولورسه معاذالله بو دولت منقرض اولور. شوکتآب افندیمزك ایاقلرینی اوپرم، بو یولده‌کی القاآت وهمیه‌یه اهمیت ویرمه‌سینلر، رجب پاشا دیانت و ناموس ایله مشتهر ومسلکنجه مقتدر بر مشیردر، حربیه نظارتنه تعیینیله افکار عمومیه‌یی تطمین بیورسونلر، بوندن تولد ایده‌جك هرمسئولیتی مع العجز درعهده ایدرم بویله‌جه عرض بیورون» دیدم.

مشارالیه نوری پاشا حضور شاهانه‌یه کیتدی و عودتله مساعده بیورلدیغنی تبشیر ایتدی.

ذات حضرت پادشاهی متعاقباً باش کاتب جواد بکی‌ده صدر جدیده کوندره‌رك مساعدهٔ همایونلرینی تأیید بیورمالریله رجب پاشا حربیه نظارتنه بالانتخاب وکلانك اسامیسنی محتوی دفتر طرف صدارتدن صورت رسمیه‌ده عتبهٔ ملوکانه‌یه عرض اولنه‌رق اول بابده شرفتسطیر بیوریلان خط همایونی مستصحباً معتاد اوزره باب عالی‌یه کیدلدی و قرائت خط همایون ایله برکون اول افکار عمومیه‌جه حاصل اولان غلیان تسکین ایدلدی.

هیئت جدیدهٔ وکلا قانون اساسینك جهت تطبیقنه عائد وظائفی عهدهٔ مقتدرانه اتخاذ ایدرك اول باول پای تختده و عموم ولایاتده سربستجه مبعوث انتخابی معاملاتی اجرا و اکمال ایدلدی وسلطان عبدالحمید خان حضرتلری بر یوم مسعودده مجلس مبعوثان دائره‌سنی تشریف ایله بالذات مجلسی کشاد و قرائت ایتدیردکلری نطق همایونلرینك بر فقره‌سنده سالف الذکر «رغماً» کلمه‌سنی ایراد ایله عزم همایونلرنجه متردد اولان اصحاب دقتی ارشاد بیوردیلر . هیئت وکلاجه اتخاذ اولنه‌جق خط حرکتنه دائر تنظیم اولنان بیاننامه دخی دیکر برکونده مجلس مذکورده قرائت اولنمغله کامل پاشا قابینه‌سنه اکثریت عظیمه ایله بیان امنیت و اعتماد اولندی .

انجق اعلان مشروطیتله بردن بره تهیج ایدن و بالطبع حد اعتدالی محافظه ایده‌مین افکار عمومیه‌یه ابراز جمیله ایله تقویهٔ نفوذ و تحکم داعیه‌سنده بولنانلرك اوستریا اشغال عسکریسی تحتنده اولان بوسنه و هرسکك ممالك دولت علیه‌دن اولماسی اعتباریله اورادن مبعوث جلبی اسبابنه توسل ایتملری و دیکر جهتدن دولت عثمانیه‌نك بر دور جدید ترقی‌یه کیرمسی سببیله تزیید قوت و سطوت ایتمسنك اغلب احتمال بولنماسی حکومات متجاوره‌یی قوشقولاندیردیغندن آوستریا دولتی درحال بوسنه و هرسکی کندی ممالکنه الحاق و بلغارستان پرنسی دخی قراللغنی اعلان ایتمکله بو ایکی بادرهٔ ناکهانی بتون عثمانلیلری کرفتار حزن و آلام ایتمش و مع التأسف کیفیت الحاق و اعلان وقتیله برلین عهدنامه‌سنی تنظیم و امضا ایدن دول معظمه‌جه امر واقع عد و تلقی ایدلدیکندن باب عالینك بو بابده صرف ایتدیکی مساعی آوستریا ایله بلغارستاندن املاك امیریه بدلی اوله‌رق معلوم المقدار تضمیناب آلمقدن یاشقه برشیئی منتج اولمامشدر. کامل پاشا بدایت مأموریتنده اتحاد و ترقی جمعیتی ارکانیله خوش کچنمك و امور اداره‌یه تعلق ایدن اخطاراتی نظر دقته آلمق مسلکنی التزام ایتدیکی حالده مملکتك هر وقتدن زیاده نازك اولان سیاست خارجیه‌سنی اشکال ایده‌جك افکار و آمال مفرطه‌یه معروض اولدقجه رفته رفته جمعیتله آراسی آچیله‌رق نهایت لوندره‌دن مسافرتله درسعادته کلمش اولان بالقان قومیته‌سی هیئتنك انکلتره سفیری طرفندن رسماً تقدیم و جمعیت جانبندن دخی اولجه کندیسنه معلومات اعطا اولنمقسزین قوناغنده ضیافته دعوت اولنماسنی مغایر اصول کوروب جواب رد ویرمسی اوزرینه ارکان جمعیت صدر مشارالیه‌کلیاً منفعل اوله‌رق همان عزلی ایچون ذات شاهانه‌یه مصرانه مراجعت ایتمشلرسه‌ده قواعد مشروطیتله قابل تألیف اولمیان بو تکلیف نزد همایونده ترویج اولنمادیغندن بالاخره وقوعه کلن حربیه و بحریه ناظرلرینك تبدیلی مسئله‌سی کامل پاشایی اسقاطه نم الوسیله عد اولنمغله مجلس مبعوثانده جمعیتی تمثیل ایدن اکثریت فرقه‌سی طرفندن ویریلن استیضاح تقریری اوزرینه مشارالیه معین برکونده مجلس مذکوره دعوت ایدلدی .

كامل پاشا قانون اساسينك بخش ايتديكى صلاحيته بناءً تعيين ايتديكى ديكر بركونده مجلسه كيدەرك ايضاحات ويرەجكنى باتذكرهٔ رسميه مجلس مذكور رياستنه تبليغ ايتمش ايسەده اكثريت فرقەسى تهيجات عصبيه ايله مشارالهك جواب قانونيسنى قبول و اصغا ايتميەرك اوكون بهمەحال مجلسه كيدوب ايضاحات ويرمەسنى طلبده اصرار ايله كيجه ياريسنه قدر هيئتجه حال اجتماعده قالوب نهايةالامر حسنى پاشانك بحريه نظارتنه تعيينى تنقيداً كنج بحريه ضابطانك بعضيسنه كشيده ايتديريلن تلغرافنامەنك مجلسده قرائتيله خلاف قانون اولەرق كامل پاشايه غياباً عدم اعتماد رأيى ويرلمش و بوقرار اوكيجه مجلس مبعوثان رئيسيله جمعيتك اعضاى نافذەسندن برذات وساطتيله ذات حضرت پادشاهىيه عرض ايديلەرك اسعافى امرنده كوستريلن اصرار اوزرينه كامل پاشا ايضاحات اعطاسنه ميدان ويرلمكسزين استعفايه مجبور ايدلمشدر.

ايشته مشروطيتك محيسى وقانون اساسينك نكهبان و حاميسى اولمغله بتون عثمانليلرجه تجيل ايديلن اتحاد و ترقى جمعيتنك مغلوب احتراصات اولەرق قانون اساسىيه ايلك ضربەيى ينه كندى اليله اورماسى و بونجه سعى و غيرتله ايكنجى دفعه احيا ايديلن مشروطيتك آلتى آى ظرفنده حيات معنويەسنه خاتمه چكلمسى طوغريسى شايان اسف وحيرتدر. چونكه بحريه ناظرى عارف پاشا اولجه استعفانامەسنى صدراعظمه ويرمش اولديغى كبى رجب پاشانك وقوع وفاتى اوزرينه جمعيتك ارزوسى وجهله حربيه نظارتنه تعيين اولنان وحال وقاليله ايشدن چكلمك فكرينى احساسدن خالى اولميان رضا پاشانكده براستعفانامەسنى الده ايتمش اولەجغنه نظراً مجلس مبعوثان صدر مشارالهك تعيين ايتديكى كونده ويرەجكى ايضاحاته منتظر اولمق قانوناً و حكمةً مقتضى ايدى. بناءً عليه كامل پاشانك قانونى حركتنى ايضاح واثبات ايدەميەجكى فرض اولنسەبيله اكثريت فرقەسنك شو حركت مستعجلەسنى و باخصوص ذات حضرت پادشاهىيى تضييق ايله حقوق سلطنته تجاوزينى قانون اساسيله تأليفه و هيچ بر صورتله تأويله امكان اولمادينى قضاياى بديهيەدندر.

مشروطيتك استحصالى ايچون اوتەدن برى نشريات و تلقينات ايله افكار عموميەيى ايقاظه چاليشان منورالافكار ذواتدن جمعيتك بعدالظفر طوتديغى شو مسلكى موافق كورمەينلر مخالفته قيام و جمعيتك ايسه هرنه صورتله اولورسه اولسون بونلرك كسر قوتنى التزام ايلەديكندن مشروطيتله اداره اولنان ممالك متمدنەده جارى اولان اصول مناظره ؛ بزده باشقه بر رنك آلارق عين رحمت اولان اختلاف امت شقاق و نفاقه منقلب اولدى . التزام مخالفت ايدنلرك بعضيسى مقابلهٔ بالمثل قاعدەسنجه حصم سياسيسنى بر قوت ماديەيه استناد ايله اسكا ايدەبيلمك ايچون هيئت علمايى الده ايتمكه تشبث ايدوب حالبوكه من القديم احتراصات خارجيەيه معروض اولان

بو دولتك داخلاً ده دوام اغتشاشاته تحملی اولمادیغی اعتقادنده وبناءً علیه محافظهٔ سکون ومسالمت فکر واعتیادنده بولنان بوعاجزدن حرکات تفرقه‌جویانه‌یه مساعده ایدلمسنك امکانسزلغنی بیلدکلری جهتله مقام فتوادن سقوطمه وسیله اولور امیدیله اول امرده درسام افندیلری علیهمه اغرا ایدرك شکایاتی متضمن یازدقلری ورقه‌لری اساتذه و طلبه‌دن شوکا بوکا مهرلته‌رك حضور همایون ایله صدارت و مجلس مبعوثان ریاستنه تقدیم ایتدیردیلر و زعملرنجه حق عاجزانه‌مده افکار عمومیه‌یی تغییر ایچون آلت غرض و نفاق اولان بعض جرائدله مفتریاتی حاوی بندلر نشرینه‌ده ابتدار ایتدیلر. اوتوزسکز سنه‌یه قریب بلافاصله بولندیغم خدمات دولتده وباخصوص اعلان مشروطیتی متعاقب حال وموقك تحمیل ایتدیکی وظیفهٔ مشکلهٔ وطنیه‌ده وسع عاجزانه‌مك یتدیکی قدر خالصانه چالشمقله فلله الحمد و المنه توفیقات صمدانیه ایله توجهات عامه‌یه مظهر اولمش ایسه‌مده بو متاعب طاقتفرسا صحت عاجزانه‌می اخلال وامید نجاتمز اولان مشروطیتك‌ده بوشکل عجیبه کیرمسی فکر و سعیمجه ایراث فتور و ملال ایلدیکندن بالکلیه ایشدن چکلمکه قرار ویرمش و خدمت فتوادن عفم حقنده وسائط مناسبه ایله خاقان سابق حضرتلرینه واقع اولان استرحاماتم اسعاف بیورلمادیغندن بر وقت مناسبك حلولنه انتظار ایتمکده بولنمش ایدم.

کامل پاشا ایله جمعیت بیننده‌کی بومجادله‌یی وسیلهٔ مناسبه عد ایدرك مشارالیهك مجلس مبعوثانه دعوت اولندیغی کون معذرت صحیه‌مدن بحث ایله عتبهٔ شاهانه‌یه تکرار بر استعفانامه تقدیم ایتدم. بعدالمغرب مشارالیه کامل پاشا باب فتوایه کله‌رك «شوکتمآب افندیمز استعفاکزی قبول بیورمیورلر، ایسترسه‌کز تبدیل هوا ایچون ایکی ماه مدتله مصره عزیمتکزه مساعده بیوره‌جقلردر. بن‌ده طلب اولنان ایضاحاتی دیکر برکونده ویرمك اوزره مجلس مبعوثان ریاستنه تذکره یازدم» دیمسی اوزرینه ماهیت مسئله معلوم عاجزانه‌م اولدیغندن سوزی اوزاتمیه‌رق ایضاحات نتیجه‌سنه تعلیق جواب ایتدم. نصف‌اللیله صدارتجه تبدل وقوعی تقرر ایتمسنه مبنی ایرتسی صباح مابین همایونه عزیمت عاجزانه‌م حقنده ارادهٔ سنیه‌یی مبلغ باش کتابتدن بر تذکره آلدیغم کبی علی‌الصباح بر یاورله‌ده تأکید بیورلمقله ییلدیز سرای همایونه کیدرك صدارته انتخاب بیورلمش اولان حسین حلمی پاشایه ملاقی اولدم.

مشارالیه هیئت وکلایی ترتیب ایله رسماً حضور همایونه عرض ایده‌جکی اثناده عریضهٔ استعفائیه‌مده‌کی معذرت صحیه‌می ایضاح ایله استرحامی تکرار ایدنجه ذات حضرت پادشاهی عدم قبوله اصرار و صدر جدید دخی رفاقتلرنده بولنمقلغم آرزوسنی شدتله اظهار ایتمشلرسه‌ده حال و موقعك مساعده‌سندن بالاستفاده صوك درجه‌یه واران استرحاماتم اوزرینه طرف شاهانه‌دن بیان تأسفات ایله مقام مشیخته صدور علمادن کیمك تعیینی مناسب اوله‌جغی تنزلاً استفسار

بیورلمسنه مبنی تقدیم ایتدیکم پوصله‌ده اسملر محرر ذواتدن روم ایلی قاضیعسکری ضیاء الدین افندینك نصبی اراده و ساحلخانه‌مده استراحتمه مساعده بیورلمسی بو عبد عاجز ایچون باعث کمال شکران اولدی و بو سببله صدارت آلایی کج وقت اجرا اولندی. حسین حلمی پاشا روم ایلی مفتش عمومیسی اوله‌رق خیلی مدت سلانیکده اقامت ایلدیکی جهتله ارکان جمعیتك افکار و آمالنه واقف اولدیغندن صدارتده بولندقجه رضاجویانه حرکتله ادارهٔ حکومتجه موقتاً اولسون برحال آسودکی حصولی مأمول ایدیسه‌ده هر طرفده میدان آلان احتراصات و فکر تجددله افراد عساکر عثمانیه‌یه اعتقاد و اعتیاد قدیملری خارجنده وقوع بولان اوامر وتلقینات آرادن ایکی آی کچمکسزین اوتوز بر مارت حادثهٔ عجیبه‌سنی تولید ایلدی و حرکت اردوسنك استانبوله ورودیله تبدل سلطنت وقوعه کله‌رك زمام ادارهٔ دولتی اتحاد و ترقی جمعیتی ید استقلالنه آلدی.

جمله‌جه معلوم اولدیغی اوزره بواوتوز بر مارت حادثه‌سنده اوك آیاق اولان آوجی طابورلری اعلان مشروطیتی متعاقب سلانیکدن استانبوله کتیرلمش وکامل پاشا طرفندن قطعات عسکریه‌لرینه اعاده‌لری تشبثنده بولندیغی حالده جمعیتجه موافقت ایدلمامش ایدی. محافظهٔ مشروطیت ایچون درسعادته کتیریلن بو طابورلرك خلاف مأمول اوله‌رق حادثهٔ مذکوره‌یی ایقاعه جرأتلری و بو حادثه سببیله ارکان جمعیتك مرکز سلطنتده تقویهٔ نفوذه موفقیتلری جالب نظر دقت احوالدندر.

شبهه یوق که جمعیت تاسیس مشروطیت ایچون تشکل ایتمش و او نیتله ایشه باشلامش ایدی. فقط اوچنجی اردونك غیرت و مظاهرتیله استحصال مقصده موفق اولنجه نائل حریت اولان کنجلرمز قاعدهٔ تدریج و تکاملی نظر دقته آلمیه‌رق دفعةً نیل مطالب هوسنه دوشدکاری کبی مطبوعاتك بر قسمی‌ده دولتمزك بولندیغی حال و موقعی تقدیر ایتمیه‌رك حسیاته بناءافکار وجلب شهرت و منفعت ایچون شخصیاته دائر مقاله‌لر نشرینه ابتدار ایتدکلرندن خلق آراسنده شقاق و محاسده پیدا اولدی و دها طوغریسی حاکمیت ملیه بزده داعیهٔ تحکم و نفاقی اویاندیردی. بو حال مجلس مبعوثانه‌ده سرایت ایتمکله مشروطیتك ایجابانندن اوله‌رق فرقه‌لر بیننده وقوع بولان مناقشات و اقلیت طرفندن محق اوله‌رق سرد ایدیلن بعض اعتراضات بیله تزیید احتراصاتدن باشقه بر شیئی مفید اولمادی.

رجال متنفذهٔ جمعیت ایسه الفضل للمتقدم دستورینه اتباعاً ناظم امور اولمق صلاحیتنه کندیلرینی احری کورمکله هر شیدن اول نفوذلرینك تقویه‌سی قیدینه دوشوب رفته رفته استعمال شدته مجبور اولدیلر. نهایت قانونك شکل ظاهریسی محافظه ایدیله‌رك حقیقتده مصالح دولت قوهٔ غالبه‌نك رأی و نفوذی دائره‌سنده جریانه باشلادی و مبادیٔ اسرده تجربه‌سزلك‌ده

بو حاله انضمام ایدرك ادارةً و سیاسةً پك چوق خطالر قوقوعه کلدی. ایشته بو خطیئات اخیراً اوغرادیغمز ضایعات الیمه‌نك باشلیجه سببلریدرکه بروجه آتی بیان اولنور.

تحت حکمرانیٔ شاهانه‌ده اولان ممالکك وسعتی و موقع جوغرافیسی اعتباریله‌ده درجهٔ اهمیتی مستغنیٔ بیان اولوب سکنه‌سی ایسه عرق و مذهب و امزجه و عادات جهتیله یکدیکره مباین عناصردن مرکب اولمقله برابر وقتیله علوم و معارفك هرجهته نشر وتعمیم ایدیله‌مامسندن ناشی قابلیت مدنیه‌لری دخی عصر حاضرك ایجاب ایتدیکی مرتبهٔ تکامله واصل اوله‌مادیغندن قانون اساسینك تطبیق احکامنده بو جهتلر نظر دقته آلنه‌رق پك حکیمانه و دور اندیشانه حرکت اولنمق اقتضا ایدر ایدی. مثلا یمن قطعه‌سیله حجازدن شام وعراقه منتهی اولان عربستانك و آرناودلق ایله کردستانك ولایات سائره طرزنده اداره‌سنه حالاً امکان اولمادیغی مسلماندندر. چونکه یمن قطعهٔ واسعه‌سیله حجازك اهالیسی صرف مسلمان و اکثریتی اعتباریله تربیهٔ مدنیه کورمه‌مش عربلاندن عبارت اولدیغی جهتله بونلرك احکام شرعیه‌دن باشقه قوانینه واخذ عسکر و امثالی تکالیف حکومته قولایجه اطاعت ایتمیه‌جکلری شیمدیه قدر ایدیلن تجربه‌لرله معلوم اولدیغی کبی آرناودلغك جبال منیعه‌سنده ساکن آرناودلر و خرستیان مالیسورلرایله آناطولینك طاغلق وهجری ومحالرنده متوطن کردلر وسوریه قطعه‌سنده‌کی درزیلر دخی فطرةً ذکی وشجیع اولمقله برابر اکثریتی علوم و معارفدن بی‌بهره اولدقلری جهتله قوانین مرعیه و تکالیف امیریه‌نك ولایات سائره‌یه قیاساً بونلر حقنده‌ده تماماً تطبیقی فی‌الحال متعسر و بلکه متعذر اولدیغندن بو بابده ارائهٔ سطوت کبی تدابیر موقته‌یه مراجعت فائدهٔ مطلوبه‌یی حاصل ایتمدکدن باشقه برچوق مشکلات و محظوراتی تولید ایده‌جکی دلالت امثالیله بدیهی ایدی.

جهت جامعهٔ اسلامیه طولاییسیله باکمال صداقت مقام جلیل خلافته مربوط وقوم نجیب عربه منسوب اولان سوریه و عراق اهالیسنك لسان و عادات مثللو خصائص قومیه و حقوق مکتسبهٔ عثمانیه‌لرینی تقدیر وحمایه ایتمك مصلحةً وحکمةً مقتضی اولدیغی کبی جنتمکان فاتح سلطان محمد خان حضرتلرینك حین فتحده بر تدبیر سیاسی اولارق روم عنصرینه احسان بیورمش اولدقلری بعض امتیازاتی قانون اساسینك ضامن اولدیغی حقوق متساویهٔ عناصره منافی اولمق ملاحظه‌سیله فی‌الحال حکمدن اسقاطه چالیشمق و دیکرلرینه نسبتله علماً مترقی و بعض دولتلرجه معناً محمی اولان بو عنصر مهمی کوجندرمك منفعت دولت نقطهٔ نظرندن موافق حکمت دکل ایدی.

و الحاصل دولت علیه‌نك تأمین بقامی عثمانلیلق عالمنی تشکیل ایدن اقوام مختلفه‌یی قانون اساسینك افاضه ایده‌جکی نعمت حریت و عدالتدن بحق مستفید ایدرك کتلهٔ واحده حالنه

افراغ ایله قابل اوله‌بیله‌جکنه و مع هذا منافع ملیه و حسیات مذهبیه هر قوتك فوقنده بر عامل مؤثر اولدیغندن اول باول بو جهت نظر دقته آلنه‌رق اقوام مذکوره‌نك تألیف افکار و توحید مساعیسنه خادم اوله‌جق اسبابه توسل ایتمك بدیهی اللزوم اولدیغنه بناءً اطرافزی احاطه ایدن ملل متمدنه‌یه نسبتله بزده پك کری قالان اسباب تألیف و ترفیهك برنجیسی اولان علوم و معارفك نشر و تعمیمی ایچون دولتجه اختیار فداکاری اولنه‌رق مملکتك هر جهتنده و هیچ اولماز ایسه شیمدیلك الك زیاده احتیاج کورینن محللرده موجوده علاوةً لزومی قدر مدارس و مکاتب انشاسیله اهالینك تعلیم وتربیه‌لری و اصلاحات ملکیه و انشاء طرق ومعابرله‌ده معیشتلرینك تنظیم و تسهیلی یولنده اساسلی تدبیرلر اتخاذی منور الافکار اولان حکومت مشروطه‌مز رجالنه مترتب وظائف مهمه‌دن و بر واجبات سیاسیه‌دن ایدی .

حال بوکه اتحاد و ترقی جمعیتنك ارکان ذی نفوذی بو وظیفهٔ اساسیه‌یی ترك و اهمال ایله اول امرده ولایاتجه قلوبلر تأسیسیله جمعیتك تشکیلاتنی اکمال و تقویهٔ نفوذ ایچون‌ده شدتلی بر مرکزیت پولتیقه‌سنی اس الحرکات اتخاذ ایتمکله برابر دیکر جهتدن مملکتك بالاده بیان اولنان تشکلات اجتماعیه‌سیله قابلیت حاضرهٔ مدنیه‌سنه کوره تطبیقی مشکل اولان پارله‌مانتریزم کبی واسع بر اصول اداره‌یی قبول ایدرك قانون اساسی‌یی تعدیل و کرهٔ دولتك قوهٔ عن المرکزیه‌سی حکمنده اولان حقوق مقدسهٔ سلطنتی تحدید ایتمك خطای صریحنده بولندیلر .

جمعیتك اساساً بو ایکی تدبیر متناقضه توسلدن مقصدی مرکزیت اصولنك کندیلرینه بخش ایده‌جکی قوتله عموم ملتهٔ و حقوق سنیه‌نك قصریله مقام مقدس خلافته غلبه و تحکم ایتمك قضیه‌سی اولوب واقعا قانون اساسینك تعدیل مشروحیله ایکنجی مقصد حاصل و ایچلرندن بعضیلرینك عنعنات تاریخیه و ترقیٔ مأمورین خصوصنده‌کی قواعد مرعیه‌یه مخالف اوله‌رق دفعةً داخلیه و مالیه نظارتلری کبی مهم موقعلره ارتقاسیله باب عالی بالفعل جمعیتك قبضهٔ تصرفنه داخل اولدیسه‌ده پارله‌مانتریزم ایله قابل تألیف اولمیان و کندیلرنجه مابه الحیوة عد اولنان مرکزیت اصولنك تطبیق و اجراسنده دوچار مشکلات اولدیلر. چونکی اعلان مشروطیتدن صوکره قانون اساسینك‌ده بو صورتله تعدیلی هر طرفده فکر حریت و آمال ترقی‌یی توسیع و تزیید ایلدیکندن ابنای وطنك صنوف منوره‌سندن جمعیته برچوق رقیبلر پیدا اولدی و مهم اولان بعض ولایاتجه توسیع مأذونیت دائره‌سنده اصلاحات اجراسی آرزولری یوزکوسترمکه یاشلادی. جمعیت ایسه احراز ایتدیکی موقع حاکمیتك محافظهٔ استقلالی عزمنده بولندیغندن معارضلریله فوق القانون اوغراشمق مجبوریتنده قالدی . توسیع مأذونیتی عدم مرکزیتله تفسیر وعدم

مرکزیتی‌ده مختاریتله ولایاتی حاکمیت فعلیهٔ عثمانیه‌دن اخراج معناسنه حمل و تأویل ایدرك بونی مخالفلره قارشی سلاح تجاوز مقامنده قوللاندی .

قطعهٔ یمانیه‌نك بر قسم مهمنی اشغاله ایدن زیدی‌المذهب اهالینك امامتنده و حال عصیانده بولنان یحیی حمیدالدین ایله اخیراً عقدینه مجبوریت حاصل اولان صورت ائتلافیه‌نك دها اول تنظیمیله او قطعهٔ اسلامیه‌جه اراقهٔ دمه و دولتك نفوس و مالجه اوغرادیغی ضایعاته نهایت ویرمك و عربستان ایله جهات سائره‌جه دخی توسیع مأذونیت دائره‌سنده اصلاحات جدیه‌یه مباشرتله عموم اهالینك پدرانه جلب خوشنودیسنه چالشمق کبی حالاً و مصلحةً حکومته ترتب ایدن وظیفهٔ مهمه ایفا ایدلمیه‌رك سالف الذکر مرکزیت قاعدهٔ ملتزمه‌سی ایجابنجه ممالك عثمانیه‌نك هر جهتنی ادارةً مرکز سلطنته و حقیقتده جمعیتك اوامرینه تابع قیلمق فکریله یمن سوقیات عسکریه‌سنه دوام اولنمقله برابر حوران وکرك ایله ارناودلغی تأدیب ایچونده فرقهٔ عسکریه‌لر اردولر سوق اولندی مملکتك و بالخاصه آناطولینك کنج اولادیله بونلرك محصول مساعیسی اولان اموال خزینه‌دن مبالغ عظیمه بویولده خرج وهدر ایدلدی فی‌الحقیقه بر مملکتك هرهانکی جهتنده اثر عصیان کوریلیورسه اونی تسکین و ازاله ایتمك حکومته ترتب ایدن وظائفدندر . فقط اهالیٔ مطیعه‌یی عصیانه سوق ایده‌جك اسبابك تحدثنه میدان ویرمه‌مك‌ده او حکومتك برنجی وظیفهٔ تبعه‌پروریسیدر. کرکده حورانده و باخصوص آرناودلقده ظهور ایدن عصیانلر مامورین حکومتك سوء تدابیر و حرکاتی و بعض طرفلرك تشویقاتی اثری اولدیغی بالجمله اصحاب وقوف نزدنده تحقق ایدن قضایادندر .

کرك حادثه‌سی جمعیتجه منتخب امراء عسکریه‌دن اولوب سوریه والیلکنه تعیین ایدیلن اسماعیل فاضل پاشانك هر سنه خزینهٔ دولتدن محافظهٔ طریق حج ایچون کرك عربانه ویرلمکده اولان بیك سکز یوز لیرایی کندیسنه اجرا ایدیلن نصایحه رغماً « چولده‌کی چپلاق عربلره مشروطیتده‌ده‌می جزیه ویره‌جکز» دیه‌رك قطع ایتمسندن ایلری کلدیکی اکثریت فرقه‌سنه منسوب شام مبعوثلرندن اولوب اخیرا هیئت اعیانه تعیین بیوریلان عبدالرحمن بکدن بالذات مسموع داعیانه‌م اولمشدی . عوائد قدیمه‌لرینك قطعندن متاثر اولان عربانك متصرفلق مرکزینه هجوم ایله مأمورین و اهالیدن سکز یوز قدر آدم قتل و شهید ایله‌دکلری و جانب حکومتدن قوهٔ عسکریه سوقیله عربان تأدیب ایدلمش ایسه‌ده والی مشارالیهك بیك سکز یوز لیرا قدر بر مبلغ جزئی‌یی اسیرکه‌مکله حکمت اداره‌جه کوستردیکی عدم وقوف عسکرله مطیع و عاصی اهالیدن بر چوق نفوسك ضیاعیله خزینه‌جه‌ده اوچ درت یوز بیك لیرا مقدارنده بر مبلغ جسیمك صرفنه سبب اولدیغی مشارالیه عبدالرحمن بکك جملهٔ افاداتندندر .

بو او اسماعیل فاضل پاشادرکه ایکنجی دفعه اوله‌رق ارناودلری تأدیب ایچون سعید پاشا قابینه‌سی طرفندن مأمور ایدیلن اردونك قوماندانلغی عهده‌سنه تودیع ایدلمش و اوراده‌کی حرکت خطاکارانه‌سیله‌ده مذکور قابینه‌نك سقوطنی انتاج ایدن ارناودلق قیامنك توسع ودوامنه سبب اولمشدر. تفصیلی آتیاً عرض اولنه‌جقدر .

بالاده عرض و اشارت اولندیغی وجهله اتحادوترقی جمعیتی کندیسنه معارض اولمق استعدادنده بولنان هر قوتك کسر و امحاسی جهتنی التزام ایتدیکندن بونلر ایچنده متانت موقعیه و تشکلات اجتماعیه‌لری سببیله اك مهم اوله‌رق آرناودلری کوریور و حقیقتده جمعیتك مرکزی اولان سلانیك معناً ارناودلغك تحت تهدیدنده بولنیور ایدی. کرچه اعلان مشروطیتده تخلیص وطن نیتیله ارناودلردن بر چوغنك خدمت و فعالیتی کورلمش ایسه‌ده بو عنصر اناطولی خلقی کبی طبعاً حلیم و هر امره مطیع اولمایوب ایچلرنده منورالافکار اولانلرك ایقاظیله حقایقی تدریجاً ادراکه و مملکتك منفعتی ملاحظه‌سیله لدی‌الحاجه متحداً حرکته قابلیت واستعدادلری اولدیغندن جمعیت بونلری دائرهٔ انقیادینه آلمق و ایسته‌دیکی یولده قوللانمق ایچون اول امرده اللرنده‌کی سلاحلرك نزعنه لزوم کوردی .

او صره‌ده قوصوه والیلکنه تعیین اولنان مظهر بکك اکثر افعال و حرکاتی بو مقصدك مقدماتنی استحضاره مصروف اولدیغی مأمورین محلیه‌دن و سائر اصحاب وقوفدن بی‌طرف ذوات نزدنده متحقق و دلالت آثار ایله متعیندر .

آرناودلرخصوصیت حال وموقعلری ایجابنجه اوته‌دن بری حکومت سنیه‌دن بر مرتبه مساعداته نائل و مملکتلرنده قانون نامنه کندیلرنجه متخذ بعض قواعد و اصول ایله عامل اولدقلرندن مکلفیته دائر اولان قوانین عمومیه‌نك ولایات سائره‌کبی او حوالیجه‌ده تماماً تطبیقی خصوصنده مقام ولایتدن ارائهٔ شدت اولنماسی و او اثناده صقال، و یمورطه ویرکوسی نامیله یکی تکلیفات وقوع بوله‌جغنه دائر بعض اراجیف نشر و اشاعه قلنماسی اکثریتی اعتباریله سریع‌الانفعال اولان بو عنصرك عصبیتنی تهییج ایتمکله عادت مألوفه‌لری اوزره آثار مخالفت و خشونت کوسترمکه باشلادیلر. جمعیتی تمثیل ایدن حکومت ایسه بومخالفتی مقصد مشروحك استحصالنه تام وسیله اتخاذ ایدرك قوهٔ عسکریه ایله آرناودلری تأدیبه قرار ویردی .

بو مسئله مجلس مبعوثانجه موضوع بحث اولدیغی اثناده آرناود مبعوثلر اول امرده اوامر حکومته اطاعتك وجوبنی لسان بلیغ ایله آرناودلره تفهیم ایده‌بیله‌جك برهیئت ناصحه کوندرلمسنی و طریق مخالفتده اصرارلری تحقق ایتمه‌دکجه وطن اولادی اولان برچوق مسلمانك اراقهٔ دمیله روم ایلینك مفتاحی مقامنده اولان آرناودلغك محو و پریشان ایدلمه‌سنی صورت تکلیفده

درمیان ایله استرحاماتده بولنمشلر ایسه‌ده فرقهٔ اکثریت و هیئت حکومتجه قبول واصغا اولنمادی. محمود شوکت پاشانك قوماندای آلتنده بر اردو سوقیله آرناودلر شدتله تأدیب و برچوغی زوجه‌لری یانده علناً ضرب ایله حیثیت ملیه‌لری اضاعه و تحقیر ایدلدی و الارنده نه قدر سلاح وار ایسه زینت اسلحه‌سنه وارنجه ضبط و مصادره اولندی.

کرچه حکومت روم ایلینك اوته‌دنبری برقلعهٔ آهنینی عد اولنان ارناودلغی ضرب و تنکیل ایتمکله عالم عثمانی‌یه قارشی ارائهٔ قدرت و سطوت ایتدی. اما بوندن حقیقتده بالقانلر مستفید و عثمانلیلق عالمی متضرر اولدی. چونکه صربستان ایله قره‌طاغ آراسنده واقع و اکثر محلی صعب المرور طاغ و اورمانلردن عبارت اولان ارناودلغك بر میلیونی متجاوز شجیع وجنکاور اهالیسی صربلیلرله قره‌طاغلیلری تهدیددن خالی قالمایور. بلغارستان ایله یونانلیلر بیله بردرجه‌یه قدر بونلردن قوجینیور ایدی. بالقانلیلر آراسنده خاطری صاییلیر. بر انکل اولان بوقوت برمنوال مشروح دوچار عطالت ایدلمکله بالقان حکومتلرینك اوجهتجه سربستئ حرکتی تأمین و علیهمزده اخیراً وقوع بولان اتفاقلری تسهیل ایدلمش اولدی.

دیکر جهتدن قتولك مذهبنده اولان ارناودلردن اختلاف عرق ومذهب سببیله قره‌طاغلیلرك قدیماً خصمی اولوب حرب وقوعنده عساکر عثمانیه ایله متفقاً حرکت ایتمکده اولان مالیسورلر حقنده‌ده عین تضییقات اجرا و سلاحلری ضبط و مصادره اولنمقله بو حالدن دلکیر اولان جماعت مرقومه قره‌طاغلیلره تمایل ایتدیلر. حالبوکه آرناودلق جهتنده‌کی قاتولکلری آوستریا دولتی حمایه ایتمکده اولدیغندن حکومت اخیراً بو قرارندن نکول ایله مالیسورلرك سلاحلرینی اعاده و ایستدکلری بعض شیلره مساعده ایتمش ایسه‌ده بو معامله مسلمان آرناودلری مأیوس واغضاب ایتمکدن باشقه بر فائده‌یی منتج اولمادی. نته‌کیم بالقان محاربه‌سنده مالیسورلر قره‌طاغلیلرله برلکده حرکت و علیهمزده استعمال سلاحه جرأت ایتدیلر.

ایشته حقی پاشانك مجلس مبعوثان کرسیسنده عثمانلی تاجنك بر پرلانطه‌سی تعبیریله توصیف ایتدیکی آرناودلغی اوتاج محتشم و معظمدن قوپاروب آتان بوتدبیر غیرمعقول بالقان حکومتلرینی علیهمزده اتفاقه سوق و تشجیع ایدرك بالاخره بتون روم ایلینك الیمزدن چیقماسنی مستلزم اولان اسبابك باشلیجه‌لرندن بریدر.

مشروطیتك اعلانی سعادت مستقبله‌مز حقنده اوروپاجه بر حسن ظن و امید تولید ایتدیکندن روم ایلیده‌کی اجنبی ضابطانی قالدیریلوب ماکدونیاده اسایشك تأمینی حکومت سنیه‌نك همت تجددپرورانه‌سنه براقیلمش و بلغار چته‌لری دخی آتی‌یه انتظاراً تعطیل حرکات ایتمش ایدی. حکومتجه بو مساعده‌دن بالاستفاده تدابیر اصلاحیه‌یه و علی الخصوص هر شیدن اول

ماکدونیانك داخلاً و خارجاً موجب خوشنودی اوله‌جق صورتله اصلاح اداره و تنظیم احوالنه مبادرت اولنمسی اهم و اجبات ایکن بو وظیفهٔ مهمه اهمال و بالعکس بر آرناودلق مسئله‌سی احداث اولنمقله او امیدلر زائل اولدی وروم ایلی قطعه‌سی اولکندن بدتر برحاله کلدی.

روم جماعتنه منسوب مکاتب خصوصیه‌ده عصر حاضرك ترقیات علمیه‌سنه کوره کندیلرنجه ترتیب ایدلمش اولان اصول تدریسیه‌نك معارف نظارتنك عمومی درس جدوللرینه تطبیقی و مکاتب مذکوره‌نك تفتیشی خصوصلرینه حکومتجه لزومندن فضله اهمیت ویریله‌رك اول بابده و احوال مماثله‌ده مذاهب نظارتندن پطریقخانه‌یه شدتلی امرلر ویرلمکه باشلاندی . جمعیتك طرفداری و بلکه ترجمان افکاری عد اولنان غزته‌لر دخی بو مسئله‌لری موضوع بحث ایدرك روملر علیهنده شدیدالمآل مقاله‌لر نشریله بونلری یونانلیلقله اتهامه قدر واردیلر وکرید مسئله‌سنی‌ده علاوهٔ بحث و مقال ایدرك افکار عمومیهٔ اسلامیه‌یی روملق علیهنده تهییجه قیام ایله دولتك مدار حیاتی اولان تألیف عناصر قضیهٔ مهمه‌سنك عکسنی التزام ایتدیلر. حکومتك انفاذ اوامر خصوصنده تعقیب ایتدیکی معاملهٔ شدتله مذکور غزته‌لرك نشریاتی پطریقخانه‌نك عصر جلیل فاتحدن بری نائل اولدیغی امتیازاتك فسخیله روم جماعتنك تحدید ترقیات مدنیه‌سی حکومتجه ملتزم اولدیغی ظننی تقویه ایدرك جماعت مرقومه‌جه عدم امنیت و خوشنودی‌یه باعث وحکومتله پطریقخانه آراسنده منافرت و نزاع حادث اولدی.

فی‌الحقیقه روم عنصرینك عناصر سائره‌یه رجحانی تضمن ایدن امتیازات مذکوره قانون اساسینك جمله‌سنه بخش ایتمش اولدیغی قاعدهٔ مساواته توافق ایتمزسه‌ده هنوز موقع تطبیقه قونیلان قانون مذکورك افاضه ایده‌جکی حریت و عدالتدن اقوام عثمانیه‌نك بلاتفریق جنس و مذهب متساویاً استفاده‌لری آثار فعلیه‌ایله تحقق ایتمدکجه وقتیله نائل امتیاز اولنلرك اللرنده‌کی نعمتی محافظه‌یه چالیشمالری طبیعی و مشروطیتك تمام انکشافنده بو مثللو امتیازاتك بنفسها حکمدن ساقط اوله‌جغی بدیهی ایدی .

روم ایلنده‌کی کلیسالر مسئله‌سندن دولایی مقدما روم و بلغار جماعتلری آراسنده حصوله کلان منافرت پطریقلك مقامندن بلغارلر علیهنده صادر اولان اعتزال قراریله کسب شدت ایتمش و سیاست داخلیه‌جه دولت علیه بوندن من جهة مستفید بولنمش ایکن حکومتجه روم عنصری حقنده اتخاذ اولنان شو خط حرکت یکدیکره خصم اولان بو ایکی عنصرك ماضی‌یی نسیان ایله تقربلرینه وسیله اولدی و بو مقارنت صوفیه و آتنه دارالفنونلری طلبه‌سنك زیارت متقابله‌سی ویونان ولی‌عهدینك بالذات صوفیه‌یه عزیمتی ایله تقویه ایدیله‌رك علیهمزده عقد ایدلمش اولان بلغار، صرب و قره‌طاغ اتفاقنه بالآخره یونان دولتنك دخی التحاقنی تسهیل و ترویج

ایله‌دی . قضایای مسلمه‌دن اولدیغی اوزره بین‌الملل وقوع بولان مقارنت و اتفاقلرك سائق حقیقیسی منفعتدر . بالاده عرض و بیان اولندیغی و آتیاده تفصیل و اتیان اولنه‌جغی وجهله حکومت اتحادیه‌نك عقیب مشروطیتده توحید عناصرله دولت علیه‌نك تقویهٔ بنیانه خادم اوله‌جق بر سیاست سالمه اتخاذ ایده‌مامسی داخلاً نفاقی و خارجاً علیهمزده معهود انفاقی تولید و احداث ایتمش و بالنتیجه وقوع بولان محاربهٔ مشئومه‌نك اسباب ظهورینی مکملاً احضار ایلمش اولدیغنی واقف احوال اولان هرعاقل منصف تصدیق و اعترافه مجبوردر. زیرا اسلاو استیلاسنه قارشی حیات ملیه و سیاسیه‌سنی محافظه‌یه مجبور اولان یونان دولتنك بزمله تشریك مساعی ایتمسی منفعت اساسیه‌سی ایجابندن اولماسیله کرید مسئله‌سی صورت معقوله‌ده حل ایدیله‌رك دولت مشار الیهایی طرفمزه جلب ایتمك قابل و مصلحةً واجب ایکن مع التأسف عکسی حرکتله بیوك بر فرصت فوت ایدلدی و بوکبی خطالر سببیله روم ایلی تمامیله الدن کیتدی .

خلافت کبرای اسلامیه‌نك رکن مهمی و سلطنت سنیه‌نك جزؤ متممی اولان عرب عنصری حقنده‌ده عین مسلك اتخاذ اولندی . قانون اساسینك وعد و تأمین ایتدیکی توسیع مأذونیت دائره‌سنده هیچ بر صور اصلاحیه‌یه تشبث اولنمایوب بالعکس سوریه محاکمندن صادر اولان اعلاماتك بعدازین عربجه یازلمایوب لسان رسمی اولان ترکجه ایله تحریر ایدلمسی محلی مأمورین عدلیه‌سنه رسماً وتعمیماً امر اولندی. حالبوکه محاکماتك عربجه جریانی طبیعی اولدیغی کبی اعلاماتك‌ده او لسان ایله تنظیمی ضروری و بو تعاملك تغییر ایدلمسی قاعدهٔ حکومت و عدالته منافی ایدی . نته‌کیم عربستان محاکم شرعیه‌سندن ویریلان اعلامات من القدیم لسان محلی اوزره یازلمقده و درسعادتجه‌ده او اعلامات حالیله تمیزاً تدقیق معامله‌سی کورمکده‌در. بناءً علیه بو تدبیر سقیم سوریه‌لیلرجه برتأثیر الیم حصوله کتیردی .

بر طرفدن‌ده ترك ملیت و حاکمیتنك انکشافنه خدمت مقصدیله درسعادتده بر طاقم کنجلر درنك و جمعیتلر تشکیل ایتدیلر و افراطپرور غزته‌لر دخی بو مقصدی ترویجاً مملکتك منافعیله قابل تألیف اولمایه‌جق صورتده نشریاته باشلادیلر و حتی دولت علیه حقنده محرارت رسمیه و مطبوعات محلیه‌جه استعمالی معتاد اولان «دولت عثمانیه» عنوانی بیله ترك واهمال ایله «ترکیا» و «کنج ترك حکومتی» تعبیرلرینی قولانمغی التزام ایتدیلر. بونلر هپ جمعیتك تعلیم و تشویقنه حمل ایدیله‌رك عرب قومنك‌ده حقوق و منافعنی متقابلاً محافظه و مدافعه ایتمك اوزره بلاد عربیه‌ده مهم جمعیتلر تشکل ایتدی و نهایت عدم مرکزیت اساسی اوزرینه عربستانجه اصلاحات عمومیه اجراسی صورت تکلیفده اورته‌یه سورلدی .

سعید پاشا قابنه‌سنك سقوطندن صوکره خطیئات واقعه‌سنك ناصل وحیم نتیجه‌لر تولید

ایلدیکنی تیقن ایدن جمعیت ینه کندی قوتیله باب عالی حادثهٔ معلومه‌سنی ایقاع ایدرك ایکنجی دفعه موقع افتداری الده ایدنجه ایلك پروغرامنی تعدیل و مسلك سابقنی فی‌الجمله تصحیح ایدرك اولجه سوریه مأمورین عدلیه‌سنه ویرلمش اولان امری فسخ ایله عربجه‌نك سوریه محاکمنده ترکجه‌کبی رسماً استعمالنی قبول و تصدیق ایلدی و وقتیله مخالفین رؤساسندن کوتاهیه مبعوثی اولان فرید بکك عدم مرکزیت اساسی اوزرینه تنظیم و مجلس مبعوثانه تقدیم ایدوب حقی پاشا قابینه‌سنك مخالفت شدیده‌سی اوزرینه عقیم قالان ولایات قانونی لایحه‌سنی بالاستنساخ بعض تعدیلات اجراسیله موقع تطبیقه وضع ایتمکله سوریه‌لیلری بر مرتبه تطییب و ایچلرندن برقاچ متحیز ذاتی اعیان اعضالغنه تعیین ایتمك صورتیله‌ده بر جمیله ابراز ایتدی . فقط عربستان افکار عمومیه‌سی تماماً خوشنود ایدیله‌مدی . بونلرك لسان حالی اولان غزته‌لرده بو مسئله حالا موضوع بحث اولمقده‌در . ایشته شو حرکت رجعیه بالاده بسط و بیان اولنان اسکی خطالری علناً تصدیق و اعترافه دلالت ایدن بر مقدمهٔ مشکوره‌در .

شوراسی‌ده خاصةً قید و تذکاره شایاندرکه درایت و فعالیتلری قابل انکار اولمیان رجال جمعیتك بالاده عرض و تعداد اولنان تدابیر معکوسه‌سی بر قناعت سیاسیه نتیجه‌سی اولمایوب محضا خصم سیاسیلرینه غلبه ایله موقع حاکمیتلرینی وقایه ایتمك فکر و غرضنه مستند اولدیغندن اسباب زوالنی حاضرلامش اولدقلری روم ایلی قطعه‌سندن اول کندی سقوطلرینه باعث اولدی. تفصیلی آشاغیده عرض اولنور .

بو سلسلهٔ نوائبك اك مهمی یعنی بالقان حربنی انتاج ایدن اسبابك اك مؤثری طرابلس غرب محاربه‌سی و او مسئله‌ده حقی پاشا قابینه‌سنك حیرتبخش عقول اولان غفلت و مسامحه‌سیدر .

معلوم اولدیغی اوزره طرابلس غرب ایله بنغازی مرکز سلطنت سنیه‌دن بعید وایکی جهتنده بولنان مصر و تونس قطعه‌لری اجنبی اشغال عسکریسی تحتنده اوله‌جغنه بناءً دونماسی قوی بر دولت طرفندن تعرض وقوعنده سوقیات عسکریه اجراسی غیرقابل اولدیغندن دور سابقده رجب پاشا مرحومکبی مقتدر بر مشیرك قوماندا‌سی آلتنده بر فرقهٔ مکملهٔ جنودیه بولندیرلدیغی کبی لدی‌الحاجه یرلی اهالی و عربلاندن قوهٔ معاونه تشکیل و استخدام اولنمق اوزره لزومی قدر اسلحه و مهمات کوندریله‌رك دبویلرده حفظ ایتدیرلمشدی . ایتالیا باش وکیلی متوفی قیریسپی ایله لورد سولوسبری بیننده جریان ایدوب کچنلرده اوروپا جرائدیله نشر ایدیلن مخابرات سیاسیه‌دن مستفاد اولدیغی اوزره ایتالیا دولتی خیلی وقتدن‌بری طرابلس غربی استیلا فکرنده اولمیوب فرانسزلرك

تونسی اشغال ایتمسی اوزرینه بو مقصدی اجرا ایچون فرصت کوزتمکده و معذلك طرابلسده بانقه تأسیسی و امثالی منافع اقتصادیه تأمینیله ایتالیا افکار عمومیه‌سنی اویلامقده ایدی .

مشروطیتك اعلانندن صوکرا هر مأمولك فوقنده اوله‌رق مملکتك اوغرادیغی نکبات ایتالیانلرك امیدینه قوت ویرمکله برابر تشبثات اقتصادیه‌لرنجه باب عالی‌یه وقوع بولان مراجعتلری رجال حاضرهٔ سیاسیه‌مزك تصعیب وسدت پولتیقه‌سنه معروض اولدیغندن جیولتی قابینه‌سنك صبری توکنمکه باشلادی . ایشته بو صره‌ده محمود شوکت پاشا طرابلس غرب مرکزنده بولنان فرقهٔ عسکریه‌نك قسم مهمنی مهماتی ایله برابر یمنه سوق ایتمکه قرار ویره‌رك طرباس قوماندانی مشیر ابراهیم پاشایه تبلیغات اجرا ایلدی . مشیر مشارالیه بو حرکتك محظوراتنی و ایتالیانلرك طرابلس غربجه اولان منویات و تشبثاتنی تفصیلاً حربیه نظارتنه اشعار ایله اوراده‌کی عسکرك نقلی طرابلسك ایتالیانلره تسلیمندن باشقه برشی اولمادیغنی بیلدیردی فریاد ایتدی دیکلتمدی . نهایت فرقهٔ مذکوره مهماتیله برابر یمنه سوق ایدلدی . طرابلس غربده ژاندارمه وظیفه‌سنی ایفا ایده‌بیله‌جك صورتده پك جزئی عسکر براقیلدی. بونکله‌ده قناعت ایدلیه‌رك صباح غزته‌سی صاحب امتیازینك تحت تصرفنده بولنان قیصری واپوری استیجار اولنه‌رق طرابلس عسکری دبویلرنده محفوظ اولان اسلحه استانبوله جلب ایدلدی وحتی محور ادارهٔ ولایت اولان والی ایله عسکرك قوماندانی دخی درسعادته کتیردیله‌رك او قوجه ولایت اك مهم ایکی مدیر اموردن خالی قالدی فسبحان الله حس قبل الوقوع قبیلندن اولارق طرابلس غرب قطعهٔ واسعه‌سی تماماً اسباب مدافعه‌دن تجرید ایله ایتالیالیلرك استیلاسنه کشاده و عادتا تسلیمه آماده براقیلدی .

بو حاله کسب وقوف ایدن ایتالیا حکومتی اولجه باشلامش اولدیغی استحضاراتنی اکمال ایدرك مهم بر دونمنا جسیم براردو ایله بغتةً طرابلس غربه هجوم و مرکز ولایتله نقاط مهمهٔ ساحلی اشغال ایلدی و باب عالی‌یه تبلیغ ایتدیکی نوطه‌ده اتحاد و ترقی جمعیتنه قارشی اعلان حرب ایتدیکنی صراحةً بیلدیردی .

فوق الغایه تعجب ایدیله‌جك احوالدندرکه حقی پاشا خیلی مدت سفارتله روماده و عاصم بك دخی صوفیه‌ده بولنه‌رق رجال جمعیت طرفندن بری صدارته دیکری‌ده اخیراً خارجیه نظارتنه کتیرلدکلری حالده مشارالیهما نزدنده بولندقلری حکومتلرك دولت علیه حقنده‌کی منویات مضره و تدارکات سفریه‌لرینه واقف اولامیه‌رق بو ایکی حکومتك حقمزده حسن نیت پرورده ایتمکده اولدقلرینی رفقای محترمه‌لرینه تأمیناً بیان و بیوك کچوك دولتلرله بینمزده مناسبات حسنه جاری اولدیغنی مجلس مبعوثانده دخی درمیان ایتدیلر . شئونات ایسه از زمانده بونك عکسنی اثبات ایلدی. درایتلری مسلم اولان بو ایکی ذات محترمك اذا جاء القضاء عمی البصر مدلولنجه ایشك

حقایق شویله طورسون ظواهرینی بیله حس و تقدیر ایده‌مه‌مش اولدقلری اکلاشیلدی . ذلك تقدیر العزیز العلیم. طرابلس وبنغازیده ساکن عموم اهالی وعربان غیرت دینیه وشجاعت فطریه‌لری ایجابنجه ایتالیـالیلرك بو حقسز تجاوزینـه قارشی متفقاً مدافعه و مقاتله ایتمك عزم و قرارنده اولوب دولتجه بونلره قوهٔ کافیهٔ عسکریه ایله مظاهرت قابل اولمادیغندن رسماً بی‌طرف قالان مصر و تونس جهتلرندن قاچاقچیلق صـورتیله مهمات و پاره و ارزاق ارسـالنه دوام اولنمش و علی‌الخصوص بو یوزدن جمعیته عارض اولان نقیصه‌یی مهما امکن انظار عمومیه‌ده تعمیر وازاله ایتمك مقصدیله جمعیتجه معروف و اك کزیده ضابطاندن بعضیلری درحال موقع حربه عزیمتله طرابلسده قالان جزئی المقدار عساکر عثمانیه ایله عربانی اصول حربه توفیقاً تنظیم و ایتالیانلره قارشی سوق وتعبیه ایدرك حمیت اسلامیه و حماست عثمانیه‌یه یاقیشیر صورتده یرارلق کوسترلمش ایسه‌ده شرائط مذکوره دائره‌سنده بر آوچ عسکرله باشی بوزوق نوعندن اولان عربانك معلم و منتظم ایتالیا اردوسـیله هر بری قلعهٔ آهنین حکمنده اولان سفن حربیه‌سنه مقاومت ایده‌میه‌جکلری و بناءً علیه حربك تمدیدی مقدما جزایرلیلرجه‌ده تجربه اولندیغی وجهله اتلاف مال و نفوسدن باشقا برشیٔ انتاج ایده‌میه‌جکی بدیهیات اموردن اولدیغنه مبنی هیچ اولمازسه بنغازی‌یی قورتارمق و طرابلس اهالیٔ مسلمه‌سی حقنده‌ده واسعجه بر حقوق امتیازیه تأمین ایتمك اساسی اوزرینه ایتالیـالیلر ایله مذاکرهٔ صلحیه‌یه کیریشـیله‌رك حربه نتیجه ویرمك و بحر سفیدی مناقلاتمزه کشـاده ایتمك دولت علیه حقنده خیرلی و چونکه ایتـالیا حکومتی آچیق دکیزلرده دونماسنی ایستیم اوزرنده طوته‌رق سوقیات عسکریه‌یه دوام ایتمك مجبوریتنده بولندیغی وتخمینك فوقنده مصرفه کرفتار اولدیغی جهتله بویله بر تکلیفه موافقت ایتمسی مأمول قوی ایدی .

فقط امور مهمهٔ سیاسیه‌ده بیله حسیاته تبعیتله افکار عامه‌یی قزانمق و او سایه‌ده موقعلرینه قوت و متانت ویرمك فکر و عزمنده بولنان ارکان جمعیت طرابلس ایله بنغازی‌یه پاره وارزاق و مهمات یتشـدیره‌رك عربانی تشجیعدن و بلا فائده حربی تمدیددن کنـدیلرینی آلامادیلر . حکومت مشـارالیها ایسه بزی طرابلس غرب و بنغازی‌یه معاونتدن منع ایله بولندیغی احوال مشکله‌یه نهایت ویرمك اوزره جزائر بحر سفیددن اون ایکی آطه‌مزی اشغال و سفائنمزه مسدود اولان طرق بحریه‌یی مراقبهٔ شدیده تحتنه ادخال ایدرك بالقان حکومتلرینی‌ده بزمله حرب ایتمك اوزره تحریك و تشویقه باشلادی .

دیکر جهتدن طرابلس غرب قطعه‌سنك اوغرادیغی شو مصیبت استیلایه حقی پاشا قابینه‌سنك حرکات خودسرانه‌سی سـبب اولدیغنی تیقن ایدن طرابلس و بنـ ی مبعوثلری ضـیاع وطن

تأثریله مذکور قابینه‌نك تحت محاکمه‌یه آلنمسی حقنده دیکر بعض مبعوثلرله بالاشتراك مجلس مبعوثان ریاستنه برتقریر ویردیلر. تحقیق مسئله ایچون مجلسجه تشکیل اولنان انجمنه مشیر ابراهیم پاشا بالدفعات جلب ایله ایضاحات کافیه آلندی و اسباب موجبه و دلائل مقنعه جمع و احضار اولندی. اشبو تقریر ایله مفصل اسباب موجبه مضبطه‌سی و اوراق متفرعه‌سی مجلس مبعوثانده عیناً محفوظ اولمق طبیعیدر. جلب و مطالعه بیورلدیغی تقدیرده بو حقایق تمامیله منکشف اولور.

مبعوثین مشارالیهمك بو تشبثی جمعیته قارشی برضربهٔ الیمه اولمقله برابر اولجه جمعیتدن آیریله‌رق برحزب مستقل تشکیل ایدن مبعوثلر بعض مسائلده مخالفینه التحاق ایدرك فرقهٔ اکثریتك تقلیل نفوذینه یاردم ایتمکده اولدیغندن جمعیت مجلس مبعوثانه تفسخ ایتمش نظریله باقه‌رق طاغتمغه و بو صورتله حقی پاشا قابینه‌سنی دیوان عالی‌یه سوق اولنمق مخاطره‌سندن قورنارمغه قرار ویردی. فقط قانون اساسیجه مقدما یاپیلان تعدیل بو بابده‌کی حقوق عالیهٔ شهریاری‌یی قصر و تحدید ایتمش اولمسیله نام نامیٔ همایونه مجلسی سد ایده‌بیلمك ایچون اوتوز بشنجی ماده‌نك بتکرار تعدیلی مجلسه تکلیف اولنمش ایسه‌ده ثلثان اکثریت حاصل اولمادیغی جهتله قانون مذکورك دیکر بر ماده‌سنه استناداً مسئله‌نك حلی لازم کلمش و ذاتاً بوکبی خصوصاتده وقوف ومهارتی مسلم اولان اعیان رئیسی سعید پاشا اولجه موقع صدارته کتیرلمش اولدیغندن مشارالیهك صورت مواضعه‌ده استعفاسیله همان عین ذواتدن تشکیل ایتدیکی هیئت وکلاجه طلب سابقده اصرار و اعیانك دخی موافقتی استحصال اولنه‌رق مجلس مبعوثان تعطیل و صورت انتخابی آتیاً عرض اولنه‌جق ایکنجی مجلس مبعوثان معرفتیله‌ده مادهٔ مذکوره تکرار تعدیل ایدلدی. [١]

کرچه اولکی خطا صورتده تصحیح ایدلدی. لکن بو ایکنجی تعدیل حقیقتده قانونك اساساً مقام معلای خلافتپناهی‌یه تأمین ایتمش اولدیغی حقوق عالیه‌یی اعاده ایله توازن قوایی

---

[١] استطراد: واضع قانونك بوکا دائر اولان مادهٔ معلومه‌یی قانونه درج ایتمکدن مقصدی مجلس مبعوثانك تصدیقنه عرض اولنان بر خصوصك ردی سببیله هیئت وکلا استعفایه مجبور اولدیغی حالده اصحاب حل و عقددن دیکر بر ذاتك تشکیل ایده‌جکی هیئت سابقی اولان قابینه‌نك رأیی دولت و ملت حقنده نافع کوروبده عین تکلیفده بولونورسه بوکرده مجلس مبعوثان طاغیدیلارق یکیدن انتخاب اولنه‌جق وکلاء امتك رأینه بالمراجعه حقیقتك تبیینی و بو صورتله منفعت عامه‌نك تأمینی ملاحظهٔ عادله‌سی اولوب یوقسه تکلیف ابتدائیده بولنان قابینه‌نك رد سببیله بالاستعفا ینه اوموقعی اشغال ایدرك رأی سابقنده اصراری بومقصدی تأمین ایده‌میه‌جکندن سعید پاشانك شو حرکت مواضعه‌کارانه‌سیله مجلس مبعوثانك طاغیدلمسی روح قانونه توافق ایده‌میه‌جکنی بالجمله علماء حقوق تصدیقده تردد ایتمز اعتقادنده‌یم.

استحصال ایچون یاپیلمیوب بالاده ایضاح اولنان مقصدك حصولندن صوکرا لدی الحاجه معارضلر علیهنه استعمال اولنمق غرضیله اتخاذ ایدیلن برتدبیر اولدیغی آزادهٔ اشتباهدر. چونکه یوقاریده اشارت اولندیغی وجهله جمعیت اوتوز بر مارت حادثه‌سندن بالاستفاده تبدیل سلطنته موفق اولنجه او مقام عالینك بتون قوتنی ید انحصارینه آلمش وحقوق مقدسهٔ شاهانه‌یی کندی حسابنه استعماله کسب اقتدار ایلمش اولدیغندن حال حاضرده او حقوق عالیه‌نك توسیعی منافع مخصوصه‌سی ایجابندن ایدی.

نته‌کیم صدارت و مشیختك طرف اشرف ملوکانه‌دن امنیت و اعتماد بیوریله‌جق ذواته تفویضی حسب القانون ذات حضرت پادشاهی‌یه مخصوص و منحصر بولندیغی حالده تبدلات واقعه‌ده بو حقك استعمالنه میدان ویرلمدیکی و ید مؤید شاهانه‌ده برکونه صلاحیت و اقتدار براقلمادیغی جهتله بو احوال مؤسفه‌نك وقوعه کلدیکنی حق عاجزانه‌مده‌کی امنیت و اعتماد همایونك اثر جلیلی اولارق ایکنجی دفعه خدمت مشیخته تعیینمده لسان حقیقتبیان شاهانه‌دن دخی استماع ایله متأثر و دلخون اولمشدم.

مدنیتجه حائز قدم اولان انکلتره و فرانسه حکومتلرنده قوانین اساسیه‌نك عند اللزوم تعدیلی بر چوق اصول و قواعده تابع و خیلی مدته متوقف اولدیغی کوریلیورکه بو اساسات ملل متمدنه نزدنده قانونك درجهٔ اهمیتنی تعیین ایدر. بناءً علیه فیوضات مدنیه‌یی کندیلرندن اقتباس ایتمکده اولدیغمز امم فاضله‌نك اثرلرینه اقتفا ایتمیوبده ضامن حقوق امت اولان قانون اساسیمزی حسیات و منافع خصوصیه‌یه توفیق ایچون بویله ایکیده بر تعدیله قالقیشمق و مشق تخته‌سی کبی بازیچهٔ آمال افکار درکه‌سنه ایندیرمك مشروطیتمز حقنده امنیت داخلیه وخارجیه‌نك انسلابنه باعث اوله‌جغی جهتله اصحاب عقل و حمیت ایچون موجب تأسف عظیم اولسه‌کرکدر.

دولت علیه‌نك بویله داخلاً تذبذب و اختلال وخارجاً جنك وجدال ایله مشغول اولدیغنی و بحر سفیددهکی سواحل واسعه‌سی قوی بر دشمن تعرضنه معروض اوله‌رق بوغازك خارجی سوقیات و مناقلاتمزه مسدود بولندیغنی کورن بلغار حکومتی اوته‌دنبری مقدماتنی حاضرلامقده اولدیغی ماکدونیانك تقسیمنی موقع تطبیقه قویمق زمانك حلول ایتدیکنی اکلامش وبلغارستان قرالغنك اعلانی کیفیتی مقدما صوبرانیاجه مذاکره اولندیغی اثناده قرالغی اداره ایده‌بیلمك ایچون ادرنه ولایتیله ماکدونیانك بلغارستانه الحاقی لزومی درمیان ایدیله‌رك بو مقصدك استحصالی ایچون بلغارقرالنك ایجاب ایدن حکومتلرله معاهدهٔ خفیه عقدینه مأذونیتی تحت قراره آلنمش اولدیغندن و اولجه سلاحلری طوپلانمسندن دولایی ارناودلق جهتندن برغائله ظهورینه امکان قالمایوب اسلاو مرکز قومیته‌سنك مقرراتنه ایتالیالیلرك تشویقاتی‌ده انضمام ایلدیکندن

بلغارلر بو فرصتی غیب ایتمك اوزره همان صرب و قره‌طاغلیلر ایله مذاکره‌یه کیریشه‌رك سعید پاشا قابینه‌سی موقع اقتدارده بولندیغی اثناده یعنی نیسان ایچنده علیهمزه اولارق معهود اتفاقی عقد و امضا ایتدیلر و بلغار افکار عمومیه‌سنی کندی اعتقادلرنجه بر حرب مقدسه حاضرلامق و سائلنه تشبثله برابر یونانلیلری‌ده اتفاقه دعوتله تزیید قوت و تأمین غالبیت فکر و أملنده بولندیلر .

حالبوکه صربستانك توسعی آوستریانك منافعنه مغایر اولدیغندن دولت مشارالیها اوته‌دنبری صربلیلره ایقاع مشکلاتدن خالی اولمایوب دیکر جهتدن بلغارستان‌ده کسب وسعت وقدرت ایدرسه صربستانك ایکی قوت اراسنده ازیله‌رك بالآخره تهلکهٔ انقراضه دوشه‌جکنی صرب رجال سیاسیه‌سی تقدیردن عاجز اولمادقلری کبی اسلاولغك بالقان شبه جزیره‌سنده انکشافی بزم قدر یونانلیغك‌ده ضرینی و بلکه زوالنی انتاج ایده‌جکی یونان رئیس وکلاسی موسیو وه‌نیزه‌لوسك نظر دوربین کیاستنه خفی اولمادیغی جهتله بالقانلیلر میانده بو ایکی حکومتی طرفمزه جلب ایله عقد اتفاق ایتمك وشبه جزیره‌ده دولت علیه‌نك منافعنی تأمین ایده‌جك بر توازن حصوله کتیرمك سهل وقابل ایدی.

حتی سلطنت سنیه‌نك آتنه مصلحتکذارلغنده بولنان ذات ؛ موسیو وه‌نیزه‌لوس ایله کرید مسئله‌سنی مذاکره ایتدیکی اثناده اطه حاکمیت عثمانیه‌ده قالمق و دولت علیه سنه‌وی بر مقدار ویرکو ویرمك اساسی اوزرینه بر صورت تسویه‌یه ربطی و بو بابده رجال حکومت سنیه ایله مداولهٔ افکار ایتمك اوزره بالذات درسعادته عزیمتی خصوصلرینه موسیو وه‌نیزه‌لوسك موافقتنی استحصال ایده‌رك او وقت خارجیه نظارتیله صدارتده بولنان حقی پاشایه یازمش و بالدفعات تأکید ایتمش اولدیغی حالده لا و نعم بر جواب آلامامش اولدیغی مثللو دولت علیه ایله صرب حکومتی بیننده بر معاهدهٔ اتفاقیه عقد ایتمك اوزره مصلحتکذار مشارالیهك آتنه‌ده بولنان صرب سفیریله صورت خصوصیه‌ده باشلامش اولدیغی مذاکرهٔ محرمانه صربستان خارجیه ناظری موسیو میلووانوویچك تلغرافله سفیر مشارالیهه مأذونیت ویرمسی اوزرینه رسمیته انقلاب ایلدیکندن کیفیتی اخیراً خارجیه نظارتنه تعیین بیوریلان عاسم بکه اشعار ایله تعلیمات ایسته‌مش و مکرراً تأکید معروضاتده ایلمش ایسه‌ده باب عالی هر نصلسه غایت مهم اولان بومسئله‌یی نظر دقته آلمیه‌رق مصلحتکذار مشارالیهه جواب تسطیرینه بیله تنزل ایتمامش و بو قیمتدار فرصتی قاچیرمشدر. نهایت بو تشبثات نافعه‌نك بر نتیجه‌یه اقتران ایده‌مه‌سی و بلغارلرك بو بابده ماهرانه وقوع بولان مساعیٔ سیاسیه‌لری سببیله بالقانلیلر میانده اتفاق حصوله کلدیکندن بحثله مصلحتکذار

مشارالیهك بیان تأثراتی حاوی خارجیه نظارتنه یازمش اولدیغی عریضه‌یه ذات مصلحتدن بحث ایدلمیه‌رك نوازشکارانه بر جواب تحریریله اکفا ایدلمشدر .

انفصالندن صوکرا برکون ساحلخانه‌مه کلمش اولان مشارالیه عاصم بکدن بومسئله‌یی استکناه ایلدیکمده ماوقعی تصدیق ایله « بو خصوصه دائر آتنه مصلحتکذارندن آلدیغم محرراتی عیناً صدراعظم سعید پاشایه تقدیم ایتدیکم حالده خط حرکتمی تعیین ایده‌جك هیچ بر امرینی تلقی ایده‌مدیکمدن مصلحتکذار مشارالیهه تعلیماتی حاوی جواب یازمادم . چونکه صدر مشارالیه مخدومی علی نامق بکك سفارت سنیه‌دن برینه دفعةً انتخابنی امر ایتدیکی حالده مخالف اصول اولماسندن ناشی اول امرده بر مستشارلغه تعیینی صورتی مناسب اولاجغنی عرض ایله امرینی انفاذ ایتمدیکمه کوجنه‌رك معروضاتمی حسن تلقی ایتمامکده ایدی » دیوب اظهار اسف ایتدی.

سیاست خارجیه‌مزجه کاه اتفاق مثلث و کاه ائتلاف مثلثه تمایل ایدیله‌رك متین و مستقیم بر خط حرکت اتخاذ ایدیله‌مدیکی کبی بوکرید مسئله‌سی‌ده هر نه سببه مبنی ایسه اعظام ایدیله‌رك طشره اتحاد و ترقی قلوبلری معرفتیله اطه‌نك شکل سابق اوزره جانب حکومت سنیه‌دن اداره‌سی حقنده هر طرفدن مرکزه تلغرافلر کشیده ایتدیریلوب درسعادتده‌ده طرف طرف متینغلر عقدیله بو یولده تمنیات اظهار و عوام ناسدن کریدك هانکی جهتده اولدیغنی بیلمین بر طاقم کیمسه‌لر دخی «کرید بزم جانمز فدا اولسون قانمز» ترانهٔ عامیانه‌سیله زقاقلرده طولاشدیریلوب بیهوده تهییج افکار ایدلمکده ایدی .

هیچ برمسلمان تصور ایدیله‌مزکه یکرمی سنه‌دن زیاده اسالهٔ خون شهدا ایله حوضهٔ تصرفه آلنان کریدك بر طاشنی بیله طوعاً فدایه راضی اولسون. لکن دولت علیه‌نك دونماجه بالوجوه یونانه فائق اولدیغی بر زمانده صدر اعظم عالی پاشا مرحومك بالذات عزیمتله تنظیم ایتمش اولدیغی (حالیا) قرارنامه‌سی موجبنجه مختاریته قریب بر شکل اداره‌یه وضع ایتمش اولدیغی کرید جزیره‌سنك او وقت خرستیانلره نسبتله ثلث درجه‌سنده اولان سکنهٔ اسلامیه‌سی الیوم عشره وبلکه دها آز بر مقداره تنزل ایتمش و حال و وضعیت ایسه بوسبتون دکیشمش اولدیغندن بو مسئله‌نك اولکندن دها واسع بر مقیاسده حلندن باشقه چاره یوق ایدی .

ایشته باب عالینك بر مدتدنبری حسیات عوامه تابع و دولته غیرنافع اوله‌رق اتخاذ ایتدیکی شو خط حرکت صربلیلری بلغار اتفاقنه سوق ایتدیکی کبی کرید حقنده یاپیلان نمایشلر ایله اوکا انضمام ایدن بویقوت مسئله‌سی‌ده یونانلیلری تماماً دلکیر و موسیو وه‌نیزه‌لوسی مأیوس ایتمکله بالقانده‌کی اسلاو حکومتلرنجه متصور اولان تقسیم منافعدن محروم قالمامق اوزره تکلیف اولنان اتفاقی قبوله مجبور اولدیلر و شرائطی بالاطراف مذاکره ایدیله‌رك او وقت تنظیم و احضار

اولنان معاهدهٔ اتفاقیه غازی احمد مختار پاشانك موقع اقتداره کلمسنی متعاقب علاقه‌داران بیننده امضا ایدلدی .

• الیوم فرانسه رئیس جمهوری اولان موسیو پوآنقارانك باش وکالتله خارجیه نظارتنده بولندیغی اثناده فرانسه مجلس مبعوثاننده وقوع بولان بیاناتنده مستفاد اولدیغی اوزره مشارالیه حکومت سنیه‌جه ماکدونیاده هنوز اصلاحاته تشبث اولنمامسندن ناشی بالقان حکومتلرینك صبری توکنه‌رك بینلرنده اتفاق حاصل اولدیغنی و بناءً علیه روم ایلنده اصلات جدیدیه‌یه مسارعتله دولت عثمانیه‌نك بالقان حکومتلری هجومنه معروض براقلمامسنی سعید پاشا قابینه‌سنه توصیه ایتمش و روسیه خارجیه ناظری موسیو سازانوف دخی دوماده ایضاح ایتدیکی وجهله روم ایلی اصلاحاتنك تعجیلی حقنده باب عالی‌یه اخطارات دوستانه‌ده بولنمش اولدیغی کبی ایتالیالیلر ایله عقد صلح ایدیله‌رك طرابلس غرب غائله‌سنه بر آن اول ختام ویرلمسی دولت علیه‌نك منافعی اقتضاسندن بولندیغنی ینه موسیو پوانقاره ایله انکلتره خارجیه ناظری سیر ادواردغره‌دی مذکور قابینه‌یه اخطار ایلمش اولدقلری حالده بو مهم وصایا حکومتجه لایق اولدیغی مرتبه نظر تقدیره آلنمیه‌رق بر طرفدن طرابلس غربه مهمات و ارزاق ارسالیله حربه دوام و دیکر جهتدن‌ده جمعیته منسوب اولارق اولجه تعیین ایدیلن مأمورین ملکیه واتحاد قلوبلری معرفتیله انتخابات جدیده اجراسنه قیام ایدلدی . جمعیت اسکی مجلسدن آلدیغی درس انتباهه بناءً کشاد ایدیله‌جك مجلس مبعوثانده قوتلی بر فرقهٔ مخالفه بولندیرمامق و باخصوص مجلس سابقده کسب تمیز ایدن معترضلرك تکرار انتخابنه میدان ویرمامك فکر و عزمنده بولندیغندن اثنای انتخاباتده ممالك متمدنه‌ده جاری اولان و پروپاغاندا تعبیر اولنان معاملات تشویقیه و اقناعیه‌نك فوقنده هر درلو وسائط جبر و شدتك استعمالیله جمعیتك ارزو ایتدیکی ذوات مبعوث انتخاب ایتدیرلدی و اسکی معارضلر و بالخاصه بونلر میاننده‌کی آرناود مبعوثلر محروم و مأیوس ایدلدی. اونلرده طبیعی کندی عنصرلرینی تهییجدن کرو طورمادیلر.

اولکی ضربه ایله مجروح الفوأد اولان آرناودلر بو دفعه‌ده مبعوث انتخابی حقنده قانون اساسینك کندیلرینه بخش ایتمش اولدیغی حق سربستی‌یی استعمالدن محروم ایدیلنجه غلیانه کلدیلر. ایشته قیام اخیرك یکانه سببی انتخاب اخیره‌ده جمعیتجه التزام اولنان شو معاملهٔ جبر و شدتدرکه بونك وقوعی یالکز خبر تواترله دکل پای‌تخته‌ده و ولایاتده خلقك بالذات مشاهداتیله مرتبهٔ ثبوته واصل اولان حقیقتلردندر.

دولت علیه‌نك طرابلس محاربه‌سیله مشغول اولدیغی شو صره‌ده روم ایلنده تکرار برارناودلق غائله‌سی چیقارمق بر وجهله جائز اولمادیغندن بو مسئله‌نك صورت حکیمانه، ومسالمتکارانه‌ده حلی

وجوب قطعی تحتنده ایدی . فقط ارناودلرك قومشولرنده کوردکلری تمایلات تجاوزکارنه به نظراً محافظهٔ حیات و موجودیتلری ایچون اولجه اللرندن آلنان سلاحارینك اعادهسی و انتخاباتك یکیدن قانون دائرهسنده سربستئ اجراسیله ادارهٔ عرفیهنك لغوی و احکام مشروطیتك تماماً تطبیقی یولنده درمیان ایتدکلری مطالب جمعیتجه قابل اسعاف اولمادیغندن سعید پاشا قابینهسی کرك حادثهسنك یکانه مسببی اولان اسماعیل فاضل پاشانك قوماندهسی تحتنده اولارق اوچنجی اردوی همایونی ایکنجی دفعه ارناودلغی ضرب و تنکیله مأمور ایتدی و روم ایلنی المزدن آلمق اوزره کمین خفاده ترتیب مقدمات ایله مشغول اولان دشمنلرمزك اکمکنه یاغ سورهرك بونلره قارشی طوپلی و قوتلی بولندیرلمسی مرتبهٔ وجوبده اولان اردوی همایونی ارناودلغك سرت طاغلرنده و پراکنده بر حالده مشغول ایتمك و کندی قوتمزله اسباب اضمحلالمزی حاضرلامق کبی برکریوهٔ خطایه دوشدی .

مقدما بلغراد سفارت سنیهسنه مامور اولدیغی جهتله صربلیلرك قوصوه ولایتی حقندهکی آمال مضرهسنه کسب وقوف ایدن و بوصرهده التنجی قول اردو قوماندانلغیله مناسترده بولنوب اخیراً محاربهٔ زائلهده نائل رتبهٔ شهادت اولان حمیتمندان امرای عسکریهدن فتحی پاشا مرحوم ارناودلق حقنده حکومتجه تشبث ایدیلان بو حرکتك روم ایلنك استقبالنجه موجب وخامت اولاجغنی بالدفعات مرجعنه یازمش ایسهده دیکلتهمهمش و احباسندن برذاته خط دستیله یازدیغی ٣ نیسان ١٣٢٨ تاریخلی خصوصی بر مکتوبده « حاجی عادل بکك معلوم اولدیغی اوزره دور وتفتیشی الله بیلیر اما ایی نتیجهلر ویرمیهجکدر فکرندهیم ، کندیلری نزدنده اجرای تأثیر ایتمکه چالیشاجغم . آرناودلقده حکومت مرکزیهنك اسبابنی آکلایهمدیغم مقاصدینه اردونك قاریشدیرلماسنه اول و آخر معارضم. عسکرك انتخابات ایشلری کبی سیاسیاتده استخدامی اردونك قیمت حربیهسنی بتیریبور. سوزلرم مسموع اولمازسه درحال تقاعدلکمی استدعا ایدهجکم »

« صربستانه عائد بیوردقلرکز پك مهمدر . بلغراددہ سفیر بولندیغم مدتجه صرب ــ بلغار مناسباتنی اهمیتله تعقیبدن بر آن خالی قالمامش ایدم . چونکه حکومت عثمانیهنك ضررینه ایدی . او زمان مابین همایونه و باب عالیه یازدقلرم قبول اولنهرق بلغارستان ، صربستان اتفاقنك ــ که حصوله کلمش کبی ایدی ــ اوکنه کچیلمش اولاجق ایدی » و ینه مشارالیه ٢٩ نیسان سنه ١٣٢٨ تاریخلی دیکر برمکتوبنده « انتخاب فنالقلرینه مقابلهٔ آیاقلانان ارناودلق حقندهٔ حاجی عادل بك ایله محمود شوکت پاشا رأی عاجزی وجهله حرکت ایدهیدیلر مسئله حل اولنور بیتر ایدی . بزی اشغال و وطن مقدسمزی اضرار ایدن احوالده وقوع بولماز ایدی . » فقراتیله بیان یأس و اسف ایتمشدر .

دها زیاده تعجبی موجب احوالدندرکه بالقانلرك عقد اتفاق ایتدکلرینی خبر الان آوستریا دولتی صربستانك تهیئات حربیه‌سنه میدان ویرمه‌مك اوزره آوروپادن مبایعه ایتمش اولدیغی سریع آتشلی طوپلری آوستریا ممالکندن امراره مساعده ایتمه‌دیکی حالده باب عالی صربلیلرك مراجعت و التماسنه بناءً مذکور طوپلرك مهماتیله برلکده سلانیکدن بلغراده سوقنه موافقت ایتمکله بر خطای الیمی دها ارتکاب ایتمش اولدی . چونکه او آلات مخربه آز بر زمان صوکره عثمانلی دلاورلری علیهنده استعمال اولندی .

بوسوقیات سعید پاشا قابینه‌سنك خاتمهٔ ایامنه قدر دوام ایدوب غازی احمد مختار پاشا قابینه‌سی موقع اقتداره گلنجه بلغراده سوق اولنمق اوزره سلانیکه کتیرلمش اولان یوزدن متجاوز سریع آتشلی طوپلری مهماتیله برلکده توقیف ایلدی .

اگر سعید پاشا قابینه‌سی بو غفلتده بولنمسه ایدی صربلیلر تجهیزات عسکریه‌لریتی اکمال ایده‌میه‌جکلرندن بالقان اتفاقی عاجلاً موقع تطبیقه قونه‌ماز و دولت علیه بوهجوم مشئومه معروض اولماز ایدی. موسیو پوانقاره وامثالی اعاظم رجال سیاسیه‌نك و آتنه مصلحتکذارینك اخطارلریله و وسائط سائره ایله اتفاق مذکوره کسب وقوف ایتمسی طبیعی اولان بو قابینه‌نك سالف‌الذکر طوپلرك امرارینه مساعده ایتمسی طوغریسی قابل عفو اولمیان مسامحاتدندر .

غیرت وطن‌پرورانه‌لریله اعلان مشروطیته موفق اولان سالف‌الذکر اوچنجی اردو ضابطان حمیتمندانی دشمن خارجی‌یه قارشی حقوق ملت و وطنی مدافعه وظیفهٔ مقدسه‌سیله مکلف اولان عساکر شاهانه‌نك ژاندارمه‌کبی بویله متمادیاً داخل مملکتده ابنای وطنی تأدیب ایله اشغال ایدلمسی خوش کورمه‌مکه باشلادیلر و بو حرکتلرك تحتنده برچوق مقاصد احتراصکارانه مندمج اولدیغنی حس و تقدیرده تقدم ایدنلر اجتهاداً دیکر رفیقلرندن آیرلدیلر. بو جهتله ضابطان ایچنده بی طرفلردن ماعدا اتحاد جمعیتنه منسوب اولانلره مقابل خلاصکاران نامیله یکی برفرقه پیدا اولدی.

دولت علیه طرابلس غرب محاربه‌سی و ایتالیا دونمماسنك تهدیدی آلتنده بولنان آق دکز بوغازینك تقویه‌سی ایله مشغول و روم ایلنده‌کی عساکر شاهانه ارناودلری تأدیبه مأمور اولدیغی بو هنکام تذبذب اشتمالده حربیه ناظری محمود شوکت پاشانك بغتةً استعفا ایله ایشدن چکلمسی عالمه حیرت ویردی . صدراعظم سعید پاشا ایسه حربیه نظارتنه دیکر مناسبنی انتخاب ایله سدهٔ سنیهٔ ملوکانه‌یه عرض ایتمه‌رك رفقای سائره‌سیله یکی طوپلانان مجلس مبعوثانه کیدوب دولتك احوال داخلیه‌سنی مبعوثین کرامك حس حمیتلرینی اوقشایاجق صورتده ماهرانه تصویر ایله سیاست خارجیه‌مزك مطلوبه موافق و دولت عثمانیه‌نك داها خیلی منابع حیاته مالك اولدیغنی کندینه مخصوص بر طرز بیان ایله افاده و خارجیه ناظری عاصم بك دخی صدر مشار الیهی

تاييداً ايتاليالیلردن ماعدا دول معظمه و تخصيص بالقان حكومتلريله اولان مناسباتمز پك يولنده اولديغنى بيان و تأمين ايدرك هيئت وكلا حقنده مجلسدن اعتماد رأيى التدقدن صوكرا صدر مشاراليه دخى خلاف مأمول اولارق همان استعفانامه‌سنى تقديم‌ايله ذات شوكتسمات خلافتپناهى‌يى غايت نازك و مشكل بر موقعده بيراقدى. ايشته بو هنكام فترتده مابين همايون ملوكانه كتبه‌سندن بر ذات ساحلخانهٔ عاجزانه‌مه كله‌رك بعض امور تنزلاً بوعاجز ايله استشاره بيورلمق اوزره طرف اشرف ملوكانه‌دن دعوت اولنديغمى بيان و تبليغ ايتمكله ارادهٔ سنيه‌يه امتثالاً بيلديز سراى عاليسنه عزيمت ايتـدم . چيت قصرنده باش ماينجى لطفى و باش كاتب خالد ضـيا بكلر نزد عاجزانه كله‌رك مشاراليهمادن خالد ضيا بك «سعيد پاشانك وقوع استعفاسى اوزرينه شوكتمآب افنديمز صدرارتى لوندره سـفيرى توفيق پاشايه تكليف بيورديلر . مشـاراليه مجلس مبعوثانك سديله انتخابات جديده اجراسى وعفو عمومى اعلانيله ادارهٔ عرفيه‌نك لغوى داخل اولارق التى‌ماده‌نك قبولنه تعليق موافقت ايتـدى . ذات شـاهانه مجلسك سدى تعديل اول حكمنجه يد اقتدار همايونلرنده اولماديغندن بوندن ماعدا شرائطى قبول بيورمشلر ايسه‌ده توفيق‌پاشا اشعار سابقنده اصرار ايتمكله صدارته غازى احمد مختار پاشايى كتيرمك تصورنده بولندقلرندن سزكله استشاره بيوره‌جقلردر.» ديه اسباب دعوتى ايضاح ايتدكدن صوكره نائل شرف مثول اولديغمده ذات معاليسمات شاهانه سعيد پاشـانك استعفاسى و توفيق پاشانك درميان ايتديكى تكاليفده اصرارى اوزرينه بر حال مشكله معروض اولدقلرندن و غازى احمد مختار پاشا امور عسكريه و سياسيه‌ايله سنه‌لرجه اشـتغال ايتمش امكدار بر ذات اولوب حق عاجزانه‌مده‌ده توجه و اعتماد شهريارىلرى بركمال اولديغندن بحث ايله صدارتك مشاراليهه و خدمت مشيختك‌ده بوعاجزه توجهى تصويب بيورلديغى بيان و فرمان بيوريلنجه حيرت و اضطراب ايچنده قالارق اولجه استعفاى عاجزانه‌مه سـبب اولان عوارض صحيه‌نك هنوز زائل اولمديغنى حقيقت محضه اولارق عرض ايله عفو ومرحمت شاهانه‌يى نيازه جرأتياب اولديغمده «آسوده بر زمانده وقايهٔ شرف مأموريت ايچون ويريلن يوكسـك بر معاش ايله سنه‌لرجه خدمت فتواده بولنوبده دولتك بويله تنك و غائله‌لى بر وقتنده اميد معاونتله تكليف ايتديكمز برخدمتى قبولدن استنكافكز شيمدى معاشك آزلغيله برابر بار مسئوليتى تحملدن اجتنابكزه حمل‌اولنه‌بيلركه بوكا حميتكز قطعياً مساعده ايتمز اعتقادنده‌يم» كلمات ملزمه‌سيله فرمان شاهانه‌يه وجوب امتثال تلميح بيورلمسى اوزرينه وطنه عائد هر برخدمت نه قدر آغير اولسه حسب الحميه تحملدن اجتناب ايدلمزسه‌ده اسـتطاعت شرط منفرد اولديغندن بر فرجهٔ خلاص بولمق امنيه‌سـيله اول امرده غازى پاشـانى كوروب مداولهٔ افكار ايتمكلكمه مسـاعده بيورلمسى حقنده‌كى استرحام عاجزانه‌م لطفاً اسـعاف بيورلديغندن حضـور همايوندن

چیقدیغمدہ قاپو اوکنده توقف ایتمش اولان مشار الیهما لطفی وخالد ضیا بکلرك متهالکانه وقوع بولان تبریکاتنه بیان عجز و ترددله مقابله ایدرك اولجه مابین همایونه جلب ایدلمش اولان پاشا مشار الیهك بولندیغی محله کیتدم . دولت علیه‌نك معروض اولدیغی احوال مشکله‌یه بناءً صورت فوق العاده‌ده بر هیئت وکلا تشکیلی لازم کلوب بو ایسه پك مهم مسائلدن اولدیغی کبی وقتده کچکمش اولدیغندن صدور سابقه‌دن درسعادتده بولنان کامل و حسین حلمی پاشالر دخی حاضر اولدیغی حالده وضعیت حاضره اکلاشیله‌رق اکا کوره مداوله افکار اولنمق اوزره فرداسی علی الصباح ساعت ایکیده چیت قصرنده اجتماعه قرار ویریله‌رك مشار الیهمایه‌ده معلومات اعطاسیله عودت اولندی .

ایرتەسی کون ساعت اوچده مذکور چیت قصرینه کیده‌بیلدم . چونکه احوال صحیه‌مك بو وظیفهٔ مشکله‌یی بحق ایفایه مساعد اولمامسی اجتنابه باعث اولمغله برابر اختیارمك فوقنده اولان بر قوهٔ معنویه بو عاجزی کرهاً اورایه سوق ایدییوردی. غازی احمد مختار پاشایله کامل و حسین حلمی پاشالری و غازیٔ مشار الیهك هیئت وکلایی تشکیل ایتمك اوزره دعوت ایتمش اولدیغی داها بعض رجالی‌ده اوراده بولدم . هیئت وکلانك قطعیاً تشکلی مستعفی قابینه‌نك اسباب سقوطیله دولتك احوال داخلیه و خارجیه‌سی نه مرکزده بولندیغنك بیلنمسنه متوقف اولدیغندن اول باول طرابلس غرب محاربه‌سنك شکل حاضریله روم ایلیده وقوع بولان قیامك و اول بابده اتخاذ اولنان تدابیر عسکریه‌نك ماهیت و نتیجهٔ مستحصله‌سی آکلاشیلمق اوزره دائرهٔ عسکریه‌دن ارکان حرب رئیسی وکیلی هادی پاشا ایله طرابلس غرب سوقیاتنه مأمور ارکان حرب ضابطلرندن بر ذات جلب ایله ایضاحات شفاهیه‌لری استماع واوچنجی اردوی همایون ایله جریان ایدن مخابره اوراقی قرائت ایدلدی .

آق دکزك مسدودیتی جهتیله طرابلس غربه منتظماً عسکر سوقنه و مهمات حربیه ارسالنه امکان اولمایوب یالکز اوراده ایتالیالیلرله چارپیشمقده اولان جزئی عساکر عثمانیه ایله کلیتلی عربانك اعاشه‌لری و حربك ادامه‌سی ایچون لازم کلن نقود و ارزاق ایله مهمات حربیه‌نك تونس و مصر طریقیله و بعض وسائط اجنبیه ایله سوقنه اهتمام ایدلمکده و بو سوقیات ایچون شهری یوز سکسان ، ایکی یوز بیك لیرا قدر بر مبلغ صرف اولنمقده ایدوکی ضابط مومی الیهك افاداتندن آکلاشیلدقدن صوکرا اردوی همایونك عموم قوماندانی اسماعیل فاضل پاشانك حربیه نظارتنه چکمش اولدیغی صوك تلغرافنامه‌ده معیتنده بولنان سکسان طابور قدر عساکر عثمانیه‌یی دائرهٔ قیامك توسع ایتمسنه بناءً لزوم کوردیکی نقطه‌لره سوق ایله تأدیب عصاة ایچون صرف مقدرتده قصور ایتمه‌مش ایسه‌ده طابورلردن بعضیسی آرناودلره التحاق و بعضلری‌ده استعمال سلاحدن استنکاف ایلدکلری و بو طاغنیق عسکری طوپلیه‌رق برحرکت عمومیه اجراسنه‌ده

امکان قالمادینی جهتله بو قیامك تسکینی ایچون باب عالیجه سیاسةً بر تدبیر اتخاذندن باشقه چاره اولمادیغی بیلدیرلمش و هادی پاشا دخی فذلکهٔ بیاناتی اوله‌رق بر سنه‌یه قریب دوام ایدن طرابلس غرب محاربه‌سی سببیله قلعهٔ سلطانیه بوغازینی و آق دکزده‌کی سواحل عثمانیه‌نك نقاط مهمه‌سنی ایتالیالیلرك هجوم و تجاوزندن محافظه ایتمك و بر طرفدن‌ده ارناودلق قیامنی تسکین ایله روم ایلنده شورش وقوعنه میدان ویرمه‌مك اوزره عساکر نظامیه و ردیفه‌نك جمله‌سی سلاح آلتنه آلنوب بونلردن ایجابی قدر طابورلر بوغاز اطرافیله سائر نقاط مهمه‌یه سوق و تعبیه ایدلمش و آرتیق اناطولیده تحت سلاحه آلنه‌جق بر نفر ردیف بیله قالمامش اولدیغنی واوچنجی اردونك وضعیت حاضره‌سی قوماندان پاشانك قرائت اولنان اشبو تلغرافنامه‌سنده موضحاً بیان اولنوب دائرهٔ عسکریه بو بابده وظیفه‌سنی تماماً ایفا ایلمش بولندیغنی سویله‌مشدر. دیکر جهتدن اهل قیام سعید پاشا قابینه‌سنك ایشدن چکلمسی و مجلس مبعوثانك سدیله قانون دائره‌سنده انتخابات جدیده‌نك سربستیٔ اجراسی وعفو عمومی اعلانیله ادارهٔ عرفیه‌نك لغوی واولجه طوپلانیلان سلاحلرینك تماماً و عاجلاً کندیلرینه اعاده‌سی یولنده سرد ایتدکلری تکالیفك سرعت اسعافی طلبنده مصر و اسکوبه طوغرو حرکته حاضر اولدقلری اشعارات رسمیه‌دن اکلاشلمشدر. شو تدقیقات و ایضاحاتدن محمود شوکت وسعید پاشالرك یکدیکری متعاقب ایشدن چکلملرینك اسباب حقیقیه‌سی تعین ایتدی و حاضر اولان ذواتی بهت و حیرت استیلا ایلدی. چونکه سعید پاشا کیاست مسلمه‌سی جهتیله بو حالك وخامت عاقبتنی و طرابلس غرب محاربه‌سنه دوام ایتمکله او قطعهٔ اسلامیه‌نك حالاً استردادینه امکان اولمایوب بالعکس روم ایلی قطعه‌سیله بحر سفیده‌کی آطه‌لرمزی‌ده سورکلیوب کوتوره‌جکنی پك کوزل تقدیر ایتمش وحکومتك شکل حاضرینه نظراً سفینهٔ دولتی دوشمش اولدیغی کرداب خطردن قورتارمغه شخص و موقعنده قوت و اقتدار کورمیوب مع هذا مالایدرك لایترك کله قاعده‌سنجه قابینه‌سی اعضاسندن اولان صدر حاضر سعید حلیم پاشایی ظاهرده تبدیل هوا و حقیقتده ایتالیالیلر ایله مذاکرهٔ صلحیه اجرا ایتمك اوزره اولجه ایتالیا قربنده‌کی لوزان قصبه‌سنه کوندرمش ایسه‌ده مذاکرات صلحیه‌نك نتیجه‌لنمسی ایچه بر زمانه متوقف اولوب حال بوکه قوهٔ عسکریه ایله تسکین ایدیله‌مین آرناودلق قیامنك دوام ایتمسی وبلغارلرله صرب وقره‌طاغلیلرك دولتك حال حربده بولنمسندن واغتشاشات داخلیه‌سندن بالاستفاده ماکدونیایی الیمزدن آلمق اوزره بر منوال محرر عقد اتفاق ایللری سببیله روم ایلنده حاضرلانان بر هرج و مرجك قریباً ظهور ایده‌جکی نظر عرفانده کرکی کبی تحقق ایلمش اولماسنه و محمود شوکت پاشانك استعفاسی‌ده پای ثباتنی تزلزله اوغراتمسنه مبنی مجلس مبعوثانده او یالدیزلی نطق ایراد ایله اعتماد رأیی آلدقدن صوکرا دور سابقده انکلتره سفارتنه التجا

ایچون دستور حرکت و وسیلهٔ معذرت اتخاذ ایتدیکی الفرار مما لایطاق من سنن المرسلین حکمنه اتباعاً درحال استعفانامه‌سنی عتبهٔ سنیه‌یه تقدیم ایتمش و دوش همتنك متحمل اولمادیغی بو بار بلایی اخلافه ترك ایله علی اعتقاده مسئولیت آتیه‌دن تخلیص نفس ایتمك اوزره اعمال لطائف الحیل طریقنه کیتمش اولدیغی اکلاشلدی. بو حال هولناك ایله زمام اداره‌یی اله آلمق آتشدن کوملك کیمکدن باشقه بر شی اولمادیغی جهتله نافعه نظارتی قبوله موافقت ایتمش اولان سابقا روما سفیری کاظم بك درحال قرارندن نکول ایله او مجلسی ترك ایتدی و حضاردن بعضیلری بحق تردد اظهار ایتمکه باشلادی. دیکر جهتدن بحران وکلانك امتدادی سببیله ضابطان آراسنده قیل وقال ارتارق عاقبت وخیمه حدوثندن قورقولمقده ایدوکی حربیه ناظری وکیلی خورشید پاشا طرفندن تلفونله پیدرپی مابین همایونه بیلدیریلوب طرف اشرف ملوکانه‌دن بالطبع تلاش اظهاریله طرف عاجزانه‌مزه تبلیغات اجرا بیورلمقده ایدی . دواتی قورتارمق نیتیله میدانه آتیلان هیئت اتحادیه‌نك شو درت بش سنه‌لك حرکات و مساعیٔ مبسوطه‌سی عکس قضیه‌یی انتاج ایدوب تدابیر فوق العاده ایله بو حاله چاره‌ساز اوله‌جق رجال مقتدره دخی بحکمة الله تعالی عصرمزده مفقود اولدیغنه و مع هذا بر خدمت امیدیله طرف اشرف همایوندن عهدهٔ عاجزانه‌مزه تودیع امور آرزو بیورلدیغی حالده آباء و اجدادمزله پروردهٔ نان و نعمتی اولدیغمز بو دولت علیهٔ اسلامیه‌یی معاذالله تعالی تهلکهٔ انقراضه سوق ایتمکده اولان شو حال تذبذبده ترك ایله ذات عالیٔ شهریاری‌یی غایت مشکل و وخیم بر موقعه دوشورمك حمیت دینیه ومحبت وطنیه‌مزله قابل تطبیق کوریله‌مدیکنه بناءً یکی آچیله‌جق مجلس مبعوثانك جین اجتماعنده هیئت جدیده‌نك موقعی تعین ایتمك و فکر مخصوصمجه او ضرره ایشدن چکلمك اوزره عون و عنایت صمدانیه‌یه استناداً بو بار عظیمی تحمله بالضروره قرار ویرلدی .

ارناودلرك استمافی طلبده مصر اولدقلری مواد مشروحه قبول و اجرا ایدلمدکجه نائرهٔ اختلالك تسکینه الده وسائط و امکان قالمادیغی ایضاحات واقعه و مخابرات رسمیه ایله تحقق ایلدیکندن بو اساس اوزرینه هیئت جدیده‌نك تعیین خط حرکتنه دائر حسین حلمی پاشانك قلمه آلمش اولدیغی خلاصه ذوات موجوده طرفندن بعدالامضا هیئت وکلانك تشکیلی قرارلاشدیرلدی و اصولاً صدر جدید طرفندن لدی العرض موجبنجه ارادهٔ سنیهٔ ملوکانه متعرفصدور بیورلمقله بعدالمغرب باب عالی‌یه کیدیله‌رك همان مجلس وکلانك عقدیله مستعینا بالله تعالی ایشه مباشرت ایدلدی . نوع بشرك احوال روحیه‌سی ایجابنجه تهیجات عصبیه ایله طغیان ایدن بر جماعتك سوز آیاغه دوشدکدن صوکره تسکین هیجانه مسببلرینك دخی مقتدر اولامدقلری دلالت امثال تاریخیه‌سیله معلوم اولدیغنه و درحال اجرا ایدیلن تبلیغات تأمینیه‌یه

رغماً ارناوطلرك قوصوه ولايتنك مركزى اولان اسكوبه داخل اولدقلرى اشعارات رسميه‌دن آكلاشيله‌جغنه بناءً بونلره نصايح مؤثره اجرا و مطلبلرينك اسعاف اولنه‌جغنه دائر كنديلرينه تأمينات قطعيه اعطا اولنه‌رق او حواليجه سكون و اسايشك بر آن اول احضار و تأمينى ايچون سابق طرابلس غرب قوماندانى مشير ابراهيم پاشانك رياستى آلتنده ارناودلرجه حائز اعتماد رجال دولتدن بر قاچ ذات تعيين و اعزام قلندى . ديكر طرفدن هيئت وكلانك نقطهٔ نظرنجه مجلس مبعوثانك قانوناً سدنى ايجاب ايدن اسباب هيئت اعيانه عرض اولنمقله كيفيت دائرهٔ اعيانده تشكل ايدن برقوميسيونجه عريض وعميق تدقيق ايديله‌رك تنظيم قلنان مضبطه هيئت عموميه‌ده قرائت و بالاطراف مذاكرهٔ مصلحت اولندقدن صوكره درت بش مخالف و بر مستنكف رأيه قارشى اكثريت عظيمه ايله مجلس مبعوثانك سدى لزومنى تضمن ايدر صورتده تفسيراً ويريلن قرار سدهٔ سنيهٔ ملوكانه‌يه لدى العرض موجبنجه ارادهٔ سنيهٔ تاجدارى شرفصدور بيورلمسى اوزرينه قانون اساسينك تعيين ايتديكى مدتده انتخابات جديده‌يه مباشرت اولنمق اوزره مجلس مذكور صدر جديد طرفندن رسماً سد ايدلدى. عفو عمومى اعلانى وادارهٔ عرفيه‌نك لغوى كبى بعض مقررات اتخاذ اولنوب طرابلس غرب محاربه‌سنده سريعاً نهايت ويريله‌رك دولتى بارعظيم مصارفدن و بحر سفيدى مراقبهٔ اعدادن قورتارمق اوزره ايتاليالىلر ايله صورت خصوصيه‌ده باشلامش اولان مذاكرات صلحيه‌نك صورت رسميه‌ده اجرا و اكمالى ايچون سلطنت سنيه‌نك روما سفيرى نابى بك كمافى السابق داخل اولمق اوزره يكيدن مرخصلر تعيينيله كنديلرينه تعليمات لازمه ويرلدى .

احوال ماليه‌يه كلنجه خاقان سابق حضرتلرندن آنلرك معلوم المقدار نقود و مجوهرات كثيره‌دن باشقه درت سنه ظرفنده اتحاد قابينه‌لرى طرفندن استقراض صورتيله تدارك ايديلن و مقدار اعتباريسى اوتوز سكز ميليون عثمانلى آلتونه بالغ اولان بر مبلغ عظيم اردوى همايونجه يابيلان تشكيلات جديده و تجهيزات عسكريه ايله مأمورين تنسيقاتى و بر سنه‌يه قريب دوام ايتمكده اولان طرابلس غرب محاربه‌سيله يمن وكرك وحوران و آرناودلق اغتشاشاتى كبى حادثات فوق العاده‌يه و احتياجات سائره‌يه صرف و استهلاك ايديله‌رك خزينه‌ده جزئى بر مبلغ قالمش و حال حربده بولنديغمز جهتله خارجدن پاره استقراضنه امكان اولماديغندن دولتى واردات عاديه‌يه علاوةً آوانس و سائر صورتله داخلده تدارك ايديله‌بيله‌جك اقچه ايله اداره‌يه چالشمق امر ضرورى بولنمش اولديغى ماليه ناظرينك ايضاحاتندن آكلاشيله‌رق بو حال مالى مذاكرهٔ صلحيه‌نك تسريعيله طرابلس غرب محاربهٔ مزمنه‌سنه ودولت عليه‌يى مصارف فوق العاده اختيارينه مجبور ايدن اغتشاشات داخليه‌يه بهمه حال نهايت ويرلمسى لزومنجه قناعت بخش افكار اولمشدر.

واقعا اخیراً مالیه نظارتنده بولنان جاوید بك یکی آچیلان مجلس مبعوثانده موازنهٔ مالیه مذاکره اولنورکن ایراد ایتمش اولدیغی نطق مفصلده استقراضات مبحوث عنهانك بیان مقادری حقنده کامل پاشا قابینه‌سنك سرای همایونده وقوع بولان اجتماعده‌کی بیاناتی مقرون حقیقت اولمادیغنی درمیان ایتمش ایسه‌ده کندیسی‌کبی بالفعل مقام نظارتده بولنان بر ذاتك احوال مالیه‌یه دائر مجلس وکلاده رفقاسنه ویردیکی معلومات و ایضاحاته اعتماد ایتمك بزم ایچون طبیعی و ضروری ایدی .

مدت مدیده خزینهٔ مالیه‌ده بولنه‌رق ترقیات تدریجیه ایله کامل پاشا قابینه‌سنده نظارت مشارالیهایی احراز ایتمش اولان عبدالرحمن بکك قیود اساسیه اوزرینه تنظیم ونسخ مطبوعه‌سنی صورت محرمانه‌ده وکلایه توزیع ایتدیکی خلاصهٔ حسابات خزینه‌یی حاوی جدوللی رساله‌دن نزد عاجزیده بولنان نسخه باب عالی وقعهٔ معلومه‌سی کیجه‌سی چانطه‌مده‌کی اوراق سائره ایله برابر صدراعظم اولان محمود شوکت پاشا طرفندن اخذ ایتدیرلمش اولدیغی جهتله حسابات معروضه‌یی مفرداتیله کوسترن وثیقه مع التأسف ید عاجزانه‌مده قالمامشدر . بو احوال مشکله ایچنده سنه‌لردنبری دولت علیه‌یی مشغول و هردرلو نکباته معروض ایدن ماکدونیا مسئله‌سنه اول‌باول اصلاحات جدیه اجراسیله نهایت ویره‌رك روم ایلینك استقبالنی حالاً تأمین ایده‌بیلمك اوزره بین‌الوکلا مداولهٔ افکار ایدلدکده کچن بیك سکز یوزسکسان سال افرنجیسنده خارجیه نظارتنده بولنان عاصم پاشا مرحومك دول معظمه سفارتلرندن تعیین ایدیلن ده‌لکلرله بالمذاکره برلین عهدنامه‌سنك یکرمی اوچنجی ماده‌سنه استناداً قرارلشدیرمش اولدیغی صور اصلاحیه لایحه‌سی او وقتك وکلاسنجه تصویب اولنه‌رق لدالعرض ارادهٔ سنیهٔ پادشاهی‌یه اقتران ایتمش ایکن هرناصلسه موقع اجرایه وضع ایدیله‌مه‌مش و لایحهٔ مذکوره آوروپا رجال سیاسیه‌سنجه مظهر تقدیر اولدیغی جهتله ماکدونیاده فی‌الحال تطبیق و اجراسنه مباشرت اولنورسه اوروپاجه حسن تأثیر حاصل ایده‌جکی درکار بولنمش اولدیغنی وکلادن بر ذات بیان و اخطار ایتمکله خزینهٔ اوراقدن مذکور لایحه عیناً جلب ایله مطالعه اولندی. ماکدونیاده متمکن عناصر مختلفه‌نك وقایهٔ حقوق و منافعیله همجوار حکومتلرك القاآت و تحریکاتنه و اهالیٔ غیر مسلمه‌نك دخی مذکور القاآته قاپیله‌رق اخلال آسایش بولنده وقوعه کلمکده اولان حرکاتنه محل براقیه‌جق تشکیلاتی و قیود انضباطیه‌یی جامع اولان بو لایحه ماکدونیاده مختاریته قریب برشکل اداره تأسیسنی ایجاب ایدییورسه‌ده خیلی مدتدر حکومت سنیه‌یی اشغاله و چته‌لرك احساسی مقصدیله اضاعهٔ نفوس وماله سبب اولان وبالاحره مداخلهٔ اجنبیه‌یی دعوتله قوهٔ ضابطهٔ خارجیه‌یی قبول واستخدامه دولتی مجبور ایدن بو مسئله صورت قطعیه‌ده حل اولنمادقجه یالکز روم ایلینك مرکزی دکل بتون روم ایلینك الدن چیقه‌جغنی اصحاب عقول و بصیرته خفی اولمایه‌جغندن

ودول معظمه نزدنده نائل تقدیر اوله‌جق دیکر برصورت اصلاحیه‌نك اوزون اوزادی‌یه‌مذاکره وتنظیمنده وقت وحال غیر مساعد بولندیغندن لایحه‌نك همان موقع تطبیقه وضعی قرارلاشدیر. یله‌رق درسعادتده بولنان دول‌معظمه سفراسنه معلومات اعطا اولندی وبو تدبیر سفرای‌مشارالیهم نزدنده مظهر تصویب و استحسان اولدی. آنجق مرکزیت اصولنی شدتله محافظه ایتمك رأی وعزمنده بولنان رجال جمعیت کندی پروغرامارینه توافق ایتمین بوصورت تسویه‌یی بالطبع خوش کورمدکلری کبی موقع سابقی الده ایده‌بیلمك ایچون تحری اسبابدن خالی اولمادقلرندن برلین عهدنامه‌سنك لهمزده اولان بعض احکامی اجرا اولنمیوبده دولتك امور داخلیه‌سنجه سربستی حرکاتنی تحدید ایدن سالف الذکر اوچنجی ماده‌یه توفیقاً یاپیلمش اولان لایحهٔ اصلاحیه‌نك تطبیقی استقلال دولته منافی اوله‌جغی فکر عوام فریبانه‌سیله هیئت وکلایه تعرض و هجوم ایچون وسیله اتخاذ ایتدیلر.

بو اثناده حسب الحال صیقجه اجتماع ایتمکده اولان مجلس وکلاده بولنمق اوزره ساحلخانهٔ عاجزیدن حرکتله طوله باغچه جامع شریفنك اوکنه ورودمده منسوبین عاجزانه‌مدن بری آرابه‌می توقیف ایله دبك اوغلنده ساکن متحیز اجنبیلردن طانیدیغم بر ذات علی الصباح تلغرافله دعوت ایدرك ارکان جمعیتك بوکون باب عالی‌یه دار الفنون طلبه‌سی سوق ایله بر نمایش یاپه‌جقلرینی وبو غلبه‌لك آراسنده بعض فدائیلر دخی بولنه‌رق ایلرو کلن وکلادن برقاچنه سوء قصد احتمالی اولدیغنی موثوقاً خبر الدم. بناءً علیه بوکون افندی باب عالی‌یه کیتمسونلر دیه بنی سزه کوندردی‌ده‌دیمش ایسه‌ده بوکبی روایاته اهمیت ویرمدیکمدن متوکلاً علی الله طوغریجه باب عالی‌یه کیتدم. فقط التزام احتیاط ایچون صدراعظم غازی احمد مختار پاشا ایله حربیه ناظری ناظم پاشایه حکایهٔ کیفیت ایتدم. فی الحقیقه وقت عصرده دار الفنون طلبه‌سی اللرنده‌سنجاقلر اولدیغی حالده باب عالی‌یه کله‌رك مذکور لایحه‌نك تطبیقی دولتك استقلالنه منافی اولدیغندن بحث ایله ملتجه قبول ایدیله‌میه‌جکنی متهیج برلسان ایله افاده وخیلیجه کورولتو ایتدیلر. بونلره قارشمش اولان بعض مطبعه محررلری‌ده باستونله باب عالینك مدخلی طرفیننده بولنان پنجره جاملرندن بعضیلرینی شکست ایده‌رك طلبه‌یی دائرهٔ صدارته کیرمك اوزره تشویق ایتمشلرسه‌ده طلبه جسارت ایده‌میوب او صره‌ده صدر مشارالیه ایله بحریه ناظری محمود مختار پاشا خارجه چیقه‌رق مصالح دولتده هیئت وکلا مسئول مستقل اولدیغندن کندیلرینك دائرهٔ ادبده تحصیل علوم ایله مشغول اوله‌رق خارج از وظیفه امور حکومته مداخله ایتمه‌لرینی متجلدانه اخطار ایله طلبه‌یی اسکات ایلدیلر. ایکی ساعت قدر دوام ایدن بوکشمکش ونمایشدن صوکره طلبه طاغلدی وحمداولسون پاشقه‌بر حادثه ظهور ایتمدی، ایشته غازی احمد مختار پاشا قابینه‌سی ایقاع ایدیلن هر نوع موانع ومشکلاته قارشی ارتاودلقدم

اعادهٔ اسایشله ماکدونیا اصلاحاتنی بر آن اول موقع تطبیقه قویه‌رق اوجهتجه‌ده حالاً واستقبالاً سکون وسلامتك تأمینی وبرطرفدن مذاکرات صلحیه‌نك تسریعیله دولتك طرابلس غرب فائلهٔ حربندن تخلیصی و بحر ، یاده سفائنمزك سربستیٔ سیر و سفری اسبابنك استحصالیله عساکر عثمانیه‌نك اعاشه‌سی و احتیاجات مبرمهٔ سائره ایچون پاره تدارکی کبی مهم و مشکل برچوق مسائل ایله اوغراشدیغی اثناده بالقان متفقلری ترتیب ایتمش اولدقلری پلانی موقع اجرایه قویمق عزم و نیتنده بولندقلرندن بلغار ملتنجه غلیان آثاری و حرب اماره‌لری کورولمکه باشلادی.

بالقان حکومتلرینك بوتصور وتعمیمی معهود اتفاقك عقدی سببیله اوروپا رجال سیاسیه‌سی نظرنده تعین ایتمش برکیفیت اولوب شو صره‌ده حکومات مذکوره‌جه تهیئاته کرمی ویریله‌رك بالقانك هر طرفنده و علی الخصوص صوفیه‌ده افکار ملیه‌نك صوك درجه غلیانه کلمش اولماسی و درسعادتده اصلاحات علیهنه نمایش اجراسیله حکومتك تصعیب تشبثاتنه چالیشلماسی اوزرینه دول معظمه وقوعنه استعداد تام حاصل اولان حربك ممکن اوله‌بیلدیکی مرتبه اوکنی آلمقله اوروپانی بر حرب عمومی تهلکه‌سندن قورتارمق فکر وملاحظه‌سنده بولنه‌رق آنفاً وعد وتعهد ایتدیکمز اصلاحاتك کندی طرفلرندن دخی برر مأمور تعیینیله برلکده تطبیق و اجراسنی درسعادتده بولنان سفیرلری معرفتیله باب عالی‌یه تکلیف ایتدیلر.

دول معظمه‌نك حسن نیتنه دلالت ایدن بو تشبثی اساساً تقدیر ایدلمکله برابر سالف الذکر لایحهٔ اصلاحیه‌نك تطبیقنده اجنبی مأمورلرینك اشتراکی امور داخلیهٔ دولته مداخله معناسنی تضمن ایده‌جکندن سفرای مشارالیهمك حکومتجه اجراسی مقرر اولان تطبیقات اصلاحیه‌یی او حوالیده‌کی قونسولوسلری معرفتیله خارجاً تعقیب و نظارت ایتلری صورتنك تکلیفی مجلس وکلاجه دوشونیله‌رك اول امرده بو مقصدك استحصالی اسبابنه توسل ایدلدی .

بالقان حکومتلری ایسه سفرانك بوتشبثنه مطلع اولنجه دول معظمه‌یی امر واقع قارشیسنده بولندیرمق اوزره دفعةً سفربرلك اعلان ایتدیلر و قوای مرتبه‌لرینی سرعت ممکنه ایله حدوده سوق ایتمکه باشلادیلر. دولت علیه‌ده بالمقابله همان استحضارات عسکریه‌یه مجبور اولدی وحربیه نظارتی مدت نظامیه‌لرینی اکمال ایتملرندن ناشی سفربرلك اعلانندن اول ترخیص ایتمش اولدیغی یوز بیکی متجاوز نظامیه افرادینی یوللردن چویره‌رك مواقع حربیه‌یه سوق ایلدی .

شوراسنی استطراداً بیان ایدرم که بو ترخیص مسئله‌سنده هیئت وکلانك قطعیاً رأی و معلوماتی یوق ایدی . بناءً علیه مجلس وکلاده حربیه ناظری ناظم پاشادن استیضاح کیفیت ایلدم. مشارالیه اوچ سنه‌دنبری عصیان وقوع بولان محللره سوق ایله یورغون بر حاله کلمش اولان سالف الذکر نظامیه طابورلری مدت نظامیه‌لرینی اکمال ایتمش اولدقلری جهتله سلاح

چانه‌رق ترخیصلرینی مصرانه استدعا ایتملرینه و ایتالیا کبی بر دولت معظمه ایله محارب بولندیغمز شو صره‌ده اردوده اختلال وقوعی قطعیاً تجویز ایدیله‌میه‌جکی کبی افراد مرقومه‌نك منع ترخیصلری ایچون‌ده حالاً بر سبب قانونی موجود اولمادیغنه مبنی ارکان حربیهٔ عمومیه قراریله نظارتجه ترخیصلری جهتنه کیدلمش ایسه‌ده بالقان حکومتلرینك علی‌الفور سفربرلك اعلان ایتمسی اوزرینه افراد مرقومه بولندقلری محللردن همان جلب ایله نقاط لازمه‌یه سوق ایدلمش اولدیغنی افاده ایلدی . مسئله حقیله توضح ایتمك ایچون ناظر مشارالیهك بو بابده مقام صدارتدن تحریراً بر امر آلوب آلمادیغنی اخیراً صدر اعظم اولان کامل پاشادن صوردم . مستشار عادل‌بك دخی حاضر ایدی. صدر مشارالیه عدم معلومات بیان ایدوب مستشار مشارالیه وقوف طبیعیسی جهتیله بو ترخیص صرف وظائف عسکریه‌دن اولدیغنه بناءً بوکا دائر باب عالی ایله مخابره جریان ایتمدیکنی سویلدی .

باب عالی برمنوال محرر ودول معظمه سفراسیله تعاطیٔ افکار ایتدیکی اثناده بالقان حکومتلری ذاتاً کندیلرنجه تقرر ایتمش اولان حربك هر نه صورتله اولورسه اولسون تأخیر و یا منعنه امکان براقامق اوزره اعلان سفربریی متعاقب دول معظمه کبی روم ایلی اصلاحاتنده کندی طرفلرندن دخی برر ده‌لکه بولندیره‌رق صور اصلاحیه‌نك مشترکاً تنظیم و تطبیق وسلاح آلتنده بولنان عساکر عثمانیه‌نك همان ترخیصی کبی تکلیف عنیفی حاوی باب عالی‌یه اولتیماتوم ویردیلر. حالبوکه ممالك شاهانه اجزاسندن ایکن بر عصردن از زمان ایچنده بزدن افتراق ایله کسب استقلال ایدن بوکوچوك حکومتلرك عزت نفس ملیمزی جریحه‌دار ایده‌جك برلسان قطعی ایله درمیان ایتدکلری شو تکلیفلردن برنجیسنك قبولی روم ایلی قطعه‌سنك الیمزده بولنان اقسامنی بالقانلیلرله بینمزده مشترك عد ایتمك و عساکرك طاغیدلمسی ایسه کندیمزی الی‌باغلی اوله‌رق دشمنلرمزه تسلیم ایلمکدن باشقه بر شی اولمادیغی جهتله قبولی شویله دورسون بویله بر طرز بی ادبانه‌ده وقوع بولان تکلیفه جواب تسطیری بیله شرف ملیمزه موافق کوریله‌مه‌مك ضروری ایدی .

عصرلردن بری تاثیرات خارجیه و اسباب سائره ایله تدریجاً دوچار ضعف و انحلال اولان جسم نحیف دولته ایام اخیره‌ده درت سنه‌دن زیاده دوام ایدن بر سوء ادارەنك آچمش اولدیغی جریحهٔ شقاق و نفاقدن الك زیاده حصه‌یاب تأثر اولان روم ایلی قطعه‌سی قانقره‌ن حالنه کلمش اولماسیله بوندن استفاده‌ده افاتهٔ فرصت ایتمین دشمنلرمزك بزی بر حرب هائل قارشیسنده بولندیردقلری تحققَ ایتمسنه و دفع سائل امور ضروریه‌دن بولنماسنه بناءً اول امرده وظیفه‌دار اولان هیئت عسکریه‌نك رأی ومعلوماتنه مراجعتله اکا کوره تعیین خط حرکت لازم کلدیکندن

محمود شوکت پاشاده داخل اولدیغی حالده دائرهٔ حربیه ارکانی باب عالی‌یه دعوت اولنمق احوال حاضره تفصیلاً کندیلرینه بیان و بو بابده‌کی رأی و تدبیرلری استفسار اولندی.

تفصیلی آتیاً بیان اولنه‌جغی وجهله فریق عبداه پاشادن باشقه ارکان مشارالیهم روم ایلنك نقاط مختلفه‌سنده موجود عساکر عثمانیه‌نك اون سکز کون ظرفنده درتیوز بیك نفره ابلاغیله مواقع حربیه‌یه سوقی قابل و ادرنه ایله اشقودره ویانیه‌کی مواقع مستحکمه الده اولدیغی جهتله بوقوتله خصم مشترکه مدافعه ممکن اولدیغنی وبناءً علیه باب عالیجه بو مدتك قازانلماسنه غیرت ایدلمك لازم کله‌جکنی افاده ایتدیلر و خلاصهٔ رأیلرینی حاوی بر ورقه تنظیم وامضا ایدرك صدر اعظمه ویردیلر. محمود شوکت پاشا اساساً بو بیاناته اشتراك ایله برابر دائرهٔ عسکریه‌جه شیمدی بر صفت ومأموریتی اولمادیغندن ورقهٔ مذکوره‌یی امضا ایتمکده معذور اولدیغنی بیان وحربیه ناظری ناظم پاشاده مشارالیهی تصدیق ایتمکله هیئتجه رأینك استماعیله اکتفا ایدلدی.

احوال داخلیه و مالیه‌مزه وبالخاصه مشروطیتدن بری اردوی همایون ضابطانك اکثری سیاسیات ایله اشتغال ایده‌رك عسکرلکك روحی اولان امر اطاعتك مع التأسف مختل اولماسنه نظراً بو صره‌ده محاربه وقوعنی هیئت وکلا و بالتخصیص بو عاجز قطعیاً آرزو ایتمدیکمز جهتله مذاکراتده هپ بو اساس نظردقتدن دور طوتلمایوب بناءً علیه ماکدونیاده موقع تطبیقه قویمق عزمنده بولندیغمز لایحهٔ اصلاحیه وقتیله اجنبی دلکه‌لریله مشترکاً تنظیم ایدلمش اولدیغندن دول معظمه سفراسنجه حربك منعی تعهد ایدیلیرسه اخف ضررینی اختیار قیلندن اوله‌رق اصلاحاتك تطبیق و اجراسنده دول مشارالیهمك اشتراکنی قبولده بأس کورمدیکمی خارجیه ناظری نورادونکیان افندی‌یه مجلسده سویلدم. مشارالیه بوصورتی کندیسی ده بالتأمل ملاقات ایتدیکی سفرادن بعضیلرینه رأی ذاتی اوله‌رق افاده ایتمش ایسه‌ده آلدیغی جواب بلغارستانده حصوله کلن غلیان افکاره نظراً بلغار رجال حکومتی بیله حربك منعنه مقتدر اوله‌مایوب بویله بر تشبثده بولنسه‌لر سقوط ایتملری محتمل اولدیغی و بناءً علیه دول معظمه‌نك تأخیری قابل اولمیان بالقان محاربه‌سنك آوروپایه سرایتنی منع ایتمکه صرف مساعی ایده‌جکی مرکزنده بولنمش و آوسترياـمجارستان سفیری موسیو پاللاویچینی دخی بو سوزی تأییداً یوزده طقسان نسبتنده حرب احتمالنك غالب ایدوکنی درمیان ایلمش اولدیغندن سفرای مشارالیهمك تکلیف واقعنه تمامیله موافقت اولنسه بیله بوجریان طبیعینك اوکنه کچیله‌میه‌جکنی افاده ایلدی.

فی الحقیقه انکلتره خارجیه ناظری سیرادوار غره‌ی دخی اخیراً بعض انکلیز محافلنده ایراد ایتدیکی نطقلرنده بالقان محاربه‌سنك منعی قابل اولمادیغندن اوروپایه سرایتیله بر حرب عمومی تهلکه‌سنك اوکنی المغه صرف مساعی ایدرك موفق اولدقلرینی سویله‌مشدر.

مع هذا نوع بشرك احاطهٔ فكريه‌سی كبی قدرت تصرفیه‌سی‌ده محدود اولدیغندن لوندره سفرا قونفرانسنك مقررات غیرطبیعیه‌سی بالقانلرده مطلوب اولان سكون و مسالمتی تأسیس ایده‌مدیكی كبی قورقیلان حرب عمومی دخی آز بر زمان ایچنده دولاییسیله ظهوره كلمشدر.

بالاده خلاصهٔ مآلی حكایه ایدیلن حكومات متفقه اولتیماتومی تفصیل اولنان اسبابه مبنی وجهاً من‌الوجوه قابل قبول اولمادیغندن ینه دول معظمه‌نك همت مشكل براندازه‌لرینه مراجعتله صولح جارهٔ سلامت آرانمق اوزره حكومات مذكوره‌نك درسعادتده بولنان سفیرلرینه جواب مقامنده پسابورطلرینك اعطاسیله بالضروره قطع مناسباته و بو صورتله سلطنت سنیه‌نك محافظهٔ شرف و ناموسنه قرار ویرلدی. فقط شیمدی ادعا اولندیغی اوزره رسماً اعلان حرب ایدلمدی.

هیئت عسكریه‌نك طلب ایتدیكی مهل؛ مذاكرات ومخابرات سیاسیه ایله قزانیله‌رق دائرهٔ حربیه او مدتده تحشیدات عسكریه‌یی اكمال ایتمش وحكومات متفقه بیننده مقرر اولدیغی وجهله قره طاغلیلر ارناودلق جهتنده‌كی حدود خاقانی‌یی چندكوندن بری تجاوز ایدرك عساكر عثمانیه‌ایله رسماً حربه مباشرت ایتدكلری كبی بلغارستان حدودنده دخی قره‌قول محاربه‌لری باشلامش ایدوكنه و حدود بونجه تحشد ایدن طرفین عساكر متقابله‌سنك حال توقفده بولندیرلمسی قابل اولامیوب دول معظمه‌جه مصروف اولان مساعیدن استفاده امیدی دخی منقطع اولدیغنه مبنی عساكر عثمانیه‌نك‌ده مستعیناً بالله تعالی دشمنله محاربه‌یه ابتداری كسب ضرورت ایلمشدر.

حربك صفحاتیله نتیجهٔ الیمه‌سی عامه‌جه معلوم اولوب اصل نظر دقته آلنه‌جق جهت تاریخ عثمانی‌ده همان مثلنه تصادف ایدیله‌مه‌ین بو هزیمت سریعه‌نك نه كبی اسباب و احوالدن ایلری كلدیكنی كشف و تعیین ایتمك قضیه‌سی اولدیغندن بوحقیقتی میدانه چیقارمق وامرای عسكریه‌دن اثنای حربده قصور و تهمتی وقوع بولانلری بالمحاكمه جزالندیرمق وظیفهٔ اساسیه‌سیله مكلف اوله‌رق اولجه تشكیل بیوریلان دیوان عالیٔ عسكری بر آرالق تعطیل ایدلدیكی و ارادهٔ اخیرهٔ ملوكانه اوزرینه‌ده دیوان عالیٔ مذكور هنوز اجتماع ایله ایشه مباشرت ایتمیوب بناءً علیه انهزام واقعك اسباب و منشئی اساساً تعین ایتمدیكی حالده مجرد شكله عائد بر طاقم خطالر اسنادیله حربك مسئولیتی اعضاسندن بولندیغم غازی احمد مختار و كامل پاشالر قابینه‌لرینه تحمیل ایدلمك ایسته‌نیلدیكنه واثنای حربده ایكنجی شرق اردوسی قوماندانلغنده الیوم برلین سفارت سنیه‌سنده بولنان محمود مختار پاشانك (اوچنجی قول اردونك وایكنجی شرق اردوسنك محاربالری) عنوانیله یازمش اولدیغی ایكی یوز یتمش صحیفه‌لك بر اثرك فذلكهٔ محاكماتی اولان ملاحظات قسمنده حربك وقوعیله نتیجهٔ مؤلمه‌سنی تولید ایدن اسباب صحیحه یك واقفانه و بی طرفانه سرد و اتیان ایدلمش اولدیغنه مبنی مذكور ملاحظاتك نقاط مهمه‌سنی نقل و بیان ایتمكی واجباتدن

عد ایلدم . مشارالیه اشبو ملاحظاتنده «عثمانلی اردولرینك روسیه محاربه‌سنده‌کی موفقیاتی وابراز ایتدکلری شجاعت قهرمانانه بو دفعه‌کی سرعت هزیمتله مقایسه ایدیله‌جك اولورسه بهت و حیرت ایچنده قالمامق ممکن دکلدر. بر پلونه، برکدکلردن صوکره بر قرق‌کلیسا ، بر لوله‌برغوس و یا بر قومانوه وقعه‌لری؛ آنجق بر روسباح مظفریتندن صوکره یانه هزیمتی ایله قابل قیاسدر. فقط بزم قارشیمزده نه برناپولیون موجود ایدی، و نه‌ده بزم قوماندانلر ؛ او زمانکی پروسیا قوماندانلری قدر حرب حاضر قواعدندن بی‌بهره ایدی. مغلوبیتمزی انتاج ایدن کیفیت سوق‌الجیش خطالرندن زیاده تشکیلات اساسیه‌مزده و استحضارات حضریه‌مزده‌کی فنالقلره اجتماعی، سیاسی اخلاقی تفسیخاتك انضمام ایتمش اولماسیدر » دیدکدن صوکره بونلری بر بر عالمانه تدقیق و ایضاح ایدییور .

بو ایضاحات صردسنده « بتون بو الیم حالاتك تأثیرات مخربه‌سی کافی دکل ایمش کبی برده یکی تشکیلات یاپیلمش ایدی » مقدمه‌سیله محمود شوکت پاشانك موقع تطبیقه قویدیغی تشکیلات جدیده‌نك اردوی همایونی تنظیم و تقویه دکل بالعکس سابقنه نسبتله اداره‌سی مشکل بر حاله کتیردیکنی و بو دفعه‌کی انهزامك باشلیجه اسبابندن بری اولدیغنی عسکرلك نقطهٔ نظرندن بیان واثبات ایدییور وضابطان سیاسیات‌ایله مشغول ایدیله‌رك انتظام عسکرینك اخلال ومشروطیتدن صوکره هر شبئه ترجیحاً اکمالی لازم کلن طرق سوق الجیشیه‌نك نافعه نظارتجه انشاسنده اهمال ایدلمسنی هزیمت واقعه‌نك اسباب مهمه‌سندن اوله‌رق ذکر وتصریح ایله‌یور.

محاربات عدیده‌ده بولنه‌رق اثبات اقتدار ایدن فضلای امرای عسکریه‌مزك بعضیسندن مسموع عاجزانه‌م دخی بو مرکزده اولوب تشکیلات مبحوث عنهایی تطبیق ومعناً بلغارستانی تهدید ایچون محمود شوکت پاشانك مقدما ادرنه ایله استانبول آراسنده یتمش بیك کشیلك براردو تحشید ایدرك اجرا ایتمش اولدیغی مانورا بوحقیقتی تماماً کوسترمشدر . ضابطانك تشکیلات مذکوره ایله استیناس ایده‌مه‌ملرندن ناشی اردونك صورت مطلوبه‌ده اداره‌سی و ارزاق ولوازم سائره‌نك قطعات عسکریه‌یه منتظماً سوق و ایصالی قابل اوله‌مادیغندن بر محاربه شکلنی تصویر و ارائه ایدن بو مانوراده عسکرجه آجلقدن و خسته‌لکدن خیلی تلفات وقوع بوله‌رق پای‌تخت‌ده قولرانك تلقیح و سرایتنه سبب اولدیغی و بلغارلره‌ده ضعف اداره‌مزی کوستره‌رك بالآخره بزمله حرب ایتمکه جرأتلرینی استلزام ایلدیکی اصحاب وقوفه غیر خفیدر .

اتحاد قابینه‌لرنده نافعه ناظری اولان خلاجیان افندی سوقیات عسکریه و مناقلات سائره‌نك تسهیلی ایچون اناطولیده و دیکر جهاتده اون بیك کیلومترو شوسه طریقی انشا ایدیله‌جکنی مجلس مبعوثان کرسیسنده بیان و تعهد ایتدیکی حالده دکل آناطولیده‌کی یوللرك، استانبول‌ایله ادرنه

آراسنده‌کی طرق عسکریه‌نك بیله انشا و اکمال ایدیله‌مه‌مسندن ناشی بالقان محاربه‌سنده طوپ آرابه‌لری جامورلره صابلنه‌رق مهماتجه‌ده برچوق ضایعاتمز اولدیغی کبی دونمامزك تنظیم واکمالی ایچون واقع اولان تشویقات اثری اوله‌رق حمیتمندان اهالینك اعانهٔ ویردیکی مبالغدن ایکی سالخورده زرهلی اشترا اولنمغله محاربهٔ مذکوره‌ده بتون دونمامزك یونان دونامماسنه مقابله ایله تأمین ظفره قدرتیاب اوله‌مامسی دخی اسباب هزیمتمزك باشلیجه‌لرندندر . سالف الذکر ایکی زرهلی‌یه ویریلن برمیلیون لیرایه لزومی قدر مبلغ علاوه ایدیله‌رك یونانلیلرك آوارو‌فنه مقابله ایده‌بیله‌جك جدید وقوی برکمی مبایعه اولنسه ایدی بحراً حصولی مأمول قوی اولان مظفریتمزك محاربهٔ بریه‌مزده تأثیر عظیمی اوله‌جغی بدیهی ایدی .

والحاصل کرك اردونك تنسیقنده و کرك امور اداریه و سیاسیه‌جه وقوعه کلن بوخطالر طرابلس غرب و روم ایلی قطعه‌لرینك الیمزدن چیقمه‌سنه سبب مستقلدر . مشارالیه محمود مختار پاشا ملاحظاتنك بر محلنده بونلری اجمالاً بیان ایتمش اولمقله عیناً بورایه درجنی فائده‌دن خالی کورمدم :

« بدایت مشروطیتده وطنك حالت نزعده بولندیغی اونودیله‌رق بوسنه ـ هرسکدن مبعوثلر جلب ایدلمك دوشونلدی، آوستریا بوکا الحاق ایله جواب ویردی. بلغارستان قپوکتخداسنه دولت مأموری سوسی ویرمك ایسته‌نیلدی ، قرال فردیناند اعلان استقلال ایله مقابله ایتدی . هر نه مطالعه‌یه مبنی ایسه کرید مسئله‌سی آلولندیرلدی، بویقوتلر یاپیلدی. نتیجه‌ده یونان اسلاولرله برلشدی ، الدن کیدن هیهات یالکز کرید اولمادی . ایتالیانك طرابلسه قارشی طبیعت مصلحت ایجابنجه موجود اولماسی لازم کلن احتراصنه قارشی یا طرابلسك تحکیمی و یاخود بوقابل اولمایجه ایتالیانلرك مطالب اقتصادیه‌سنه قارشی ائتلافکارانه حرکت ایدلمسی و شو صورتله حاکیت سیاسیه‌مزك اولسون محافظه‌سی جهتنه کیدلمسی ایجابات منطقیه‌دن ایکن ایتالیانلره مشکلات ایقاعنده دوام ایتدك. بوحال ایسه ایتالیانلرك مسلحاً تجاوزینی انتاج ایلدی. موقعمزك نزاکتنی تقدیر ایتمدك وکویا ایتالیانلردن باشقه خصمامز یوق ایمش کبی حربه قیام ایتدك . فقط طرابلسی محافظه ایتمك شویله دورسون مواصلاتمزك منقطع اولمسندن یمنده و عسیرده‌کی موقعمز تزلزله اوغرادی . صد حیف که ایش بونکله قالمادی . هر طرفده کندی الیمزله کوروکله‌دیکمز یانغینلری سوندرمکله مشغول اولمقلغمزدن بالاستفاده بالقان حکوماتی اعلان حرب ایتدی .

« بدایت مسئله‌ده بلکه بو حربك اوکنی آلمق قابل ایدی. فقط یوقاریدن بری تعداد اولنان فلاکتلره سببیت ویرن عاعللرك تحت تأثیرنده بر یدبی آمان؛ دولق بوکردابه‌ده چکدی سورکله‌دی. « یا کزید یا اولوم یا طرابلس یا اولوم » دیه باغرمنی ومتینغلر عقد ایتمکی عادت ایدنلر؛ بو دفعه‌ده

خلقه «یا صوفیه یا اولوم» یازیلی کلاهلر کیدیردیلر و غازی اوله‌جغز دیه باغرتدیلر . جیفا که نه کرید قالدی نه طرابلس . او یایغره‌جیلر صوفیه‌یه اسیر اوله‌رق دخی کیرمدکدن ماعدا لنکر استقلال دولت اولان بوتون روم ایلی‌ده الیمزدن کیتدی . فقط او آدملره برشی اولمادی . »

« جناب حق کبر و غروری سومز . بز بو جهتدن‌ده غضب الهی‌یه هدف اولدق . بدایت مشروطیتده اوروپانك کوستردیکی توجهی بر حق مکتسب عد ایتدك . و بونك محضا خیر امید عد ایدیلن برانقلابك اویاندیردیغی حس تحسیندن عبارت اولدیغنی درپیش ایده‌مدك . استبدادك ازاله‌سیله اکتساب ایدیله‌جك فیوضات وشوکت همان وجود بولمش کبی کندمزی دول معظمه‌دن عد ایدرك عالمه میدان اوقودق . غزته‌لرله تحقیر ایتمدك دولت براقادق ، ایکی‌ده برده مقطوع بر عدد ایمش کبی موجود اولمایان اوتوز میلیون عثمانلیلقله تفاخر ایتمکدن و اوچ عصردن برو مع الاسف انواع هزیمت وعجز وجهالت آینه‌سی اولان صفایح تاریخیه‌مزه رغماً متصل التی یوز سنه‌لك شان و شرفدن بحث ایدرك بالاپرواز لفدن ، کندمزی آلداتمقدن بر آن خالی قالمادق . علمدن ، صنایعدن ، تجارتدن محروم و فقر وضرورت ایچنده پویان و ملت لفظنك مستند بولندیغی شرائط اساسیه‌دن معرا ، مختلف العناصر سکنه‌دن مرکب و حیات سیاسیه‌سنی اتحق رقابت دولیه‌یه مدیون ، اراضیسی بیوك قفط قوتی کچوك بردولتجکدن باشقه برشی اولمادیغمزی آکلامق ایسته‌مدك . کرك بو حاللر وکرکسه هر شیدن اول داخلاً انتظام و انضباطی ضامن اولماسی لازم کلن اردونك اختلالجیلر النده بازیچه اولماسی و ضابطانك وظیفه‌لرندن باشقه هر شیله مشغول بولنماسی اوروپاجه هر امیدی سوندردی ، هر توجهی رفع ایتدی ؛ نفرت اویاندیردی . ایشته باشمزه کلنلر هپ بو حاللرك نتیجهٔ مستحقه‌سیدر . »

اولجه حقی پاشا قابینه‌سنه‌ده داخل اولان مشارالیه محمود مختار پاشانك اعتراف حقیقت وادیسنده یازمش اولدیغی بو ملاحظات بالاده تفصیلاً عرض ایتدیکم درت بچق سنه‌لك خطیئات و سیأتی دوغریسی بر پرنج اوزرینه فاتحه یازمق قبیلندن اوله‌رق پك بلیغانه تلخیص وافاده ایتمکده اولدیغی جهتله نظر امعان و بصیرتله مطالعه‌یه احرادر .

شرق اردوسك صوك استنادکاهی اولان چتالجه استحکاماتنه دور سابقده ریختیملر انشاسیله وضع و تعبیه ایدلمش اولان بیوك چاپده‌کی طوپلر اخیراً قالدیریله‌رق هر نه مطالعه‌یه مبنی ایسه ریختملری دخی تخریب ایدلمش اولدیغنه و یکیدن ریختیملر انشاسیله او چاپده طوپلر وضعنه زمان و امکان بولنه‌مدیغنه مبنی دائرهٔ عسکریه‌جه مذکور استحکامات اوکنده پیاده سپرلری انشا ایتدیریله‌رك اردوی همایونده قوللانیلان صحرا طوپلریله تجهیز و بونلری محافظه و اداره ایده‌جك قدر قوای عسکریه ترتیب و تعیین ایدلمش و باب عالیجه دخی اردوی همایونك تدارك

لوازم و احتیاجاتی و تنظیم سوقیاتی ایچون هر نه صورتله معاونت لازم ایسه هیئت وکلا کیجه کوندوز عقد اجتماعات ایله اتخاذ تدابیردن کرو طورمامشدر. هله کامل پاشا سنی سکسانی کچمش بر پیر اولدیغی حالده صدارته تعیین اولندیغی کوندن اعتباراً کیجه‌لری دخی باب عالیده یاتوب قالقه‌رق رفقاسیله برلکده عهدهٔ حمیته ترتب ایدن وظیفه‌یی قدرت بشریه‌نك یتدیکی مرتبه ایفایه چالشمشدر. آنجق بر مقتضای تقدیر الٓهی شرق و غرب اردولرینك اکثر قطعاتنجه مبادیٔ حربده باشلایان آثار هزیمت، عسکرك عمومنه سرایت ایدرك هر طرفده وقوعبولان محاربه‌لر رجعتله نتیجه‌لندیکندن احوال عمومیهٔ حربیه ایله نتایجی حقنده‌کی معلومات و مطالعات عسکریه بیلندکدن صوکره تدابیر لازمه اتخاذ اولنمق اوزره یکی و اسکی امرای عسکریه برکیجه باب عالی‌یه دعوت ایدلدی.

چتالجه استحکاماتنده‌کی مذکور بیوك طوپلرك قالدیرلمسی حربیه نظارتنده بولندیغی زمانه مصادف اولماسندن ناشی اسبابنی هیئت عسکریه میاننده بولنان محمودشوکت پاشا مرحومدن بالذات سؤال ایتدم. ایتالیا دونمماسنك بوغازی زورلاماسی احتمالی قوی اولدیغندن مذکور طوپلر ایله ادرنه استحکاماتنده موجود بیوك چاپده‌کی طوپلردن بعضلری قلعهٔ سلطانیه ایله بولایر استحکاماتنه نقل و تعبیه ایدیله‌رك بوغازك خطوط تدافعیه‌سی تقویه اولندیغنی سویلدی.

حاضر اولان امرای عسکریه حربك صفحاتی حقنده بیان معلومات ومطالعاتدن صوکره شکل حاضره نظراً یانیه، اشقودره و باخصوص ادرنه استحکاماتی دشمنه قارشی مدافعه‌ده ثبات و اقدام ایتمکده اولدیغی کبی شرق اردوسی بقیه‌سنك دخی چتالجه استحکاملرنده جمع و تحشیدیله هجوم اعدایه شدیداً مقاومت وچکمجه ترقوس طرفلرندن‌ده دونمما معرفتیله اردویه مظاهرت ایتمکدن باشقه چاره اولمایوب بو صوك تدبیر عسکرینك حاصل ایده‌جکی نتیجه‌یه وایجاب حاله کوره باب عالیجه‌ده تدابیر سیاسیه اتخاذ اولنمسی لازم کله‌جکنی درمیان ایتدیلر.

لوله‌برغوس هزیمتندن صوکره شرق اردوسی چتالجه استحکاماتنه عودت و اورادن دشمنه مقابله ایله ابراز صولت و شجاعت ایلدی و بالدفعات هجوم ایدن اعدایی تلفات کثیره ایله رجعته مجبور ایتدی. آنجق حربده اردونك استهلاکاتیله عودتی اثناسنده طرق عسکریه‌نك فقدانی و بلرانك کثرتی مهمات حربیه‌جه کلیتلی نقصان وضایعاته سبب اولدیغندن چتالجه استحکاماتنده‌کی طوپلرك آنجق بر قاچ کون انداخت ایدیله‌بیله‌جك کوللەلری قالدیغی بوحال ایله حربه دوام قابل اوله‌میه‌جغی باش قوماندانلق وکالتندن بیان واخطار اولنماسی اوزرینه عاجلاً کوللەلر تشدیرلمك اوزره طوپلری اعمال ایدن المانیا فابریقه‌لرینه مراجعت اولندیغی کبی طربزون و سائر محللرده موجودیتی خبر ویریلن او نوع کوللەلر جلب ایدیله‌رك ادارهٔ مصلحته غیرت اولندیسه‌ده تأمین

مقصده کفاتی اولمامقله برابر بحکمته‌الله تعالی او صره‌ده ظهور ایدن قولرا عاتی عسکر میانده محاربه‌دن زیاده تحریساته یاشلادیغی جهتله بای تخنك آن‌بان تقرب ایتمکده اولان تهلکه‌سنی برطرف ایتمك اوزره متارکه طلبنه مجبوریت حاصل اولدی.

بلغارلرك دخی مسافهٔ سفرك امتدادی جهتیله حسب الموسم مهمات و ارزاق نقلنده دوچار مشکلات اولدقلری کبی چتالجه یشکاهنده خیلیجه تلفات ویردکلریندن و خسته‌لك کندی اردولرنده‌ده باش کوستردیکندن متارکه‌یه محتاج ایدیلر. بناء علیه طرفین قوماندان و مرخصلری چتالجه‌یه قریب نخجیوانش کوینده بالاجتماع مذاکرهٔ صلحیه‌یه ابتدار اولنمق اوزره مدت معلومه ایله متارکه‌یه قرار ویردیلر.

بو صره‌ده دول معظمه ایشه مداخله ایدرك انکلتره خارجیه ناظری سیر ادوار غری‌نك تکلیفی وجهله مقدمات صلحیه‌نی مذاکره ایتمك اوزره دول مشارالیهمك لوندره‌ده‌کی سفراسنه‌ن مشکل بر قونفرانس انعقاد ایتدی. دول محاربه طرفندن دخی مرخصلر تعیین اولنه‌رق مذاکرات و مناقشات مدیده‌دن صوکره دولت عثمانیه مرخصلرینك اعتراضات شدیده‌سنه رغماً مریجك آق دکزه منصب اولدیغی محلك جهت شرقیه‌سنده‌کی ایتوزدن قره دکز ساحلنده‌کی مدیه‌یه قدر بر خط موهوم چکیله‌رك ادرنه داخل اولدیغی حالده آرناودلقدن ماعدا بتون روم ایلینك دول متفقه‌یه و کریدك یونانه ترکی و ایتالیالرك تحت اشغالنده‌کی اطه‌لردن ماعدا جزائرك تعیین مقدراتیله ارناودلغك تشکیل اداره‌سی خصوصلرینك دول معظمه‌یه حواله‌سی و متفرعاتی حقنده ویریلن قرار علاقه‌داران میاننده باب عالی‌یه‌ده تبلیغ اولندی.

حکومت حوصلهٔ جسیمك تحمل ایده‌میه‌جکی بو تکلیفه معروض اولنجه غایت مشکل بر موقعده قالدی. چونکه احوال مالیه و داخلیه‌مزله اردولرمزك بالتجربه تحقق ایدن عدم انتظامی ارکان حرب رئیسی عزت پاشا طرفندن ویریلوب مجلس وکلاده قرائت اولنان لایحه یوللو مطالعه‌نامه‌ده‌ده بیان اولندیغی وجهله حربك دوامنه قطعیاً مساعد دکل ایدی. هر درلو فداکارلق اختیاریله حربك بر آزدها تمدیدی جهتنه کیدلسه دخی مال و عسکر تلف ایتمکدن باشقه بر ثمره استحصالی امکان خارجنده ایدی. نته‌کیم کامل پاشا قاپینه‌سنی اسقاط ایله موقعنی اشغال ایدن محمود شوکت پاشا هیئت حکومتی شونی بونی صاتارق و بیك بلا ایله شورادن بورادن پاره تدارك ایدرك تکرار حربه کیرشدی. چتالجه ایلرویسنده و کلیبولی بولاری حوالیسنده عسکرجه مهم تلفات ویردکدن و استیناف حربه قدر مقاومتده ثبات ایدن ادرنه، اشقودره، یانیه مواقع مستحکمه‌سنی بر قاچ ملیون لیرا قیمتنده اولان بتون اسلحه و مهماتیله دشمنك نخجهٔ استیلاسنه دوشوردکدن صوکره سالف الذکر شرائط صلحیه‌یی عیناً قبول و امضایه مجبور اولدی.

برده حرب اثناسنده دول متفقه ایله چارپشمقده ایکن مذاکرهٔ صلحیه‌ده دول معظمه‌یی‌ده قارشیمزده بولدق . دیکر جهتدن هر درلو نواقصمزه رغماً دولتی حربه مجبور ایتمك ایچون اولجه افکار عمومیه‌یی تهییج ایله خلقه حرب ایسترز دیه فریاد ایتدیرنلر بشمدی‌ده صلح مسئله‌سنی اسقاط حکومته وسیله اولور ملاحظه‌سیله ترتیب مقدمات فساددن خالی دکل ایدیلر.

بناءً علیه کیفیت مجلس وکلاده عریض وعمیق مذاکره اولنه‌رق بو تکلیفی تمامیله رده امکان اولمایوب بعض موادینك منفعت دولته تقریباً تعدیلی موفقیاتدن معدود اوله‌جغنه و ادرنه شهری دولت عثمانیه‌نك قدیم بر پای‌تختی اولوب اوراده خیلی آثار مقدسهٔ اسلامیه موجود و تحریر نفوس جدوللرینه نظراً سکنهٔ ولایتك یوزده سکسان بو قدری مسلم اولوب ماعداسی صنوف سائره‌دن مرکب اولدیغی و بلغارلرك مرمره حوضه‌سنه تقربی آق دکز بوغازینك محفوظیتنی اشکال ایله بالاخره آوروپا موازنهٔ صلحیه‌سنی‌ده اخلاله سبب اوله‌بیله‌جکی ملاحظه‌سنه بناءً ادرنه‌نك قره آغاجدن اعتباراً بر حد تعیینیله اسویچره کبی مستقل و بی‌طرف برحکومت شکلنه افراغی و سکنه‌سنك برمنوال محرر اکثریت عظیمه‌سنی مسلمانلر تشکیل ایتدیکنه کوره دول معظمه‌نك انضمام رأیله مسلمان برحاکمك زیر اداره‌سنه تودیعی و آطه‌لره کلنجه ساقز ومدللی کبی اناطولی ساحلیله ارتباط تامی اولانلرك یونانه ترکی حالنده آیدین ولایتی وایوالق سواحلنده متوطن اولان روم اهالی ایله یونانلیلر آراسنده سائقهٔ همجنسی ایله قچاقچیلق و امثالی اخلال انضباطه باعث اوله‌جق احوال اکسیك اولمیه‌رق اوحوالی دخی ماکدونیا کبی برمنبع فساد ودولتجه غوائل متمادیه حدوثنه بادی اولاجغندن اول و آخر بیان اولندیغی وجهله ادرنه کبی اطه‌لرك‌ده کلیاً ترکنه موافقتده حکومت عثمانیه معذور اولدیغندن بو جهت نظر دقته آلنمق شرطیله اطه‌لر مسئله‌سنك دول معظمه‌نك رأی و تقدیر نصفتکاریسنه تودیعی و شرائط سائرهٔ صلحیه‌نك بالضروره قبولی صورتی تذکر اولنمش و ادرنه‌نك بر شکل بی طرفیه وضعی اساساً سیرادوار عمره‌ی طرفندن لوندره سفیری توفیق پاشایه محرمانه اخطار ایدلمش اولمسنه نظراً بو تکلیفمزك سفرا قونفرانسنجه قبول ایدیله‌جکی قویاً امید ایدلمش ایدی .

واقعا ادرنه‌نك بی‌طرف برحکومت اسلامیه شکلنه افراغیله بلغارلرك او جهتجه اولان آمال حریصانه‌سنه بر حد تعیینی و اطه‌لرك اکثر سکنه‌سی روم اولمق ملابسه‌سیله کندیلرینه اداره‌جه امتیازات مخصوصه ویریله‌رك حاکمیت سیاسیهٔ عثمانیه‌ده ابقالری او زمانده‌کی وضعیتمزه نظراً موفقیاتدن معدود اوله‌بیلیرسه‌ده قوجه بر روم ایلینك ترکی کبی اورتاده بر بادرهٔ وجدانسوز موجود اولدیغنه وکرچه قانون اساسی حکمنجه بو بابده بر قرار قطعی اتخاذی منحصراً هیئت مسئوله وکلایه عائد ایسه‌ده دولتك حیات ومماتنه تعلق ایدن بو مسئلهٔ مهمه‌ده حقایق احوال

افکار عمومیهٔ عثمانیه‌ده تمامیله انکشاف ایتمك و قابل اجرا داها نافع بر تدبیره کسب اطلاع ایدیلیرسه او جهت ترجیح ایدلمك و الحاصل مطالعات قاصرانه‌مزك اصابت و یا عدم اصابتی اکلاشیله‌رق اکا کوره اطمئنان قلب ایله تدابیر لازمه اتخاذ اولنمق موافق قاعدهٔ احتیاط اوله‌جغنه بناءً وکلای سابقه و هیئت اعیان ایله علمی ، عسکری ، ملکی و عدلی رجال دولتك رؤسا و متحیزینندن مرکب بر هیئت استشاردنك دعوت و جمعیله مداوله‌ٔ افکار اولنماسنی هیئت وکلایه تکلیف ایتدم . حربیه ناظری ناظم پاشا مسئولیتی منحصراً وکلایه عائد اولان بومسئله‌یه اعیان وسائره‌نك قاریشدیرلمسی جائز اولمادیغندن بحثله مخالفتده بولندی. صدراعظم کامل پاشا ایله وکلادن بر ایکی ذات دخی او جهته تمایل ایدنجه مقصد عاجزانه‌م اعیان و رجال دولتی مسئولیته تشریك اولمایوب مسئله‌نك اهمیت عظیمه‌سنه مبنی امر مسنون استشاره‌یه رعایت و کندی فکرلرمزی آراء صائبه ایله تنویر ایدرك مهما امکن خطادن مباعدت ایچوندر.

بوده دأب قدیم دولته موافقدر. قبول بیورلمادیغی تقدیرده ایشدن چکلمکلکم ضروریدر کلام قطعیسیله صورت اصرارده بولندیغمدن ناظم پاشادن باشقه وکلا رأی عاجزانه‌مه اشتراك ایتمکله صدراعظمك بعض تعدیلات ایله تنظیم ایتدیکی دفتر موجبنجه کیفیت لدی العرض مقرون مساعدهٔ سنیهٔ تاجداری اوله‌رق تعیین اولنان کونده دعوت اولنان ذوات ایله بشکطاش ساحلسرای همایوننك اوست قات صالوننده اجتماع ایدلدی. یالکز محمود شوکت پاشا ناظم پاشا وادیسنده سرد اعتراض ایله دعوت واقعه‌یه اجابت ایده میه‌جکنی باتذکره صدر اعظمه بیلدیردی .

ذات شوکتسمات شهریاری ولی عهد سلطنت وشهزادهٔ جوانبخت یوسف عزالدین و وحیدالدین و عبدالمجید افندیلر حضراتنی مستصحباً صالونه ناظر براوظه‌ده بالذات استماعه تنزل بیوردقلری و اعیان رئیسی سعید پاشا ایله صدر سابق غازی احمد مختار پاشا دخی اجتماعه داخل اولدقلری حالده دولت علیه‌نك احوال عسکریه وخارجیه ومالیه‌سی حقنده ناظرلری طرفندن هیئت مجتمعه‌یه ایضاحات کافیه ویرلدکدن وجمعیته منسوب وغیرمنسوب بعض ذوات ایرادنطق ایله حال وحقیقت مسئله‌یی تشریح و تنویر ایتدکدن صوکره صلحك قبول و عقدی ضروری اولدیغنه ــ حربك علی الاطلاق دوامی لزومنی درمیان ایدن باش مدعی عمومی حقی بکله اوکا تبعیتده بولنان اوچ بش رأی مخالفه قارشی ــ اکثریت عظیمه‌ایله قرار ویرلدی. اینماندن بعضیلری بوقرارك ضبط وامضا ایدلمسی لزومنی اخطار ایتمش ایسه‌ده طرف عاجزانه‌مدن بو هیئت مدعوه مسئولیتده مشترك اولمایوب محضا افکار وکلانك موقع اصابتده اولوب اولمادیغنی تقدیرایچون دعوت اولندقلرندن قرار واقعك امضاسنه لزوم اولمادیغی بیان اولنماسی اوزرینه تحریر وامضادن صرف نظر ایدلدی.

دول معظمه‌یه ویریله‌جك جوابی نوطه‌نك مجلس وکلاجه جریان ایدن مذاکره وجهله

اسولا تنظیمی اوکون خارجیه ناظری نورادو تکیان افندی یه توصیه ایدیله رك فردا سی صباح
مجلس وکلا باب عالیده انعقاد ایلدی .

ناظر مشار الیهك فرانسزجه قلمه آلمش اولدیغی نوطه مسوده سی برای ترجمه دائره خارجیه یه
کوندریله رك چند ساعت صکره ورود ایدن نسخهٔ مترجمه سی مجلسجه قرائت ایدیله جکی اشاده ـ که
صدر اعظم کامل پاشا بعض ارادات سنیه یی تبلیغ ایچون باب عالی یه کلمش اولان مابین همایون باش
کاتبی علی فؤاد بکله کورو شمك اوزره صدارته مخصوص اوطه یه کیتمش ایدی ـ باب عالیدن بیوك
صفه سنده بر کورولتی استماع ایدلمسی اوزرینه دخال حربیه ناظری ناظم پاشا تحقیق ماده ایچون
مجلسدن خارجه چیقدی . متعاقباً سلاح سستری ایشیدلکله بقیه وکلا بهت وحیرت ایچنده قالدی .

بتقدیر الله تعالی حربك اکتساب ایتدیکی مشکل معکوسدن بالاستفاده هیئت وکلانی اسقاط ایله
زمام اداره یی الله آلمق فکر و وتشبثندن خالی اولمیان رجال جمعیت برکون اول مابین همایوندهٔ
اجتماع ایدن هیئت استشاره نك تصویبی وجهله مذاکرهٔ صلحیه یه کیریشلمك اوزره دول معظمه نك
نوطه سنه جواب ویرلمش اوله جغی تخمین وبونی تجاوزه وسیله عد ایدرك شرف افندی سوقاغنده
ترتیب و تهیه ایتمش اولدقلری تخمیناً یکرمی اوتوز قدر اشخاص مسلحه یی وقت مصرده بغته
باب عالی یه سوق و ادخال و بیوك صفه ده جمعیته محالفتیله معروف اولان صدارت یاورلری نافذ
و حربیه نظارتی یاورلری قبریسی زاده توفیق بکلری قتل و افنا و کندیلرندن دخی نجیب نامنده
بر شخصی فدا ایتدکدن صکره جماعت مرقومه طلعت و انور بکلر ایله برلکده صدارت
دائره سنده کی کچوك صفه یه کیروب اوراده حاضر و بو جماعته منتظر اولان حربیه ناظری ناظم
پاشا ایله قپو یانده بولنان سیویل پولیس قومیسیری ده همان رووولورله شهید وصدارته مخصوص
اوطه ده برمنوال محرر مابین همایون باش کاتبیله ملاقات ایتمکده اولان صدر اعظم کامل پاشا تهدید
ایدیله رك بر استعفانامه یازدیرلمش ومذکور استعفانامه یی مشار الیهمادن انور بك ـ که اخیراً حربیه
ناظری اولان انور پاشادر ـ بالاستصحاب حضور همایونه تقدیم ایله محمود شوکت پاشانك صدارته
تعیینی خصوصنه مساعدهٔ سنیهٔ ملوکانه یی استحصال ایتدکدن صوکره باب عالی یه عودتله تبدیل
وکلا وقوعه کلدیکنی تبلیغ وصدر جدیدك ورودینه قدر هیئت سابقه نك عودتلرینی تأخیر ایتمشلردر .

کیجه وقت عشادن صوکره محمود شوکت پاشا باب عالی یه ورود ایدرك شهدانك تعشکرلری
محل آخره نقل ایله وکلای سابقه ده فاصله ایله برر ایکیشر عودته ماذون اولدی . صدر مشار الیه
سامی کامل پاشا ایله بو غامجزاده عدلیه نظارتنه انتخاب ایتمش اولدیغی ابراهیم بك وسلطنت بك
احترامکارانه بعض تبلیغاته بولندیغی کی نصف اللیله احضار طعام ایله ده اکرام ایتدکدن صکره
صباحه قارشی ترفیق اولنان برر ضابط ایله مأوا الریمره عودت ایدلدی .

فقط حقیقتك حالی اولمق كامل پاشا قابینه‌سنك ادرنه‌یی بلغارلره ترك ایله مجبور ناشی
فوراً ملتك موقع اقتدارندن اسقاط ایدلدیكی داخلیه نظاری مقامندن تاغرافله ممالك عثمانیه‌یه
اعلان و لسان رسمی ایله اسكی قابینه‌یه عظیم برتهمت ایله آیدلدی . چونكه نجوای نوطه‌نك
صورت مترجمه‌سی حضور مجلس و كلاده قرائت كتب قطعیت ایتمه‌مش و بونده ادرنه‌نك بلغارلره
ترك‌نه موافقتی مشعر بركلمه بولنمایوب بالعكس بی طرف برحكومت اسلامیه‌نك افراغیه آق
دكز بوغازینك تأمین محفوظیتی صورت تكلیفده درج اولنمش ایدی .

نظر اعتبار اشتغال‌ندركه حكومت جدیده حركت واقعه‌سی انظار عمومیه‌یه مسروح كوستریلمك
ایچون سلفی اولان قابینه‌یه غرور و اسناد ایتدیكی تهمت و قصوری بلا آجره كندیسی اختیاره مجبور
اولدی . زیرا متاركه‌یی فسخ ایله حربه دوام و بو یوزدن مال و عسكر چه پك چوق ضایعات و تلفات ایله
انواع مشكلاتی اقتحام ایتدیكی حالده هیچ برشیئه موفق اولامه‌رق نهایت اورو پالیلرك تكلیفی
ایتدیكی مدیه اینورنه خطه‌ندن اوتانستك یعنی ادرنه داخل اولدیغی حالده بوتون روم ایلینك
دول متفقه‌یه ترك‌نی قبول و امضا ایلدی . واقعا معاهده‌نك امضاسندن برآز مدت مرور كرده
ادرنه استرداد اولوندی . فقط ترك اولنان اراضی‌نی تقسیم مسئله‌سندن دولایی دول مذكوره
بینده ظهور ایدن نزاع خرابی انتاج ایدیكندن بلغارلرك سالف الذكر معاهده‌نامه‌نك باب عالیجه
قبول و امضا ایدلمسنه و ناظم معاهده اولان دول معظمه‌نك حمایه طبیعیه‌سنه استناداً ادرنه
استحكاماتنده‌كی عسكرلریمز ضرب حدودیه سوق ایله ادرنه حوالیسی تخلیه ایتمه‌ندن بالاستفاده
عثمانلیلره مخصوص اولان حمیت و حماست فطریه ایجابجه چتالجه‌ده‌كی اردوی همایونك برسرعت
خارقه ایله ادرنه‌یی اشغال ایتمسی بو امت مرحومه حقنده برعنایت مخصوصه الهیه اولدیغی شك
و شبهه‌دن وارسته‌در .

بو عنایت صمدانیه عامه عثمانیه‌یه باعث مسرت عظیمه اولدیغی كبی وكلای حاضره‌یی دخی
غایت مشكل و وخیم برموقعدن قورتاردیغی ایچون كندیلر نجوده بادی شكر عظیم اولمق لازم كلیر .
بو قسمه ظاهره بیان عوامه قارشی ادعا اولندیغی وجهله وكلای مشار الیهم ایچون هیچ برفائده
موجب فخر و مباهات اولامازدی . چونكه كندی زمان اداره‌لرنده دیمك حرباً الیزدن آلدیغی
برپلده مستحكمه‌یی اینه‌كندیلری ترك موافقته اولوله‌كی معاهده‌یی امضا ایتدكدن صوكره
دشمن عسكرلرندن خالی اولدیغی برزمانده اردوی همایونك سلاح استعمال ایتمكسزین اشغاله
موفق اولمامشی هیچ برصورتله فاتحلك شرف و مزیتی قازاندیره‌مز .

دیكر جهتدن دول معظمه‌نك احكام معاهده‌یه رعایت اولنمامشی حقنده واقع اولان اخطارات
و تبلیغاتنه قارشی اظهار جلادت و متانت ایدلمش اولمقله‌ده افتخاره محل بوقدر زیرا سالف البیان

اوندره معاهده‌سنك عقد و امضا ایدلمسی متعاقب بالقان حکومتلری بیننده‌کی اتفاق مبدل شقاق اوله‌رق آرالرنده حرب ظهور ایتمش و رومانیا دولتی دخی استفاده قصدیله ایشه مسلحاً مداخله ایدرك معاهدهٔ مذکوره حکم و قوتدن اسقاط ایدلمش اولدیغندن دول معظمه‌جه مقررات واقعه‌نك قوهٔ جبریه ایله تأییدی جهتنه کیدلمیه‌جکی پك بدیهی ایدی. بناءً علیه بوقابینه‌نك موقنده باشقه هر هانکی قابینه بولنسه بوفرصتدن بلکه دها زیاده استفاده ایده‌جکی اصحاب عقول نزدنده موجب تردد دکلدر .

حتی تکلیفات صلحیه کامل پاشا قابینه‌سنده مذاکره اولنورکن ادرنه و مستقل آرناودلقدن ماعدا مع التأسف دول متفقه‌یه ترکی مجبوریتنده بولندیغمز اراضینك دول معظمه‌یه تودیع و احاله‌سی عزت نفس ملیمزجه صورت دیکردن دها اهون اوله‌جغی مطالعه‌سنی درپیش ایلدیکمده کامل پاشا مرحوم؛ بالقانلیلره ترکی حالنده تقسیم اراضیجه اویوشه‌میه‌رق بینلرنده حرب و جدال ظهوری اغلب احتمال اولدیغندن او وقت اراضیٔ متروکه‌نك اقسام مهمه‌سنی استرداد بزم ایچون قولایلاشیر جوابیله کهانت سیاسیه ابراز ایتمش ایدی .

کامل پاشا قابینه‌سنك حاضرلادیغی جوابی نوطه ایله محمود شوکت پاشا قابینه‌سنك قبول و امضا ایتدیکی معاهدهٔ صلحیه مقایسه ایدیلیرسه حقیقت حال دها واضح صورتده انکلاشیلیر . کامل پاشا قابینه‌سی مذکور نوطه موجبنجه صلحی عقد ایده‌بیلسه ایدی دشمنه مقاومتده ثبات ایدن ادرنه ، یانیه و اشقودره استحکاماتنده‌کی عساکر عثمانیه سلاحلری اوموزنده اوله‌رق منتظماً عودت ایده‌جك و مذکور استحکاملرده اولان و ایکی اوچ ملیون لیرا قیمتنده بولنان اسلحه ومهمات طبیعی حکومت سنیه‌یه عائد اوله‌رق نفوس و ماله اخیراً وقوع بولان ضایعاته‌ده محل قالمیه‌جق ایدی . حال بوکه محمود شوکت پاشا قابینه‌سی درت بش آی قدر بلافائده حربه دوام ایتمکله ملت عثمانیه‌نك دوش تحملنی ازمکده اولان دیونی تزیید و کلیبولی جواریله مواقع سائرهٔ حربیه‌ده بیکلرجه اولاد وطنی تلف وضایع ایدرك سالف الذکر ادرنه و یانیه و اشقودره قلعه‌لرینی‌ده اسلحه و مهماتیله دشمنك پنجهٔ استیلاسنه ترك و تسلیم ایتمکدن باشقه نه قازاندی؟

پلونه مدافعه‌سندن صوکره تاریخ عسکریمزی تزیین ایده‌جك صورتده آیلرجه دشمنه دلیرانه مقاومتله احراز شرف و شان ایدن ادرنه قهرمانلری عاقبت دوچار اسارت اوله‌رق بر خیلیسی دشمن مملکتنده سفالتله تلف اولدی و ادرنه‌نك حرباً استیلاسی سببیله او حوالیده‌کی اهالیٔ مسلمه‌نك بر چوغی اطفال و نساسنه وارنجه دشمنك تیغ غدرینه هدف اولدی .

نظر انصاف ایله باقیلیر و عادلانه محاکمه ایدیلیرسه روم ایلی‌یی ضایع ایدن غازی احمد مختار و کامل پاشالر قابینه‌لری اولمایوب بالاده تفصیلاً شرح و بیان اولندیغی اوزره اوتوز بر مارت

حادثه‌سندن صوکره زمام اداره‌یی ید استقلالنه آلان و سوء اداره و خطیئات سیاسیه‌لریله اشبو محاربه‌نك اسباب ظهورینی تماماً حاضرلیان اتحاد قابینه‌لری اولدیغنه حکم ایتمه‌مك قابلیدر ؟

محمود شوکت پاشا بو قابینه‌لره داخل ایدی . بو صلح مشئومی عقد و امضا و روم ایلی‌یی رسماً دول متفقه‌یه ترك و فدا ایدن مشارالیهك تحت ریاستنده اعضا صفتیله بولنان هیئت حاضره وکلا ایدوکی محل تردد و اشتباهمیدر ؟

ادرنه‌نك استردادی بو سیئاتی ستر و امحا ایده‌مز. آنفاً اشارت اولندیغی وجهله او براس طبیعی ایدی و موقع اقتدارده هرکیم بولنسه عنایت حقله ظهور ایدن بو فرصتدن استفاده ایتمسی ضروری ایدی .

انصاف بیورلسون بو حقایق میدانده و قصده قریب مسامحات ایله طرابلس غرب و بنغازی‌کبی قوجه برقطعهٔ اسلامیه‌یی ایتالیالیلرك استیلا ایتمسنه سبب اولان حقی پاشا قابینه‌سنك دیوان عالیجه اجرای محاکمه‌لری طلبنی حاوی یکرمیدن زیاده مبعوث طرفندن ویریلن تقریر ایله اوراق مثبته‌سی مجلس مبعوثان اوراقی میاننده طورمقده ایکن دولتك داخلاً اختلال و خارجاً جنك و جدال ایله مشغول و بو احوالك روم ایلی جهتنجه‌ده حاضرلامقده اولدیغی بر حرب هائلك ظهوری تهلکه‌سنه معروض اولدیغی بر زمان فترتده حمیةً بار عظیم اداره‌یی درعهده ایدن غازی احمد مختار و کامل پاشالر قابینه‌لرینه شکله عائد بعض قصورلر اسنادیله تحمیل مسئولیته چالیشمق و اصل مسبب و مظنون علیه اولانلری موقع عز و اقبالده بولندیرارق اونلرك ستر قصور و تهمتلرینه خدمت ایتمك عدالت اسلامیه و نصفت عثمانیه ایله قابل توفیقمیدر؟

مجلس مبعوثان دردنجی شعبه‌سنك غایت مهم اولان بومسئله‌ده غازی احمد مختار پاشایه وثائق رسمیه‌یی تتبع ومطالعه‌یه امکان براقیه‌جق صورتده یالکز برساعت مهل[*] اجراسیله استجوابات و علی‌جناح الاستعجال بر ایکی کون ظرفندن یاپدیغی سطحی تدقیقات اوزرینه سنین کثیره‌دنبری دولت علیه‌یه صداقت و استقامتله خدمت ایتمش وفلله‌الحمد صحیفهٔ ناموس و حیثیتلری هیچ بر صورتله لکه‌لنمه‌مش اولان قدمای رجالك صرف غرض و انتقام حسیله دیوان عالی‌یه سوقنه قائل اولان مبعوثانه توجیه خطاب ایده‌جکم :

ای مبعوثین محترمه! فطرةً حائز اولدیغکز فطانت وکیاست ودوائر انتخابیه‌کزجه قزاندیغکز اعتماد و امنیت سببیله بوکون جمله عثمانلیلرك وکیل و مبعوثی و بو امتك مدافع حقوقی عد

[*] عین مبعوثانك حرب عمومیدن صوکرا بتون مملکتك شو حاله کیرمسنه سبب اولان اتحاد و ترقی حکومتنی دیوان عالی‌یه سوق ایلك اوزره استجوابات کونلرله اوزامسنه مساعد بولنمسی عجبا بو مبعوثلرك حسن نیتلرینه‌می دلالت ایدر؟

طابع

اولنیورسکز. اجدادمزك عزم و همتیله فتح و استیلا ایدیلن روم ایلینك کاملاً الدن چیقماسی اسبابنی تحری ایله مسئولیتنی طلب ایتمك حق و وظیفه‌کز ایجابیدر. فقط بالاده تفصیل ایتدیکم وقایع بتون حقایقیله علم و عرفانکزه خفی اولمادیغی حالده ناصل اولو یورده دوچار اولدیغمز ضیاع الیمك کافهٔ مسئولیتنی عجز و ضعف ایله توصیف ایتدیککز بو ایکی قابینه‌یه تحمیل ایتمك ایستیه‌یورسکز. منتخبلریکز سیزه ایراد سؤال ایله «طرابلس و بنغازی قطعه‌لری ممالك عثمانیه خارجنده و ارض موات حکمنده‌می ایدی، بو مبارك قطعه‌لرکه سکنه‌سی روم ایلی کبی اقوام مختلفه‌دن اولمایوب صرف مسلماندر. روم ایلینك فتح و استیلاسندن التی یدی عصر مقدم دائرهٔ نجاتبخشای اسلامیه و بالآخره حوضهٔ حکومت عثمانیه‌یه داخل اولمشدی، دها دون ایتالیالیلرك استیلاسیله الیزدن چیقدی. بوکا سبب یکانه ایسه حقی پاشا قابینه‌سنك خطیئات مسامحاکارانه‌سی اولدیغنی بنه سیزك کبی مبعوثلر ادعا ایدرك ایلك مجلس مبعوثان ریاستنه ویردکاری تقریر هیئتجه قبول اولنه‌رق برای تحقیق بر انجمن مخصوصه حواله ایدلدی و تحقیقات واقعه‌ی ادعانك اصلاتنی کوستردی. سیزدن برخیلیکز اوجلسده مبعوث صفتیله بولونیور ایدیکز.

بلکه ایچکزده او تقریرده امضاسی اولانده واردر. شیمدی ملتك حقوقنه تعلق ایدن و حقیقتده یالقان محاربه‌سنی تولید و تسهیل ایلین اسبابك ایك مهم و مؤثری اولان او مسئله‌ده اغماض عین ایله التزام سکوت ایتمه‌کز عجبا حقی پاشا قابینه‌سی اعضای مهمه‌سنك الیوم موقع اقتدارده بولنمه‌ندن می نشأت ایدیور؟ غازی احمد مختار و کامل پاشالر قابینه‌لرنده حربیه ناظری و اثنای حربده باش قوماندان وکیلی اولمالرندن ناشی پاشالرجه مسئولیتك کندیسنه توجهی طبیعی اولان ناظم پاشا ایله ایکنجی قابینه ریاستنده بولنان کامل پاشا بو عالم فنادن ال چکدیلر. مدت مدیده بو دولته خدمتلری و ناموس حیثیتلری قابل انکار اولمیان بقیهٔ اعضانك حسب البشریه اجتهاداً بعض قصورلری اولسه‌یله حسن نیتلری محل اشتباه اولمادیغندن بتون سیئات سابقه‌یه ترتب ایدن مسئولیتلری؛ ایکی اوچ کونلك تحقیقاته بناءً بونلره تحمیله قالقشمق قاعدهٔ عدل و بی طرفی‌یه ناصل توفیق اولنور؟ نطق همایونده تشکیل اولندیغی بیان بیوریلان دیوان عالیٔ عسکری هنوز اجتماع ایله اسباب هزیمت حقیله تعین ایتمدیکی حالده او جهتی هیچ موضوع بحث ایتمیه‌رك یالکز بو ایکی قابینه‌نك تحت محاکمه‌یه آلنمالری حقنده کوستردیککز استعجال حقکزده حاصل ایتدیکمز امنیت و اعتماد ایله عهدهٔ کفایتکزه تودیع ایتدیکمز اماتی حسن استعمال معناسنه حمل ایتدیله بیلیرمی؟ دیرلرنه نه جواب ویرسکز؟

بلغارستانی اخیراً متفقلریله بیلرنده وقوع بولان محاربه‌دن دولایی کشوف و دانه‌ف قابینه‌لرینك

تحت محاکمه‌یه آلنماسنی سزدن برقاچ آی اول طلب ایتدی . صوبرانیاده مدت مدیده مذاکرات وتحقیقات اجرا اولندی. ظن عاجزانه‌مه‌کوره هنوز برقرار ویریله‌رك دیوان‌عالی تشکیل اولنه‌مادی. دائرهٔ تمدنه یکی آیاق آتان بلغارلرك تحریٔ حقیقت و اجرای عدالت خصوصنده کوستردکلری شو اهتمام بزم ایچون موجب عبرت و انتباه دکلیدر ؟

شبهه یوق که تاریخ بو وقایعی بی‌طرفانه تدقیق و محاکمه ایله بتون حقایقی میدانه قویه‌جق وعلی‌الخصوص محکمهٔ کبرای آلهیه بو دعوالری ریب و ظنوندن عاری اوله‌رق کمال عدل ایله فصل و حسم ایلیه‌جکدر. و سیعلم الذین ظلموا ای منقلب ینقلبون . مدافعه بحثنه کلنجه غزته‌لرده منظور عاجزانه‌م اولدیغی وجهله احمد مختار و کامل پاشالر قابینه‌لری حقنده موجب اتهام اولمق اوزره مجلس مبعوثان ریاستنه ویریلن تقریرلرده مندرج مواد ایله دردنجی شعبه طرفندن علاوةً ایراد ایدیلن سؤاللره مدافعهٔ ابتدائیه اولارق بروجه آتی اتیان جوابه ابتدار اولنور :

اولا شوراسنی عرض ایده‌یم که دولت علیه‌نك مجرای امور سیاسیه‌سی مقام صدارتله خارجیه نظارتی اولدیغی کبی قوای بریه وبحریه‌نك سوق اداره‌لری‌ده حربیه وبحریه نظارتلرینه عائد اولدیغندن بونلرك دائرهٔ صلاحیتلری داخلنده اولان موادی مستقلاً تمشیت و اجرا ایتملری و بوندن تولد ایده‌جك مسئولیتك کندیلرینه عائد اولماسی طبیعیدر. فقط دولتك احوال عمومیه‌سنه تعلق اعتباریله هیئت وکلاجه مذاکره‌یه توقف ایدن و یاخود مقام صدارتدن محتاج استیذان مواد حقنده نظارت مذکوره‌دن یازیلان تذاکر طرف صدارتدن هیئت وکلایه تودیع و حواله اولنورسه هیئتجه بالمذاکره اتخاذ اولنان قرارلر ضبط ایدیله‌رك وکلا جانبندن امضا ایدلمك مرعی اولان اصول و تعامل قدیم مقتضاسی اولدیغندن بوندن تولد ایده‌جك مسئولیت‌ده هیئت مشارالیهایه راجعدر . بناءً علیه مواد مشتکابهایه متعلق ضبطنامه‌لرك اول امرده تدقیقیله واضع‌الامضا اولان ذواتدن ایضاحات طلب ایتمك و اکا کوره امضا صاحبلرینك مسئولیت و یا برائت شقلرندن برینه قناعت وجدانیه حاصل ایتدکدن صوکره اتهاملری ایجاب ایدیبورسه او یولده فذلکه تنظیم ایلمك قاعدةً و عدالةً مقتضی اولدیغی کبی مرور زمان ایله وقایع تماماً خاطرده قالمیه‌جغی جهتله ایشی تمامیله احاطه‌دن صوکره ایضاحات کافیه اعطا ایده‌بیلمك اوزره مذکور ضبطنامه‌لرك امضا صاحبلرینه‌ده ارائه‌سی ایجابات معدلتدندر .

چونکه علم یقینه مستند اولمیان جوابلر تامین وجدان ایده‌میه‌جکی مثللو امضاسی تحتنده بولنمیان مواددن دولایی وکلادن بر ذاتی اتهام اسناد مالم یکن ایله مسئولیتنی التزام مناسنه محمول اوله‌جغندن قانون عدالته منافیدر .

ایشته بو اساسك محفوظیتی شرطیله عرض ایدرم که برنجی تقریرك « ارکان حربیه طرفندن

اردونك بالقان متفقلرینه قارشی موفقیتله حرب ایدمجك برحالده بولنمادیغی اکیداً بیلدیرلدیکی حالده اعلان حرب ایدلسی » قضیه‌سندن عبارت اولان ایلك ماده‌سنك حاکی اولدیغی اخطار اکر واقع ایسه هیئت وکلایه تبلیغ اولنمادی .

بالعکس باب عالی‌یه جلب ایله رأیلری استفسار اولنان ارکان و امرای عسکریه‌دن ازمیر فرقهٔ جنودیه‌سی قوماندانلغنده بولنمش اولان عبداه پاشا اردونك عدم انتظامی سببیله حربه استطاعتمز اولمادیغنی درمیان ایدوب دیکرلری و باخصوص محمود شوکت پاشا حربیه نظارتنده بولندیغی مدتجه تشکیلات جدیده اجراسیله عساکر عثمانیه‌یی حال انتظامه قویه‌رق مبالغ عظیمه صرفیله کافهٔ لوازمنی تهیه و اکمال ایتمش اولدیغندن و دول متفقه‌نك مواقع حربیه‌یه سوق ایده‌بیله‌جکلری آلتی یوز اللی بیك عسکرك یوز بیکی اردو خدماتنده بولنه‌جغی جهتله بالفعل حربه اشتراك ایده‌جك بشیوز اللی بیك کشی‌یه مقابل ادرنه و روم ایلینك جهات سائره‌سنده بولنان اردولرمزك موجودیتی درت یوز اللی بیك نفره ابلاغ ایدرك باذالله تعالی ادرنه و یانیه و اشقودره استحکاماتیله برلکده دشمنه مدافعه قابل اولوب فقط اکمال نقصان ایچون سوقیات جدیده احراسی اون سکزکونه متوقف بولندیغندن بحثله بومدتك تمدید مذاکرات سیاسیه‌ایله قازانلمسی اقتضا ایده‌جکنی افاده ایتدیلر. بو بابده تنظیم ایتدکلری ورقه‌یی یالکز محمود شوکت پاشا بروجه بالا معذرت سردیله امضادن استنکاف ایلدی .

مع هذا هیئت وکلا استطاعت مالیه‌نك فقدانیله اسباب سائرهٔ معروضه‌دن ناشی حربدن صوك درجه مجتنب ایدیسه‌ده بالقان حکومتلری اساساً تصور و تصمم ایتدکلری روم ایلی مقاسمه‌سنی حیز فعله کتیرمك ایچون بیننده عقد اتفاق ایله تماماً حربه حاضرلانمش و دولت علیه‌نك داخلاً وخارجاً وقایع مدهشه و مسائل مزعجه ایله مشغول و قوای عسکریه‌مزك سنه‌لردنبری یمن وکرك و حوران و آرناوودلق حادثاتی سببیله یورغون اولماسندن استفاده فرصتنی فوت ایتمامك عزمنده اولمالری صلحك محافظه‌سنی مرتبهٔ استحاله‌یه کتیرمش اولدیغندن اوروپا رجال سیاسیه‌سنك دخی تصدیق و اعتراف ایتدکلری وجهله حکومت عثمانیه منعی ناقابل برحرب هائل قارشیسنده بولندی و دفع صائل مجبوریتنده قالدی .

مسئله‌نك حلی دول معظمه ایله مذاکره‌یه انحصار ایتسه ایدی البته بر چاره بولنه‌رق بو بلیه‌دن قورتلمق قابل اولوردی . فقط باب عالی ایله دول معظمه سفراسی بیننده مذاکره جریان ایتمکده ایکن حکومات متفقه‌نك ماکدونیا اصلاحاتنه اشتراك ایتمك و همان عسکرمزی طاغتمق اوزره ویردکلری سالف البیان اولتیماتومی قبول ایده‌جك برعثمانلی قابینه‌سی تصور ایدیله‌بیلیرمی؟ و بلاحرب روم ایلی‌یی دشمنه تسلیم ایتمك و پایتخت تهلکه‌یه القا ایلمکدن باشقه بر معنایی تضمن

ایتمین بوتکلیفی قبوله افکار عمومیهٔ عثمانیه رضا کوستررمی ایدی؟ حالبوکه زقاقلرده برطاقم خلق «حرب ایسترز یا ایا صوفیه یا اولوم» دیه فریاد ایتدیریله‌رك افکار عمومیه تهییج ایدلمکده ایدی. واقعا بو تحریکاته اهمیت ویرلمدی لکن سوق مصلحتله وقوعی تقرب ایدن حربك اوکنی آلمق قابل اولمیه‌جغی تحقق ایدنجه دولت وملتك محافظهٔ شرف وناموسی مقصدیله حکومات متفقه‌نك اولتیماتومنه جواب مقامنده سفیرلرینك پسابورطلری اعطا اولنه‌رق قطع مناسبات صورتی اختیار ایدلدی رسماً اعلان حرب اولنمادی.

اکر غازی احمد مختار پاشا قابینه‌سی بالقانلیلرله محاربه‌یی آرزو و ترویج ایتمش اولسه ایدی اونلردن اول استحضاراتنی اکمال ایله سفربرلك اعلان ایدر ایدی. ظهور مسئله‌دن صوك کونلره قدر محافظهٔ صلح و مسالمته چالشدیغی حالده احوال معروضه‌دن ناشی موفق اولنه‌مدی. بناءً علیه حقیقت حال نظر دقته آلنه‌رق انصاف ایله تأمل و محاکمه اولنورسه مذکور قابینه بو صورتله اتهام ایدیله‌مز.

تاریخ عثمانی ناطق اولدیغی اوزره بوکون مجارستانك پای تختی اولان پشته‌دن اعتباراً قریم قطعه‌سنی و بتون قره دکز حوضه‌سیله روم ایلی و اناطولی و عربستان و فاسه قدر آق دکز سواحل جنوبیه‌سنده‌کی اراضی و بلدانی احتوا ایدن ممالك وسیعه‌مزدن بر چوق قطعاتی دور انحطاطمزك مبداندن بری متمادیاً ضایع ایتدیکمز کبی روم ایلی قطعه‌سنی‌ده حقیقتده ایاستفانوس معاهده‌سیله الدن چیقاردق.

چونکه قطعهٔ مذکوره‌نك شمالاً حدود طبیعه‌سنی تشکیل ایدن طونه نهری ایله بالقان سلسلهٔ جبالی کبی خطوط مدافعه‌یی غیب ایدرك قلبکاهمزده بر بلغار حکومتنك تشکل ایتمسی و صرب یونان ایله قره طاغك کسب وسعت و اقتدار ایلمسی اوزرینه روم ایلینك بقیهٔ اقسامنده حاکمیت عثمانیه‌یی محافظه ایتمك متعسر ایدی. انکلتره حکومتنك مداخله و غیرتیله عقدینه موافقیت حاصل اولان برلین معاهده‌سی روم ایلینك بزه تخصیص اولنان قسمنده حاکمیتمزی ادامه ایده‌بیلدی. اوندن صکره بلغارلرك تحریکیله حصوله کلن و او قوتله دوام ایدن ماکدونیا اغتشاشاتی مداخلهٔ اجنبیه‌یی دعوت ایدرك بالاخره روالده ایکی حکمدارك وقوع ملاقاتیله روم ایلینك تقسیمی شایعه‌سی اوچنجی اردوی همایونی ایقاظ ایلدیکندن بر تدبیر عاجل اولمق اوزره اعلان ایدیلن مشروطیت بو تصورك‌ده موقتاً اجراسنی تأخیر ایلدی. مشروطیتك اعلانیله تجدد سلطنتدن صکره زمام اداره‌یی ید استقلالنه آلان حکومت اتحادیه اول با اول مناستر و قوصوه و سلانیك ولایتلرنجه زمانك کوستردیکی احتیاج مبرمه موافق اصلاحات جدیه اجراسیله ماکدونیاده ساکن عناصر مختلفه‌یی بر مرتبه ممنون و آوروپا افکار عمومیه‌سنی

خشنود ایتمش اولسه ایدی بالقان اتفاقنك حصولیله روم ایلندن الیزده بولنان یرلرك حاکمیت عثمانیه‌دن فی‌الحال نزعی قابل اوله‌مزدی .

درت سنه‌دن زیاده دوام ایدن شوزمان فرصتی اتحاده منسوب قابینه‌لر بیهوده ضایع ایتدیلر .

اصلاحات نامنه انکسار قلوب ایله تزیید اعتراضاته سبب و خزینهٔ دولته بار اولمقدن باشقه هیچ بر فائده‌سی کوریله‌مه‌ین تنسیق مأمورین و تصفیهٔ رتب عسکریه ایله و بر طرفدن دخی تشکیل رقبا و مخالفین ایچون فوق‌القانون تدابیر زجریه ایله اوغراشدیلر . اوروپادن میلیونلرله باره استقراض ایدرك یاپیلان تشکیلات و تجهیزات عسکریه‌نك قیمت و ماهیتی بالقان محاربه‌سیله تعین ایتدی . چونکه مواقع حربیه‌یه سوق اولنان عساکر محمود شوکت پاشانك تشکیل و تنظیم ایتدیکی اردولر و بونلری اداره ایدن امرا و ضابطان ایسه ارکان حربیه‌سنه وارنجه مشارالیهك تنسیقاً تعیین ایتدیکی ضابطلر ایدی . فقط جمعیتك تشویق و الغاسی اوزرینه وقتیله اوچنجی اردو ضابطانی میاننده اویانان فکر سیاست دیکر اردولره‌ده سرایت ایدرك عسکرلکك مابه‌القوامی اولان اطاعت و وحدته خلل کلدیکی کبی بالتدریج تزاید ایدن تباین افکارك انتاج ایتدیکی فرقه غیرتکشلکی وظائف عسکریه‌نك حقیله ایفاسنه مانعه‌لر تشکیل ایلدی . محاربه‌نك منی قصدیله دول معظمه جانبندن حربده هانکی طرف غالب اولسه اراضیجه استفاده ایتدیرلمه‌رك استانوقونك محافظه ایدیله‌جکنه دائر وقوع بولان بیانات و اثنای حربده کوکللی صفتیله عسکر میاننه کیرن بعض اصحاب غرض طرفندن وقوعی موثوقاً روایت اولنان سوء تلقینات دخی تأثیردن خالی قالمادی . ایشته بو حاللر و بو محاربه‌نك اسباب ظهورینی نه صورتله تهیئه و احضار ایلدیکی بالاده بیان اولنان اداری و سیاسی خطالر طبیعی حربك نتیجهٔ مشئومه‌سنی‌ده تولید ایدن دواعیٔ مبرمه‌دندر . شمدی بونلردن اغماض عین‌ایله هزیمت واقعه‌نك مسئولیتنی غازی احمدمختار وکامل پاشالر قابینه‌لرینه تحمیله چالیشمق ناصل موافق عدل و انصاف اولور ؟

تقریر اولك ایکنجی و دردنجی و بشنجی ماده‌لری سفربرلك اعلانی لزومنه دائر ارکان حربیهٔ عمومیه‌نك اخطاراتی مجلس وکلاجه نظردقته آلنمه‌رق التی کون صوکره سفربرلك اعلاننه قرار ویرلمسی و بو قرارك حربیه نظارتندن قوماندانلقلره و داخلیه نظارتندن ولایاته درحال تبلیغی ایجاب ایدرکن قیمتدار اولان ایلك کونلرك مأمورین ملکیه وعسکریه بیننده مخابرات ایله کچیرلمسی قضیه‌لرندن عبارتدر .

مجلس وکلا ضبطنامه‌لرینك مطالعه‌سندن‌ده اکلاشیله‌جغی وجهله بلغارستانك سفربرلك اعلان ایلدیکنه دائر نظارت عائده‌سندن باب عالی‌یه ویریلن معلومات مجلس وکلایه تبلیغ اولندیغی کون یزمده سفربرلك اعلاننه درحال قرار ویرمش اولدیغمز بدیهی و بوده پك طبیعیدر . ادعا

اولندیغی وجهله تبلیغ قرارده تأخر وقوع بولمش ایسه مسئولیق مسببلرینه عائد و بوبابده هیئت مجموعهٔ وکلایه اعتراض غیر وارد در .

فعلاً اشتراکی شویله دورسون علمی بیله لاحق اولمیان بر مادهدن دولایی هیچ بر فردك مسئولیتنی شرایع الٓهیه و قوانین بشریهدن هانکیسی تجویز ایدر. بونکله برابر باب عالیه جلب ایدلمش اولان سالف البیان ارکان و امرای عسکریهنك سوقیات ایچون ایستهدکاری اون سکز کون مدت مع زیادة قازانیلهرق ادرنه وقرقکلیسا جهتلرنده اکمال تحشیداتدن وقره طاغ عسکرینك منتظماً حدودی تجاوز ایدرك عساکر عثمانیه ایله حربه مباشرتی رسماً تحقق ایتدکدن صوکره اردوی همایونه حرکت امری ویرلدیکی عندالتدقیق تعین ایدهجك حقایقدندر .

فرض ایدهلم که بو خصوصه دائر بین الدوائر جریان ایدن مخابراتده حسب البشریه بعض مرتبه تأخرات وقوع بولمش اولسون عجبا هزیمت واقعهنك یکانه سببی بو میدر ؟ بو هزیمت مؤلمهنك تحقیق اسبابیله بوکا باعث اولان امرا و ضابطانك تعیین مسئولیتلری ایچون اولجه تشکیل بیوریلان دیوان عالیٔ عسکری ایفای وظیفهدن نیچون منع ایدلدی؟ اخیراً مجلس مبعوثانك کشادنده قرائت اولنان نطق همایون ملوکانه ایله بو قضیه تأکید بیورلدیغی حالده دیوان عالیٔ مذکور نه سببله هنوز ایفای وظیفهیه مباشرت ایتدیرلمدی . حالبوکه صرف جهت عسکریهیه عائد اولان بو مسئله موشکافانه تدقیق ایله اسباب هزیمت حقیقیه اکلاشلدقدن صکره هیئت وکلایهده توجیه مسئولیت اقتضا ایدرسه او وقت دیوان عالیه سوق ایدلمکی حکمةً وعدالةً لازم کلیر ایکن بو جهت اساسیه اهمال ایدیلهرك علی العمیا غازی احمد مختار و کامل پاشالر قابینهلرینك اجرای محاکمهلری قرارینی تعجیل شبهه یوق که مقصدك اظهار حقیقتله اجرای حکم عدالت اولمایوب صرف اثر غرض و انتقام اولدیغنه پك جلی بر برهان و دلیلدر .

تقریر مذکورك اوچنجی مادهسی سفربرلك اعلانندن بر آز اول اردونك اوچده برینی وتعلیم وتربیه جهتیله اك کزیده قسمنی تشکیل ایدن افرادك ترخیص و طابورلر موجودینك عجمی افراددن مرکب اولمق اوزره یوز الی نفره تنزیل ایدلدیکندن بحث و شکایتی محتویدر.

بومسئله دائرهٔ حربیهنك وظائف مستقلهسندن اولدیغی جهتله بونده باب عالینك معلومات و مداخلهسی و بالطبع هیئت وکلانك رأی و قراری منضم اولمادیغندن مسئولیق منحصراً حربیه نظارتنه عائددر. ناظم پاشا مرحوم برحیات اولسه ایدی بو بابده اجوبهٔ مقنعه سرد ایدهجك درکار ایدی . نته کیم طرف عاجزانهمدن واقع اولان سؤاله ویرمش اولدیغی جواب بالاده تفصیلاً عرض اولندی .

فی الحقیقه مدت نظامیهلری اولان اوچ سنهیی اکمال ایتمش و بو مدتده داخلاً وقوع بولان

حركات عصيانيه‌يى تسكين ايچون هرطرفه سوق ايديله‌رك يورغون بر حاله كلوب آرناوودلق حادثهٔ اخيره‌سنده بعض اقسامى آرناوودلره التحاق ايله‌مش اولان افراد ترخيصلرينى مصرانه استدعا ايلدكلرى حالده اركان حربيهٔ عموميه‌جه موافق قانون اولان بو طلبك استعافى جهتنه كيدلمك ضرورى و معاذاه اويله نازك بر زمانده اردوى همايونجه اختلال ظهورى موجب وخامت اوله‌جغندن مرحوم مشار اليهك‌ده اركان حربيه قرارينك تنفيذى جهتنه كيتمسى پك طبيعيدر. مع هذا بلغارلرك بغتةً اعلان سفربرى ايتملرى اوزرينه افراد مرقومه‌نك يوللردن چوريله‌رك مواقع عسكريه‌يه سوق اولندقلرى‌ده كذلك عرض وحكايه اولنمش ايدى.

تقريرك التنجى ماده‌سى قانون اساسى حكمنجه حقوق مقدسهٔ شاهانه‌دن اولان اعلان حرب ارادهٔ سنيهٔ ملوكانه استحصال ايدلمكسزين ابتدار اولنديغنى حاكيدر.

يوقاريده عرض اولنديغى وجهله رسماً اعلان حرب اولنماديغى حالده دول متفقه‌دن قره‌طاغليلرك حدود خاقانى‌يى تجاوزله بالفعل حربه مباشرت ايتملرى اوزرينه عساكر شاهانه دخى بالمقابله تشكيل اعدايه مسارعت ايتمسى كسب ضرورت ايلمش و بناءً عليه باش قوماندانلق وكالتى جانبندن شرق و غرب اردولرينه او يولده اوامر لازمه اعطاسى اقتضا ايدوب بو جهتك عتبهٔ شاهانه‌يه عرضيله ارادهٔ سنيهٔ ملوكانه‌نك استحصالى امور طبيعيه‌دن بولنمشدر. باب عالى و دوائر عسكريه‌نك اوصره‌ده معروض اولديغى مشاغل ومشكلات عظيمه سببيله شايد او وظيفهٔ رسميه‌نك ايفاسنده ذهول واقع اولمش ايسه مسئله‌نك بدايتندن نهايتنه قدر قرناى شاهانه وساطتيله متماديا استكناه احواله بذل عنايت بيورلديغى كبى طرف صدارتدن دخى پيدرپى معروضات تحريريه و شفاهيه ايله جريان ايدن معاملات بتفاصيلها قرين اطلاع جناب پادشاهى اولديغندن شو حركت عسكريه‌نك اساساً تصويب همايونه عدم اقترانى ادعا ايديله‌مز.

اكر اويله اولسه ايدى درحال قابينه‌يى ارشاد ايله وظيفهٔ رسميه‌يى ايفاده ذهول ايدلمسنك اسبابى استيضاح بيوريلورايدى، شيمدى‌يه قدر طرف اشرف ملوكانه‌دن بو بابده بركونه اعتراض و ادعايى متضمن ارادهٔ سنيه شرفصادر اولمامسى‌ده ملاحظهٔ معروضه‌يى تأييد ايدر.

زيرا بوكيفيت صرف حقوق مقدسهٔ شاهانه‌يه تعلق ايدر بر مسئله‌در. تقريرك يدنجى ماده‌سى باب عالينك حركات عسكريه‌نك طرز اجراسنه قارشمغه صلاحيتى اولماديغى حالده هيئت وكلا قراريله تجاوزى حرب اجراسى ايچون باش قوماندانلق وكالتنه امر ويريله‌رك تحشيداتى هنوز اكمال ايتمه‌مش اولان اردولرمزك فلاكته سوق ايدلمسى و هر مبعوثك مدت مأموريتى قانون اساسى حكمنجه درت سنه‌دن عبارت اولديغى حالده ايكنجى دفعه انتخاب اولنان هيئت مبعوثانك وظيفه‌سنى

حکومتله مختلف فیه اولان ماده حقنده بیان رای و مطالعه‌یه حصر ایله مجلس مبعوثانی فسخه وقانون اساسی‌یی تفسیره تصدی اولنمسی کبی ایکی فقره‌یی متضمندر .

فقرهٔ اولی‌ده بیان اولنان قرار هیئت وکلاجه اتخاذ اولنمش ایسه‌ده حربیه نظارتنك طلب و ایضاحنه مستند اولاجغی مجلس وکلا ضبطنامه‌سنك تدقیق و مطالعه‌سیله تعین ایدر. ارکان حربیهٔ عمومیه‌مزك فن حاضر حرب ایجابنجه تدافعی حرکت اکثریا مغلوبیتی و تجاوزی حرکتك مظفریتی انتاج ایده‌جکی نظریه‌سنی قبول ایله عندالمحاربه دشمنی ملکمزه دخوله میدان ویرمیه‌رك ممکن اولدیغی درجه دشمن اراضیسنده محاربه‌یه غیرت اولنماسی رای و فکرنده اولدیغنی ناظم پاشا بالدفعات مجلس وکلاده افاده ایتمشدی. یوقسه فن حربه عدم وقوفی طبیعی اولان هیئت وکلانك بویله خودبخود تجاوزی حرکت ایچون باش قوماندان وکیلنه امر ویرمسنی هیچ برعقل سلیم صاحبی قبول و تصدیق ایده‌مز . اکمال تحشیدات ایچون هیئت عسکریه طلب ایتدیکی مدت مع زیادةً قازانلدیغی کبی دشمنك فعلاً حربه مباشرتی اوزرینه اردوی همایونك دخی مقابله‌یه ابتداری امور ضروریه‌دندر. سوقیاتك تسریعیله تحشیداتك اکمالی خصوصنده تأخرات واقع اولمش ایسه مسئولیتی آنفاً عرض اولندیغی وجهله دائرهٔ حربیه‌یه عائد اولمق لازم کلیر. مع‌هذا سوقیاتك زمان و مکانك مساعده‌سی درجه‌سنده اوله‌بیله‌جکی واستطاعت بشریه‌نك دائرهٔ امکانی تجاوز ایده‌میه‌جکی نظر انصافه آلنیر وکتلهٔ واحده شکلنده ملکمزه هجوم قصدنده بولنان اعدای متفقه‌دن برینك هانکی جهتنده اولورسه اولسون حدودمزی تجاوزله حربه ابتداری کورلدیکی حالده اردوی همایونك‌ده ایفای وظیفه‌ده تجویز تراخی ایده‌میه‌جکی بی‌طرفانه تأمل اولنور ایسه هیئت عسکریه‌نك دخی بو بابده معذور کورلمسی لازمهٔ حقانیتدر .

فقرهٔ ثانیه‌یه کلنجه ممالك متمدنه‌نك اکثریسنده مجلس مبعوثانك فسخیله انتخابات جدیده اجراسی حکومتلرك تقدیرینه منوط اولدیغی شبهه‌دن آزاده‌در . نته‌کیم اعلان مشروطیتدن صوکره ایلك دفعه کشاد اولنان مجلس مبعوثان دخی سعید پاشا قابینه‌سی طرفندن سد و تعطیل ایدلمشدی. بالاده تفصیلاً عرض اولندیغی اوزره سعید پاشا قابینه‌سنی استعفایه مجبور ایدن آرناود ارباب قیامی ایکنجی مجلس مبعوثانك‌ده سدیله عادلانه و بی‌طرفانه انتخابات اجراسنی شرائط سائره میاننده اوله‌رق مصرانه تکلیف ایتدیلر . مذکور قابینه‌یه خلف اولان غازی احمد مختار پاشا قابینه‌سی هیئت عسکریه‌نك اظهار عجز ایتدیکی قیام مذکوری تسکین ایچون تکلیفات واقعه‌یی قبول و اجرادن باشقه چاره کورمدی. زیرا آرناودلق اغتشاشنك دوامی دولت ایچون عظیم برتهلکه حاضر لامقده ایدوکی عیناً کورلمکده ایدی . بناءً علیه بو بابده طریق قانونی‌یه مراجعتله نقطهٔ نظرینی مرجع تفسیر اولان هیئت اعیانه عرض ایتدی . هیئت مشارالیهانك تدقیقات ومباحثات

عمیقه نتیجه‌سی اولارق اکثریت عظیمه ایله ویردیکی قرار تصویب عالیٔ ملوکانه‌یه اقتران ایتمکله شرفصادر اولان ارادهٔ پادشاهی حکم جلیلی اوزره انتخابات جدیده اجرا اولنمق شرطیله مجلس مذکور سد ایدلدی .

او قرارك بو نتیجه‌یی تضمن ایتمدیکنی ادعا ایله‌مك هیئت اعیانك مقرراتنی تعلیل وتفسیره تصدی معناسنی تضمن ایدر که بو وظیفه تقریر صاحبلریله مجلس مبعوثان دردنجی شعبه‌سنك صلاحیتی خارجنده‌در . بناءً علیه بو مسئله‌دن دولایی غازی احمد مختار پاشا قابینه‌سنه تحمیل ایدلمك ایسته‌نیلن مسئولیت هیئت اعیانه‌ده شامل اولمق اقتضا ایدر. حتی قانون اساسی حکمنجه نفس نفیس شاهانه مقدس و غیرمسئول اولدیغی حالده قرارمذکور ارادهٔ سنیهٔ ملوکانه ایله موقع اجرایه وضع اولندیغندن بو مسئولیتدن بر حصهٔ معنویه‌ده ذات ملائکسمات شهریاری‌یه عائد اولمق لازم کلیر . حالبوکه مذکور قابینه‌نك شو حرکتی حکم قانونه و ایجاب مصلحت و منفعت دولته موافق اولدیغندن برکونه مسئولیتی ایجاب ایتمیه‌جکی اصحاب وقوف و عرفانه غیرخفیدر.

ایکنجی تقریرك خلاصهٔ مؤداسی اثنای حربده دول معظمه‌نك درسعادتده بولنان سفن حربیه‌سندن عسکراخراجیله پای‌تختك محافظه ایدلمسی باب عالی جانبندن سفرایه تکلیف وامور ضابطهٔ مملکتك ادارهٔ اجنبیه‌یه تودیع اولندیغنی مشعردر.

دشمنك ایام اخیره‌ده چتالجه استحکاماتنه هجوم ایله پای‌تختی تهدیده باشلاماسی شهر خلقنی تلاشه دوشوردیکندن دول معظمه سفرایی غلطه و بك اوغلی جهتنده و بوغاز ایچنك روم‌ایلی یاقه‌سنده مقیم تبعهٔ اجنبیه‌یی محافظه ایتمك اوزره مواقع مذکوره‌یی مناطقه تقسیم ایدرك کندی زرهلی کیلرندن قره‌یه عسکراخراجیله یرلی ضابطه مأمورلرینه ترفیقنه بینلرنده قرار ویردکلرینی بیان ایله طرف حکومتدن بو بابده ادارهٔ ضابطه‌یه تعلیمات ویرلمسنی باب عالیدن طلب و التماس ایلدیلر. قوهٔ ضابطهٔ محلیه‌نك کفایتیله برابر شهرك آسایشنی محافظه ایده‌بیله‌جك قوهٔ عسکریه‌ده موجود و یرلی اهالی ایله تبعهٔ اجنبیه‌نك محافظه‌سی حکومتجه‌ده فوق‌الغایه مطلوب اولدیغندن بویله بر تدبیره حاجت مس ایتمیه‌جکی لسان مناسبله کندیلرینه تفهیم اولندی. فقط قبول ایتمدیلر. وخدانکرده «چتالجه استحکاماتی دشمنه مقاومت ایده‌میه‌رك عسکرکزك شهرده وعلی‌الخصوص محل ثروت اولان غلطه و بك اوغلی جهتلرنده تعدیاته جرأت ایتملری محتمل اولدیغندن بو قراری تطبیق واجراده معذورز» دییه‌رك تکلیف واقعه‌ده اصرار ایتدیلر. حکومت ایسه اوصره‌ده سفرای مشارالیهمی اقناع و الزام ایله تکلیف مذکوری رد خصوصنجه اظهار ثبات ایده‌جك بر حال و موقعده دکل ایدی. بناءً علیه عساکر مرقومه‌نك جهات مبحوث عنهاده بولنان قوهٔ ضابطه عثمانیه رفاقتنده و صورت موقته‌ده استخدامنه بالضروره مساعده ایدلدی .

اکر بوتکلیف تقریر صاحبنك ادعاسی وجهله قابینه طرفندن وقوع بولمش اولسه امانات و خزینهٔ همایونك مقری اولان استانبول جهتی بومحافظه تدبیرندن استثنا ایدیلیرمی ایدی ؟ بو مدعیاتك مجرد غازی احمد مختار و کامل پاشالر قابینه‌لرینی اتهام ایده‌بیلمك ایچون ثم‌التدارك سرد ایدلمکده اولدیغی بی غرض اولان اصحاب حمیت و وجدان نزدنده شك و ارتیابدن آزاده‌در .

سالف البیان تقریرلره علاوةً شعبه‌جه ایراد ایدیلن سؤالردن بری‌ده بلغارلرله یاپیلان متارکه‌ده ادرنه‌یه ارزاق ویرلمسی مجلس وکلاجه مقرر ایکن صاووفك تکلیفاتی نه سببله بزم مرخصلر طرفندن قبول ایدیله‌رك ادرنه‌نك ارزاقسز براقیلدیغنی متضمندر .

فی‌الحقیقه مجلس وکلا شرائط متقابله ایله عقد متارکه ایچون مرخصلره مأذونیت ویرمش ایدی. حربیه ناظری و باش قوماندان وکیلی صفتیله مکالمه‌یه مأمور اولان ناظم پاشانك مجلس وکلا قرارینه مباین اولان بوتکلیفی قبول ایتمسی هیئت وکلایی‌ده حیرت و اضطراب ایچنده براقدیغندن مجلسده کندیسندن استیضاح ایدلدی. صاووف مجلس وکلا قراری وجهله عقد متارکه‌یه موافقت ایدرك طرفین مرخصلری جانبندن امضا ایدلمك اوزره اویولده بر سند دخی تنظیم ایدلمشسه‌ده ایکنجی بلغار مرخصنك اخیراً صوفیه‌دن آلمش اولدیغی بر امر اوزرینه ادرنه‌یه ذخیره ادخال ایدلمه‌سی قیدینك سنده درجی خصوصنده اصرار وصاووفك‌ده بالضروره مومی‌الیه اتباع ایتمسی متارکه‌نك عقدینی اشکال وتأخیر ایله‌مسنه وحال بوکه چتالجه استحکاماتنده طوپلرك کوللهلری قالمادیغندن مخاصمه‌یه دوام اولنورسه ایکی اوچ کوندن زیاده مقاومته امکان اولمادیغی جهتله معاذ الله تعالی دشمنك پای‌تختی اشغال ایتمسی طبیعی بولندیغنه بناءً ایام متارکه‌ده نواقصمزی اکمال ایدرك لدی‌الحاجه استیناف حرب ایده‌بیلمك اوزره بوتون‌مسئولیتی عهده‌سنه آلارق شرط مذکوری قبول ایله متارکه سندینی او صورتله تصدیق و امضا ایلدیکنی وعموم قوماندا عهده‌سنده اولدیغی جهتله بوصلاحیتك و بوندن متولد مسئولیتك شخصنه عائد اولدیغنی معرض جوابده درمیان ایلدی .

واقعا بالاده عرض اولندیغی وجهله استحکامات مذکوره‌ده آتیله‌جق کوللهنك آز قالدیغی اولجه اخطار اولنماسی اوزرینه درحال آلمانیا فابریقه‌لرندن تدارك و ارسالی مقدما آلمانیایه کوندرلمش اولان مأمور مخصوصه تلغرافله توصیه اولندیغی کبی طربزون ومحال سائره‌ده موجود کوللهلرك جلبیله ادارهٔ مصلحته چالیشلمش ایدی .

متارکه‌دن بالاستفاده مذاکرهٔ صلحیه اثناسنده قوتلی بولنمق اوزره رومانیا طریقیله آلمانیادن مقدار کافی مهمات جلبیله اردوی همایونك تقویه‌سنه موفقیت حاصل اولدی.

هر شیده مطلوب اولان غایه‌در. مشارالیهك افاده‌سی وجهله ضرورت ملجئه‌یه مستند اولسه‌ده بو شرطك قبولی بالطبع مستلزم تأسفات اولمقله برابر ادرنه‌یی ذخیره‌سزلك یوزندنمی تسلیمه مجبوریت حاصل اولدی؟ حالبوکه ادرنه‌یه صورت خفیه‌ده ذخیره ادخال اولنه‌بیلمکده ایدی. نته‌کیم کامل پاشا قابینه‌سنك سقوطیله استیناف‌حرب وقوعندن صوکره‌ده دشمنه مقاومت ایتدی و نهایت دشمن قوت متفوقه‌سیله حرباً الیزدن آلدی. بناءً علیه بوندن دولایی مذکور قابینه‌یی اتهامه چالشمق موافق حق اوله‌ماز.

طنین غزته‌سنك ایکی بیك بش نومرولی نسخه‌سنده محرر اولدیغی وجه ایله کامل پاشا قابینه‌سی طرفندن سرای همایونده طوپلانان مجلس عمومی‌یه ادرنه‌نك ترکی حقنده بر قرار اتخاذی تکلیف اولندیغنه دائر دردنجی شعبه‌جه ایراد ایدیلن سوأل صحیح ایسه افترای محضدر. چونکه هیئت وکلا جانبندن بویله بر تکلیف وقوع بولمادیغی مجلس مذکورده حاضر اولان ذوات کرامجه معلوم و مصدقدر. کامل پاشا قابینه‌سی هیچ بر وقتده ادرنه‌نك بلغارلره ترك و تسلیمنه موافقت ایتمدی. دول معظمه‌نك تکلیف و اصرارینه قارشو ادرنه‌نك بی طرف بر حکومت اسلامیه شکلنه افراغنی صوك نوطه‌سنه درج ایله دول مشارالیهمه تکلیف ایتمکه قرار ویردی. اینوزـ مدیه خطندن اعتباراً ادرنه‌ده داخل اولدیغی حالده ارناودلقدن ماعدا بتون روم‌ایلینك دول متفقه‌یه ترکنی قبول و امضا ایدن محمود شوکت پاشا قابینه‌سی اولدیغنی انکاره مجال وارمیدر؟

برده غازی احمدمختار پاشا قابینه‌سی موقع اقتداره کلنجه جمعیته منسوب برچوق مأمورینی عزل ایله نا اهللره تودیع امور ایتدیکی و کامل پاشا قابینه‌سی دخی او وقت وکلای سابقه‌دن اولوب الیوم موقع اقتدارده بولنان بعض ذوات محترمه‌یی تحت توقیفه آلدیغی مدار اتهام اولمق اوزره سرد و اتیان اولنیور. هر بر حکومت ایجاب حاله کوره مأمورینندن بعضیلرینی عزل و تبدیل و لزوم کوردیکی ذواتی موقتاً توقیف ایتمك صلاحیتنی حائزدر. شو قدرکه بواجراآت قانون و اصوله موافق و حق و عدله مقرون اولمق اقتضا ایدر. موضوع بحث و شکایت اولان انتخابات معهوده‌ده صفت حکومته لایق و مترتب اولان قاعدهٔ بی‌طرفی‌یی اخلال ایله جمعیت حسابنه جبر و شدت استعمال ایلدکلری تواتراً بیان و اشتکا اولنان بعض ولاة و مأمورین؛ داخلیه نظارتی طرفندن عزل ایدیله‌رك اجراسی مقرر اولان انتخابات جدیده‌نك سلامت جریانیله افکار عمومیه‌نك تأمینی ضمننده بی‌طرفلقلرینه اعتماد اولنان ذوات تعیین ایدلمشدی. انصاف ایله تأمل اولنسون؛ کامل پاشا قابینه‌سنك سقوطندن صوکره او قابینه ایله غازی احمد

مختار پاشا قابینه‌سنك داخلیه ناظرلری طرفندن تعیین اولنان ولاة و سائر باشلیجه مأمورلردن بعض مستثنیاتدن ماعدا هانکیسی مأموریتنده ابقا اولندی شائبهٔ مخالفت شویله دورسون جمعیته انتساب و صداقتی محقق عد ایدلمین مهمجه و بلکه طبقهٔ وسطی و عادیه‌ده بولنان مأمورلرك بعضیسی تقاعده سوق و بعضیسی‌ده برر بهانه ایله عزل ایدیله‌رك یرلرینه هپ منسوبین جمعیتك نصب و تعیین ایدلدکلری محل اشتباهمیدر؟ محمود شوکت پاشا حادثه‌سی سببیله دیوان حرب عرفیجه محکوم ایدیلنلردن باشقه یالکز کندیلرنده شائبهٔ مخالفت محسوس اولماسندن ناشی اناطولی ایچرلرینه و بالخاصه سینوبه تبعید اولنان بیکلرجه خلق نه‌کبی تحقیقات عادله‌یه و هانکی محکمه‌نك حکم و قرارینه توفیقاً خانمانلرندن دور و حیات مسعودهٔ عائله‌دن مهجور ایدلدی ؟

فرض ایدهلم که حفظ آسایش مقصد مهمی حکومت حاضره‌نی بویله برتدبیر فوق‌العاده‌یه سوق ایتمش اولسون . سینوبه بر هیئت تحقیقیه اعزامیله معصومیتی آکلاشیلانلر درحال مأوالرینه اعاده اولنه‌جق ایدی . آرادن بر سنه‌دن زیاده زمان کچدیکی حالده نه یاپیلدی و نه‌کبی نتیجهٔ عدالت کوسترلدی. طرف و تقریبنی بولوبده بو دام ابتلادن قورتیله‌بیلن اشخاص معدوده‌دن ماعدا بر جم غفیرك کندیلری منفالرنده و افراد عائله‌لری استانبولده وشوراده بوراده نان‌پاره‌یه محتاج اوله‌رق سفیلانه امرار اوقات و بعضلری آجلق و سفالت یوزندن غریبانه ترك دغدغهٔ حیات ایتمکده اولدقلری عامه‌جه معلوم اولدیغی و بو بیچاره‌لرك واپورلره دولدیریله‌رق سینوبه سوق اولندقلری کون آفاقی طوتان فریاد و انینله قایقلر درونننده معاونتلرینه شتاب ایدن افراد عائله‌لرینك افغان جانخراشندن متحصل بر منظرهٔ محشرنمون؛ یرلی اهالیدن باشقه خلیجده‌کی اجنبی واپورلرندن دوربینلرله بو حال وحشت اشتمالی تماشا ایدن اوروپالیلری بیله دلخون ایتدیکی حالده صحایف ناموس ملیمزی قارالیان بو احوال الیمه‌دن شمدی هیچ بحث اولنمیوبده بالاده عرض اولندیغی وجهله مجلس وکلا قراریله سبیللری تخلیه ایدیلن رجال معلومه‌نك ادارهٔ عرفیه‌جه اوچ بش کون توقیف اولنمالرندن طولایی کامل پاشا قابینه‌سنك اتهامه قیام ایدلمسی طوغریسی ابنای وطنمزی کریان و اغیاری خندان ایده‌جك احوال عجیبه‌دندر . الك زیاده شایان تأسف اولان جهت رفع مظالم ایله محافظهٔ احکام قانون وظیفهٔ اساسیه‌لری اولان مبعوثین محترمه‌نك بو بابده وکلای حاضره‌دن طلب ایضاحات ایله عالم مدنیت نظرنده ماهیت اخلاقیه و درجهٔ قابلیت ملیه‌مزی ارائه و تعیین ایتمکده اولان بو مثللو حالاتك منع تکررینه چاره‌ساز اولمالری حمیةً لازم و ذمت کفایتلرینه متحتم ایکن عقل و منطقه وعدل وحقه تطبیقی قابل اولمیان تلقیناته قارشی مبهوت اوله‌رق خائفانه التزام سکوت ایتملریدر. بز بوکون شقاق ونفاقه دکل خیر و

منفعت دولت یولنده اتحاد ووفاقه محتاجز . حالك بومنوال اوزره دوامی روم ایلینك ضیاعی کبی معاذالله بتونَ عثمانلیلری وبالخاصه مسلمانلری آغلاتهجق دها نیجه وخیم نتیجهلر تولید ایدهجکی ظهور آثاریله تعین ایتمکه باشلادی (تعاونوا علی البر والتقوی ولا تعاونوا علی الاثم والعدوان) امر جلیلی ایله عالم اسلامه خطاب بیوریلیور ایسهده بو نص مبینك حاوی اولدیغی حکمت بوتون عالم بشریت ایچون بر دستور سیاستدر .

﴿ مرحوم جمال الدین افندی حضرتلرینك ترجمهٔ حالی ﴾

شیخ الاسلام محمد جمال الدین افندی حضرتلری؛ عهد جلیل حضرت محمود خان عدلی صدور عظامندن یوسف زاده الحاج شیخ یوسف افندینك مخدومی و محقق روم کلنبوی اسماعیل افندی مرحومك کریمه‌زاده‌سی اولوب تدقیقات شرعیه‌واخاب حکام الشرع مجلسلری رئیسی صدور عظامدن الحاج مرحوم احمد خالد افندینك مخدوملریدر .

والده‌لرینك پدرلری دخی سلالهٔ کواکبیه‌دن عصر عالیٔ حضرت عبدالمجید خان غازی صدور فخامندن الحاج محمد سعید افندی ابن عبدالباق افندیدر.

بیك ایکیوز آلتمش درت سنه‌سی مارتنده درسعادتده تولد ایتمشدر . مکاتب ابتدائیه‌ده تعلمدن صکره بعض متبحرین اساتذه‌دن و پدر عالیلرندن ترتیب معروف اوزره علوم عربیه‌یی و معلمین مخصوصه‌دن فنون متداوله‌یی تدرس و اکمال ایتمشلردر .

بیك ایکیوزسکسان یدی ایلوانده باب والای فتوی‌مکتوبی اوطه‌سنه دخول ایلیوب سکسان یدی تشرین ثانیسنده مشیخت اسلامیه مکتوبجیلیغی معاونلکنه وسکسان سکز سنه‌سی کانون ثانیسنده آناطولی قاضیعسکری مکتوبجیلغنه و سنهٔ مرقومه‌ده عدلیه نظارتنده درسعادت برنجی جزا محکمه‌سی محررات شعبه‌سی معاونلکنه و طقسان بر سنه‌سی کانون ثانیسنده محکمهٔ مزبوره قلمی‌مدیریتنه وطقسان اوچ سنه‌سی مارتنده دائرهٔ مذکوره شعبه‌سی ممیزلکنه و سنهٔ مذکوره مایسنده محکمهٔ تمیز حقوق دائره‌سی ممیزلکنه و طقسان درت سنه‌سی نیسانده دائرهٔ مشیخت علیا مکتوبجیلغنه تعیین اولنه‌رق اوچیوز طقوز سنهٔ هجریه‌سی محرمی سلخنه مصادف اوچیوز یدی سنه‌سی آغستوسنك یکرمی ایکنجی‌کونی قرق اوج یاشنده ایکن عهدهٔ استهالرینه مسندمشیخت اسلامیه تفویض بیورلمش و اون سکز سنه بلا فاصله مقام جلیل مشیخت اسلامیه‌ده بولنمشلردر .

بیك ایکیوز سکسان اوچ سنه‌سی ذی‌الحجه‌سنك یکرمی یدیسنده با ابتدای خارج استانبول مدرسلکنه و سکسان سکز سنه‌سی جمادی الاخره‌سنك اون برنده حرکت خارج و ذی‌القعده‌سنك بشنده ابتدای داخل و سکسان طقوز سنه‌سی شهر شریف شعبانك اوچنده حرکت داخل وطقسان ایکی سنه‌سی شوالك طقوزنده موصلهٔ صحن و طقسان اوچ سنه‌سی جمادی الآخره‌سنك یکرمی برنده صحن ثمان وذی‌القعده‌سنك یکرمی‌بشنده حرکت آلتمشلی و طقسان درت سنه‌سی ذی‌القعده‌سنك طقوزنده موصلهٔ سلیمانیه مدرسلکلرینه نائل اولوب طقسان بش سنه‌سی جمادی‌الآخره‌سی غره‌سنده مخرج وطقسان آلتی سنه‌سی شهر ربیع‌الاخرینك اون طقوزنده بلاد خمسه و ذی‌الحجه‌سنك اون اوچنده حرمین محترمین و بیك اوچیوز ایکی سنه‌سی شهر رمضان شریفنك اون طقوزنده استانبول و اوچیوز آلتی سنه‌سی جمادی‌الاولیسنك اوچنده آناطولی قاضیعسکرلکی و اوچیوز سکز سنه‌سی شهر شریف رمضانك یکرمی سکزنده روم ایلی قاضیعسکرلکی پایه‌لرینی و طقسان یدی سنه‌سی محرمنك دردنده اوچنجی و اوچیوز ایکی سنه‌سی شوالنك برنده ایکنجی و اوچیوز آلتی سنه‌سی شهر رجب الفردی غره‌سنده برنجی مجیدی و اوچیوز سنه‌سی شهر ربیع الاخرینك ایکیسنده اوچنجی و اوچیوز یدی سنه‌سی شعبان المعظمنك یکرمی بشنده ایکنجی و اوچیوز طقوز سنه‌سی صفرالخیر غره‌سنده برنجی رتبه‌دن عثمانی نشان ذیشانلرینی و سنهٔ مرقومه شهر ربیع‌الاولنك اون اوچنده عثمانی و ذی‌الحجه‌سنك اون‌اوچنده

مجیدی نشان عالیلرینك بر قطعهٔ مرصعه‌سنی و شهر مذکورك طقورنده آلتون لیاقت مدالیه‌سنی احراز بیورمشلردر. مشارالیهه بیك اوچیوز اون سنه‌سی شهر شوال مکرمی غره‌سنده مرصع افتخار و بالاخره مرصع امتیاز نشان عالیلری احسان بیورلمشدر. اوچیوز یکرمی‌درت سنه‌سی شباطنك برنده بالاستعفا مقام مشیختدن انفصال و اوچیوز یکرمی آلتی سنه‌سی مایس غایه‌سنده با استدعا اختیار تقاعد ایلمشلر ایکن اوچیوز یکرمی سکز سنه‌سی تموزینك یدنجی کونی ایکنجی دفعه مقام مشیخت اسلامیه‌یه نصب بیوریلوب اوچیوز یکرمی سکز سنه‌سی کانون ثانیسنك اونجی کونی باب عالی وقعهٔ مؤسفه‌سی اوزرینه ظهور ایدن تبدل وکلا حسبیله انفصال ایتمشلردر .

مشارالیه ؛ ایکی دفعه ایفای فریضهٔ حج شریف ایلیوب دها پك کنج یاشلرنده عربجه شعر انشاد ایلیه‌جك درجه‌ده ابراز اقتدار و لیاقت ایلدکلری کبی مخاطبلرینه حیرت القا ایده‌جك قدر واسع مطالعاته و فرط ذکایه مالك ایدی ، خالی زمانلرینی مطالعه‌یه حصر ایتمشلردی . مشارالیهك خصوصیتنه مطلع اولان پك چوق ذواتك الیوم حکایه ایلدکلری وجهله جمال‌الدین افندی : سن مکافیتلرندن وفاتلرینه قدر نمازلرینی کچیرمدکلری کبی اعذار وقوعنده دخی درحال قضا ایلرلر و مشیخت علیا مقامنده بر دفعه بیله بلاوضوء ایفای وظیفه ایلمش دکلردی .

* * *

عصر اخیرده مشارالیه قدر اداری و سیاسی بر رجل دولته آز تصادف اولنوب بعض مسائل مهمه‌ده مصرده‌ده حمیت و اقتدارلرندن استفاده ایدلدیکی کبی مسائل سیاسیه‌ده سرد ایلدیکی مطالعات ؛ لورد کیچنرك حیرتنی جلب ایدرك بوکبی ذواتدن مملکتلرنده استفاده اولنمامسنه تأسف ایتدیکنی مرحوم مشارالیهك غیابنده بر چوق ذواته حکایه ایتمشدر.

* * *

مشارالیه دولت علیهٔ عثمانیه‌ده زنبیللی نامیله معروف شیخ الاسلام علی علاء الدین الجمالی افندیدن صوکره اك چوق مقام مشیخته بولنان بر شیخ الاسلام ایدی . وزیر اعظم نشانجی محمد پاشا ؛ مرحومك اجداد کرامندن اولدیغی کبی اجداد وجدات جهتندن مختلف تاریخی عائله‌لره منسوبدر.

بالخاصه سادات محترمهٔ کواکبیه‌دن بولنملری حسبیله سلالهٔ طاهره‌لری جناب فخر المرسلین افندمزه ممتد بولنمقده ایدی. مشارالیه بیك اوچیوز اوتوز بش سنه‌سی نیسانده مصرده رمله‌ده یتمش ایکی یاشنده اولدیغی حالده ارتحال دارنعیم ایلمش و نعش مغفرت نقشلری استانبوله نقل ایدیلرك فاتح جوارنده اوتلقجی یوقوشنده عائله‌لری مقبره‌سنه دفن اولنمشدر . رحمة‌الله علیه رحمةً واسعه

اسکندریه‌ده جنازه مراسمنده اوتوز بیکی متجاوز مسلمان حاضر بولندیغی کبی استانبولده‌ده وکلا واعیان وعلمای اسلامیه ایله معظم برجماعت جنازه‌لرنده بولنمشلر و بالخاصه فاتح جامع شریفندن قبر شریفلرینه قدر ممتد اولان طریق؛ باشدن باشه مشارالیهك مشتاق مزایا و عرفانی اولان برجماعت کبرایه مقر اولمشدی.

* * *

« اعتصام » جریدهٔ اسلامیه‌سی ؛ مشارالیهك وفاتی حسبیله تخصیص ایتدیکی مقاله‌یه شو سطرلرله نهایت ویریوردی :

« سلطان عبدالحمید خان ثانی کبی ذکا و درایتجه امثالی نامسبوق بر حکمدارك، مصرده لورد کیچنر کبی

معروف بر دیپلوماتك مظهر تقدیری اولمسی وهله ژون ترکلرك، کامل پاشادن زیاده عداوتلرینی جلب ایلمش بولنمسی؛ مرحوم مشارالیهك درجهٔ اقتدارینی کوسترمکه کافیدر (جمال‌الدین افندی وفات ایتدی) دیمك؛ بو خطه رجال دوره‌سنده علمیه : اك ممتاز بر فردینی، دولت عثمانیه ؛ اك یوکسك بر صاحب کیاست و سیاستی، عالم اسلام؛ اك معروف بر شیخ الاسلامنی ضایع ایتدی دیمکدر»

«ترجکه استانبول» غزته‌سنده دخی آتیده‌کی سلیس مرثیه محرر ایدی :

جمال‌الدین افندی اون سکز ییل باب فتواده
معالی پاش اولوب مفتی‌الانام کامبین اولدی

تجلی ایلدی ذاتنده یك علوی فضیلتلر
وجودی حسن اخلاقه کتاب مستبین اولدی

مشیخت مسندین یوکسلتدی حکمتله ، عدالتله
بتون دانشورانه دستکیر و هم معین اولدی

فصاحتده ، بلاغتده نظیرین کورمه‌دك الحق
اکا علامه‌لر تلمیذ زانو بر زمین اولدی

مهمات مسائلده آنك ادراك و اذعانی
بو ملك و ملته بر چوق زمان حبل‌المتین اولدی

نه بدبختزکه قالدق صوك زمان محروم فیضندن
افولی شمدی حیفا باعث آه و انین اولدی

مصرده (ارجعی) امرین آلینجه ویردی فتواسین
او فتوادن چیقان (لبیك) صداسی پرطنین اولدی

جهانی ایتدی استیلا او داهیء کمالاتك
ضیاع ناکهانیسی بتون دللر حزین اولدی

سعیدا ! چاریار امداد ایدوب یازدم تمام تاریخ
جمال‌الدین افندی نائل خلد برین اولدی

١٣٣٧

فیئاتی ۵۰ غروشدر